

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANONİM ŞİRKETLERDE PAY SAHİBİNİN
GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMA
YETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Hilal ÜNER ÖZCAN
1000036502

İstanbul, Ekim 2017

**T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**ANONİM ŞİRKETLERDE PAY SAHİBİNİN
GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMA
YETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hilal ÜNER ÖZCAN
1000036502**

Danışman: Prof. Dr. Şükrü Yıldız

İstanbul, Ekim 2017

T.C. İSTANBUL T CARET
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
İSTANBUL T CARET ÜNİVERSİTESİ
.....SOSYAL BİLİMLER..... ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

.....Özel Hukuk.....

Yüksek Lisans programı  ğrencisi..... HILAL İNER  CAN.....
.....ANONİM  RKETLERDE PAY SAHİBİNİN GENEL
KURULU TOPLANTIYA GAGIRMA YETKİSİ.....başlıklı tez  alışması,
Enstitümüz Yönetim Kurulu 21.06.2017 tarih ve451.....sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

UNVANI, ADI SOYADI

İMZA

TEZ DANIşMANI

: PROF. DR. S K  YILDIZ

JÜRİ ÜYESİ

: PROF. DR. MUZAFFER SEKER

JÜRİ ÜYESİ

: YRD. DOÇ. DR. BÜNYAMİN   K NAR

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç  ğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eř danışman jüri  yesi olamaz. Eř tez danışmanının jüri  yesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

ÖZET

Anonim şirketlerde genel kurul TTK’ da iki zorunlu organdan bir tanesidir. Genel kurul, pay sahiplerinden meydana gelmekte ve pay sahipleri bir araya gelerek şirket faaliyetleri hakkında karar almaktadır. Genel kurulun bir araya gelerek karar alabilmesi için ise yasada kendisine yetki verilen kişilerce olağan ve olağanüstü toplantılara davet edilmesi gerekir.

Anonim ortaklıkta şirket faaliyetlerinin devamlılığı esas olduğundan yasal mevzuata uygun bir şekilde toplantıların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Toplantıların gerçekleştirilmesinin ön koşulu ise anonim ortaklık genel kurulunun usule uygun bir şekilde toplantıya davet edilmesidir. Bu yetki asli olarak TTK m. 410/1 kapsamında yönetim kuruluna aittir. Ancak yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplanmasına rağmen toplantı yeter sayısının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması hallerinde yönetim kurulu tarafından yerine getirilecek çağrı yetkisi TTK m. 410/2 kapsamında pay sahiplerine verilmiştir.

Pay sahiplerine tanınan bu yetki ile şirketin devamlılığı sağlanacak, şirket feshinin önüne geçilecek ve daha bir çok soruna da çare olacaktır. Ancak TTK m. 410/2 kapsamında tek bir pay sahibinin anonim ortaklık genel kurulunu toplantıya çağırma yetkisinin doğması için aranan ön koşulların çerçeve olarak belirlenmiş olması ve içeriğinin yeterince açık olmaması, pay sahibine tanınan bu yetkinin çerçevesinin ayrıntılı olarak çizilmemiş olması ve mahkemeden alınacak izin ile ilgili usul hükümlerine yer verilmemiş olması sorun teşkil etmektedir.

Bu çalışmada anılan hüküm çerçevesinde uygulamada karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri getirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, genel kurul, genel kurul toplantısı, toplantı daveti, tek bir pay sahibi, yönetim kurulu.

ABSTRACT

General meeting of shareholders in joint stock companies is one of the two mandatory bodies required by TCC. The general meeting consists of shareholders and these convening shareholders take resolutions about the company activities. In order to convene and take resolutions, the general assembly must be called for annual and extraordinary meetings by the persons authorized by law.

Given the continuity of company activities is fundamental in joint stock companies, the meetings must be held in compliance with legislation. A due invitation for the joint stock company's general meeting forms a prior condition to hold the meetings. This power essentially belongs to the board of directors pursuant to Art.410/1 of TCC. However, in the events that the board of directors persistently fails to convene; or even if convened, it is not possible to reach the quorum for meeting or the quorum is not present, the invitation authority to be exercised by the board of directors is granted to the shareholders under Art.410/2 of TCC.

This authority granted to shareholders will ensure the continuity of the company, the prevention of dissolution of company and also will be a solution for many other problems. However, the facts that the preconditions required for one single shareholder's authority to call joint stock company's general assembly meeting are determined only as a framework and their substance is not clear enough and the provisions of procedure regarding the permission of judge are not mentioned still constitute problems.

In this study, certain solutions for the problems faced in practice are proposed within the context of the above said provision.

Key Words: Joint stock company, general assembly, general meeting, call for a meeting, one single shareholder, board of directors.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

Özet (Abstract).....	iii
İçindekiler.....	v
Kısaltmalar.....	x

ANONİM ŞİRKETLERDE PAY SAHİBİNİN GENEL KURULU TOPLANTIYA ÇAĞIRMA YETKİSİ

GİRİŞ.....	1
I. ANONİM ŞİRKET VE ŞİRKETİN ORGANLARI	
1.Genel Olarak.....	4
2.Tanımı.....	6
3.Organları.....	7
3.1.Yönetim Kurulu.....	8
3.2.Genel Kurul.....	10
3.3.Organlar Arası İlişkiler.....	10
II.GENEL KURUL	
1.Hukuki Niteliği.....	13
2.Genel Kurulun Yetkileri.....	14
2.1.Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi.....	16
2.2.Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi, Süreleri, Ücretleri ile Huzur Hakkı, İkramiye ve Prim Gibi Haklarının Belirlenmesi, İbraları Hakkında Karar Verilmesi ve Görevden Alınmaları.....	17
2.3.Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında Denetçinin Seçimi ile Görevden Alınmaları.....	18
2.4.Finansal Tablolara, Yönetim Kurulunun Yıllık Raporuna, Yıllık Kâr Üzerinde Tasarrufa, Kâr Payları ile Kazanç Paylarının Belirlenmesine, Yedek Akçenin Sermayeye veya Dağıtılacak Kâra Katılması Dâhil, Kullanılmasına Dair Kararların Alınması.....	18
2.5.Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında Şirketin Feshi.....	18
2.6.Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı.....	19
3.Genel Kurul Yetkilerinin Sınırları.....	19
4.Toplantı Türleri.....	20
4.1.Yapılış Dönemine Göre.....	20
4.1.1.Olağan Genel Kurul Toplantısı.....	20
4.1.2.Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı.....	21
4.2.Davet Şekline Göre.....	21
4.2.1.Çağrılı Genel Kurul.....	21

4.2.2.Çağrısız Genel Kurul	22
4.3.İcra Ediliş Yeri ve Zamanı	23
4.3.1.Fiziki Genel Kurul	23
4.3.2.Elektronik Genel Kurul	23
5.Çağrılı Genel Kurul Toplantısı	26
5.1.Olağan Genel Kurul Toplantısı Davet Usulü	28
5.1.1.Çağrıya Yetkili Olanlar	29
5.1.1.1.Yönetim Kurulu	30
5.1.1.2.Azlık	32
5.1.1.3.Tasfiye Memurları	34
5.1.1.4.Yeddi Adiller	34
5.1.1.5.Pay Sahipleri	34
5.1.2.Olağan Genel Kurul Toplantısının Kanunca Belirlenen Gündemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi	35
5.2.Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı Davet Usulü ve Gündeme Bağlılık İlkesi	37
5.2.1.Genel Olarak	37
III.GENEL KURULUN PAY SAHİBİNCE TOPLANTIYA ÇAĞIRILMASI	
1.Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Yetkisi	39
1.1.Genel Olarak	39
1.1.1.6762 sayılı TTK'da	40
1.1.2.6102 sayılı TTK'da	41
2.Hukuki Niteliği ve Önemi	42
3.Şartları	43
3.1.Pay Sahibi Olmak	43
3.1.1.Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği	43
3.1.2.Payın Tanımı	43
3.1.3.Pay Türleri	45
3.1.4.Hakkın Kullanımı	47
3.1.5.Pay Üzerinde İntifa ve Rehin Hakkı Bulunması Durumunda Yetkinin Kullanım Şekli	47
3.1.5.1.Pay Üzerinde Rehin Hakkı Bulunması	47
3.1.5.2.Pay Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması	48
3.2.Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması	49
3.3.Toplantı Nisabının Oluşmasına İmkân Bulunmaması	52
3.3.1.Ölüm	54
3.3.2.İstifa	54
3.3.3.İflas	55
3.3.4.Ehliyetsizlik	55
3.3.5.Kanuni Şartların Kaybı	56
3.4.Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması	57
3.4.1.Organ Eksikliği	57
3.4.1.1.Tanım	57
3.4.1.2.Yönetim Kurulunun Organ Niteliği	59
3.4.2.Türleri	62
3.4.2.1.Üyelik Açılması Nedeniyle Yönetim Kurulu Üye Sayısının Kanun, Esas Sözleşme veya Genel Kurul Kararında Belirlenen Sayının Altına Düşmesi	62

3.4.2.2.Yönetim Kurulunun Kanun, Esas Sözleşme veya Genel Kurul Kararıyla Belirlenen Görev Süresinin Dolması	64
3.4.2.3.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Yokluğunun veya Butlanın Tespiti yahut İptal Edilmesi	66
3.4.2.3.1.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Yokluğu	67
3.4.2.3.2.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Butlanı	68
3.4.2.3.2.1.Emredici Hükümlere Aykırılık	69
3.4.2.3.2.2.Genel Kurul Kararlarının Unsurlarına İlişkin Emredici Hükümler	70
3.4.2.3.2.3.Genel Kurul Kararlarının Temel Niteliklerine ve Yapısına İlişkin Emredici Hükümler	70
3.4.2.3.2.4.Ortaklık Sermayesinin ve Alacaklılarının Çıkarlarının Korunmasına İlişkin Emredici Hükümler	70
3.4.2.3.2.5.Ahlaka Aykırılık	70
3.4.2.3.2.6.İmkansızlık	70
3.4.2.3.2.7.Kamu Düzenine Aykırılık	71
3.4.2.3.2.8.Kişilik Haklarına Aykırılık	71
3.4.2.3.2.9.Kesin Hükme Aykırılık	71
3.4.2.3.3.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının İptal Edilebilirliği	71
3.5.Yönetim Kurulunun Varlığına Rağmen TTK m. 409'da Öngörülen Olağan Genel Kurulunun Kanunda Belirtilen Zamanda Yapılmamış Olması	73
3.5.1.Genel Olarak	74
3.5.2.TTK m. 409'da Öngörülen Olağan Genel Kurulunun Kanunda Belirtilen Zamanda Yapılmamış Olması Halinde Pay Sahibinin Çağrıya Yetkili Olup Olmadığı	75
3.5.2.1.Mukayeseli Hukukta	75
3.5.2.1.1.Alman ve İsviçre Hukukunda	75
3.5.2.1.2.Türk Hukukunda	76
3.6.Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Davet Edebilmesi İçin Yapması Gerekenler	76
3.6.1.Genel Olarak	76
3.6.2.Genel Kurulun Toplantıya Yönetim Kurulunca Çağırılmaması	77
3.6.2.1.Olağan Toplantı Çağırısı Yapılmaması	77
3.6.2.2.Olağanüstü Toplantı Çağırısı Yapılmaması	77
3.6.3.Mahkemeye Başvuru	77
3.6.3.1.Davacı Sıfatı	78
3.6.3.2.Davalı Sıfatı	79
3.6.3.3.Görevli ve Yetkili Mahkeme	79
3.6.3.4.Yargılama Usulü ve Yargılama Giderleri	79
3.6.3.5.Dava Açma Süresi	80

3.6.3.6.Dava Şartı.....	80
3.6.3.7.Mahkeme Kararı.....	81
3.6.3.8.Kararın Etkisi.....	81
3.6.4.Mahkemenin Kararından Sonra Pay Sahibinin Gündemi	
Belirleme ve Çağrı Yetkisi.....	81
3.6.4.1.Pay Sahibinin Çağrı Yetkisi Kapsamındaki	
Toplantı Türleri.....	82
3.6.4.1.1. Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı.....	82
3.6.4.1.2. Elektronik Genel Kurul Toplantısı.....	82
3.6.4.2.Pay Sahibi Tarafından Gerçekleştirilecek Çağrı	
Usulü Toplantıya Çağrı Yetkisinin Kullanım Hakkı.....	83
3.6.4.3.Pay Sahibi Tarafından Hazırlanacak Cetvelinin Hazırlanması.....	84
3.6.4.4.Pay Sahibi Tarafından Yapılacak Çağrı Üzerine Yapılacak	
Genel Kurul Toplantısında Bakanlık Temsilcisinin	
Hazır Bulunması.....	84
3.6.4.5.Pay Sahibinin Gündeminde Bulunabilecek Gündem	
Maddeleri.....	85
3.6.4.5.1.Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması Halinde.....	85
3.6.4.5.1.1.Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi.....	86
3.6.4.5.2.Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak	
Toplanamaması Yahut Toplantı Nisabının	
Oluşmasına İmkân Bulunmaması Halinde.....	86
3.6.4.5.2.1. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi.....	87
3.6.4.5.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi,	
Süreleri, Ücretleri ile Huzur Hakkı,	
İkramiye ve Prim Gibi Haklarının	
Belirlenmesi, İbraları Hakkında Karar	
Verilmesi ve Görevden Alınmaları.....	88
3.6.4.5.2.3. Kanunda Öngörülen İstisnalar	
Dışında Denetçinin ve İşlem	
Denetçilerinin Seçimi ile	
Görevden Alınmaları.....	89
3.6.4.5.2.4. Finansal Tablolara, Yönetim	
Kurulunun Yıllık Raporuna, Yıllık	
Kâr Üzerinde Tasarrufa, Kâr Payları ile	
Kazanç Paylarının Belirlenmesine,	
Yedek Akçenin Sermayeye veya	
Dağıtılacak Kâra Katılması Dâhil,	
Kullanılmasına Dair Kararların	
Alınması.....	90
3.6.4.5.2.5. Kanun'da Öngörülen İstisnalar	
Dışında Şirketin Feshi.....	90
3.6.4.5.2.6.Önemli Miktarda Şirket Varlığının	
Toptan Satışı.....	91
3.6.4.5.2.1. Tasfiyeden Dönme.....	91
3.6.4.6. Pay Sahibine Tanınan Çağrı Yetkisinin TTK m. 418	
Uyarınca Yapılacak İkinci Toplantıyı da Kapsaması.....	92
3.6.4.7. Pay Sahibine Tanınan Çağrı Yetkisinin TTK m. 420	
Uyarınca Yapılacak Ertelenen Toplantıları da Kapsaması.....	93

3.6.5.Çağrının Pay Sahibi ile Yönetim Kurulu Tarafından Aynı Anda Yapılması.....	94
3.6.6.Birden Fazla Pay Sahibinin Aynı Anda İzin Başvurusunda Bulunması.....	95
3.6.7.Pay Sahibi Tarafından Yapılacak Çağrı Üzerine Toplantının Açılması ve Yürütülmesi.....	96
SONUÇ	97
KAYNAKÇA	102

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
b.	: Bası
BankK.	: Bankacılık Kanunu
Bkz	: Bakınız
BTY.	: 28481 Sayı ve 28.11.2012 R.G tarihli Bakanlık Temsilcisi Yönetmeliği
C.	: Cilt
c.	: Cümle
dn.	: Dipnot
E.	: Esas
EKGS	: Elektronik Genel Kurul Sistemi
ESerPK.	: Eski Sermaye Piyasası Kanunu
ETTK	: Eski Türk Ticaret Kanunu
GK.	: Genel Kurul
GKY.	: Genel Kurul Yönetmeliği
HAAO.	: Halka Açık Anonim Ortaklık
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
HYP.	: Hamile Yazılı Pay
HYPs.	: Hamile Yazılı Pay Senedi
HYS.	: Hamile Yazılı Senet
İİK.	: İcra İflas Kanunu
İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İnÜHFD	: İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İsv. BK.	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar
KAP.	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
KAO.	: Kapalı Anonim Şirket
KomY.	: Komiserler Yönetmeliği
m.	: Madde
MKK.	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
NYP.	: Nama Yazılı Pay
NPYS.	: Nama Yazılı Pay Senedi
POK.	: Paylı Ortaklıklar Kanunu
R.G.	: Resmi Gazete
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
T.	: Tarih
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TMK.	: Türk Medeni Kanunu

TTK. : *Türk Ticaret Kanunu*
TTSG. : *Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi*
vd. : *Ve Devamı*
Y. : *Yıl*
Yarg. : *Yargıtay*
YK. : *Yönetim Kurulu*

GİRİŞ

Anonim şirketler TTK m. 329 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Buna göre; anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı malvarlığıyla sorumlu bulunan, ortaklarının da sermayeleri oranında ve yalnızca şirkete karşı sorumlu oldukları tüzel kişiliktir.¹ Anonim şirkete ilişkin kanunda yapılan tanım Moroğlu tarafından haklı olarak eleştirilmektedir. Anonim şirketi tanımını limited şirket tanımından ayırmak üzere, paylarının kıymetli evrak niteliğinde olduğu ve tedavül edebildiği şeklinde ibarelerin eklenmesi gereklidir. Buna göre; “*A.Ş, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, payları kıymetli evrak niteliğinde pay senetlerine bağlanarak veya MKK’ya kayıt yoluyla tedavül edebilen ve ortaklarının sorumlulukları taahhüt ettikleri sermaye payları ile sınırlı olan bir sermaye şirkettir.*” şeklinde tanımlanmıştır².

Kanundaki tanımdan da açıkça anlaşıldığı üzere, şirket sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olup bu payların sahiplerine de pay sahibi denilmektedir.

Anonim şirkette iki zorunlu organ bulunmakta olup bunlar yönetim kurulu ve genel kuruldur. *Genel kurul, pay sahipleri veya temsilcilerinin kural olarak usulüne uygun bir çağrı üzerine, belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak üzere bir araya gelmesiyle toplanan bir organdır.*³ Tanımdan da anlaşıldığı üzere genel kurul iç organdır⁴. Genel kurul kararlarını uygulayan ve şirketi temsil eden organ yönetim kuruludur.⁵ ETTK’ da zorunlu organlar arasında denetçi de sayılmaktaydı ancak yeni kanunla denetçi organ olmaktan çıkarılmıştır. Kanunda belirtilen bu organlar arasında bir görev ve işbölümü bulunmaktadır.⁶ Anonim ortaklıklarda kanunen her organa kural olarak tek başına kullanabileceği yetkiler tanınmış olup bu yetki ve görevler çerçevesinde her organ eşittir.⁷

¹ Anonim ortaklık sermaye ortaklığı olup, infisah etmiş olsa bile ortaklık borçlarından dolayı ortakların kişisel olarak dava ve takibi olanaksızdır. Yarg. HGK. 19.11.1969 T., 1969/1967 E., 1969/824 K., Gönen Eriş, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 1995, s. 65.

² Moroğlu, Erdoğan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 136-137.

³ Mehmet Bahtiyar-Esra Hamamcıoğlu, **Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul, Beta Yayınları, 2014, s. 1.

⁴ Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim Ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, Gözden Geçirilmiş Ve Genişletilmiş 2. Bası, C.1, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011., s.107., Işık Özer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 25, S. 4, Y. 2009, s. 626.

⁵ “...yönetim kurulu şirketin kanuni temsilcisidir. Aynı yasanın 300/8 maddesi uyarınca yönetim kurulu üyeliğinin kazanılması kaybedilmesi keyfiyetinin ticaret siciline tescil edilmesi gerekir. Ancak bu tescil kurucu bir anlam taşımayıp, durumun iyiniyetli üçüncü kişiler nezdinde hüküm ifade edebilmesi açısından önemlidir.” Yarg. 11. HD. 24.09.1993 T., 1993/4026 E., 1986/5836 K., Eriş, a.g.e., s. 198-199.,

⁶ Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 5. Bası, Bursa, Dora Yayınları, 2012, s. 170.

⁷ Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2012, s. 441.

TTK m. 407/1 uyarınca, pay sahipleri anonim şirket ile ilgili haklarını genel kurulda kullanırlar. Hukuki sonuç doğuran bir irade beyanı olması nedeniyle genel kurul kararı, bir hukuki işlem niteliğindedir.⁸ TTK m. 323/1 uyarınca, genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahiplerini de bağlamaktadır. Bu anlamda hukuki işlem niteliği itibarıyla, genel kurul kararı tek taraflı hukuki işlem niteliği taşımaktadır.

İşbu tezin konusu TTK m. 410/2 uyarınca genel kurulun pay sahibince toplantıya çağırılması olup bu bağlamda öncelikle anonim şirketin organları, genel kurul toplantı türleri, çağrı usulü, çağrıya yetkili olanlar hakkında bilgi verilecek, ardından ise TTK m. 410/2’de düzenlenen genel kurulun pay sahibince toplantıya çağırılması kapsamında pay, pay türleri, pay sahibi, pay sahipliğinin kazanılması ve kaybedilmesi, pay üzerinde intifa ve rehin hakkı olması hallerinde çağrı yetkisi, TTK m. 410/2 şartları ve organ eksikliği kavramı ayrıntılı olarak ele alınacak, son olarak da TTK m. 410/2’nin uygulanması usulleri ele alınacaktır.

TTK m. 410 genel kurulu toplantıya çağrı hususunda görevli ve yetkili organları düzenlemiştir. Maddeye göre, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi öncelikle yönetim kurulunda olup, yönetim kurulu görev süresi dolsa dahi bu yetkiyi kullanma hakkını haizdir. Yine görevleri ile ilgili konularda tasfiye memuru da genel kurulu toplantıya çağırabilmektedir. ETTK m. 365’ den farklı olarak denetçi çağrıya yetkili olmaktan çıkarılmıştır.

Hükmün ikinci fıkrasında ise Adalet Komisyonu aşamasında hükme yeni bir düzenleme eklenmiş olup buna göre, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması yahut toplantı nisabının bulunmaması halinde tek bir pay sahibi dahi genel kurulu toplantıya çağırabilecektir.

TTK m. 410/2’ nin uygulanabilmesi için ilk şart genel kurulun toplantıya TTK m. 409’da öngörülen sürelerde çağırılmamış ve toplantının yapılamamış olmasıdır. Zira TTK m. 409 uyarınca; “*Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde yapılır.*” Dolayısı ile TTK m. 410/2 uyarınca yapılacak çağrının ön şartı toplantının kanuni süresinde yapılamamış olmasıdır.

Yukarıda anılan şartların gerçekleşmesi halinde pay sahibinin çağrı usulü de kanunda düzenlenmiş olup buna göre; pay sahibi genel kurulun toplantıya çağırılması

⁸Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 2. Bası, Ankara, Adalet Yayınları, 2013, s. 334. Moroğlu, Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 8. Bası, İstanbul, Onikilevha Yayınları, 2017, s. 11., Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. Bası, C.1-2, Ankara, Adalet Yayınevi, 2014., s. 667 ve s. 334., Pulaşlı, hukuki işlem niteliğinin tek taraflı ve çok taraflı olması hususunun doktrinde tartışmalı olduğunu, tek taraflı olduğu görüşünü savunanların iradenin bir bütün olarak anonim şirkete ait olduğuna dayandıklarını, çok taraflı olduğu göründe olanların ise iradenin meydana gelişini göz önüne alarak iradenin genel kurulda meydana geldiğini, kendisinin de genel kurul kararlarının oluşumu açısından çok taraflı işlem niteliğinin ağır bastığı görüşünde olduğunu ifade etmektedir. Hasan Pulaşlı, **Anonim Şirketler Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi**, İÜHFİM, C. LXXI, S. 2, s. 335.

yetkisine dair izni mahkemeye başvurmak sureti ile alacaktır. Mahkemece verilen izin kararı kesin karar olup bu kararı alan pay sahibi genel kurulu tek başına toplantıya çağırabilecektir.

Kanunda pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi düzenlenmiş olsa da pay sahibinin bu yetkiyi hangi şekilde kullanacağı hususunda herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Çalışmamızda bu hususlara da açıklık getirilecektir.

I. ANONİM ŞİRKET VE ŞİRKETİN ORGANLARI

1. Genel Olarak

Anonim şirket kapitalist sistemin egemen olduğu tüm ülkelerde kurulmuş şirket tiplerinin başında gelmekte olup, bankacılık, finans, sermaye piyasası ve büyük sermaye gerektiren ekonomik sektörlerde yer almış bulunmaktadır. Bu nedenle anonim şirket tipinin dünya çapında oldukça önemli bir yere sahip olduğunu söylemek mümkündür. Anonim şirket, hukuki açıdan da çok ortaklı olmaya uygun yapısı, sermayesi ve faaliyetlerinin çapı gibi nedenlerle yaşanan çıkar çatışmaları ve uyuşmazlıklar bağlamında yaşanmakta olan problemler açısından da oldukça önemlidir. Diğer şirket tiplerinin bir çok uygulamasında da anonim şirket hükümlerine atıf yapılması nedeniyle oldukça önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.⁹ Ayrıca çok ortaklı yapısı gereği ortak sayısı arttıkça anonim şirketin önemi de o oranda artmaktadır. Zira anonim şirketin ortak sayısının artması ile kar payı beklentisi içinde bulunan ortakların şirket iş ve işleyişinde aktif olarak rol almaları, çok daha sıkı tedbirlerin alınmasını gerektirecek ve devlet de daha fazla önlem alacaktır. Nitekim halka açık anonim şirketler ile ilgili TTK dışında SerPK düzenlenmiş ve halka açık şirketler devletin çok sıkı denetimine tabi tutulmuştur.¹⁰ Anonim şirketler, 3. kişiler bakımından da önemlidir. Zira anonim şirketin sorumluluğu yalnızca malvarlığı ile sınırlı olduğundan toplumun bu hususta korunması ve bilgilendirmesi gerekir. Sınırlı sorumluluk ortaklar açısından bir avantaj olmakla beraber 3. kişiler bakımından dezavantajdır. Bu yönüyle devletin daha sıkı önlemler alması gerekmektedir.¹¹

Anonim şirketin yararlarını¹² kısaca sıralamak gerekirse;

- Küçük yatırımların bir araya gelmesi ile büyük sermayeler oluşmakta ve büyük yatırımlar yapılabilmektedir.¹³ Büyük sermayeli girişimler rekabete dayanan iktisat düzeninde üretim giderlerini düşürmek sureti ile piyasadaki benzerlerine oranla daha ucuz ve kaliteli emtia arz ederler.¹⁴
- Yurdun doğal kaynakları büyük sermayeli girişimcilerle daha kolay işlenir, gerek kişisel gerek ulusal gelir artar.¹⁵
- Atıl durumda kalan birikimlerin yatırıma yönelmesi sağlanmaktadır.¹⁶

⁹Mehmet, Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 11. Bası, İstanbul, Beta Yayınları, 2016, s. 105.

¹⁰ İbrahim Arslan, **Şirketler Hukuku Bilgisi**, Gözden Geçirilmiş 9. Bası, Konya, Mimoza Yayınları, 2004, s. 135.

¹¹Arslan, a.g.e., s. 135-136.

¹²Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Anonim şirketlerin fayda ve zararlarını saymanın uygun bir metot olmadığını bunun yerine ekonomik ve sosyal etkilerinin tespit edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Reha Poroy, Ünal Tekinalp, Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 8. Bası, İstanbul, Beta Yayınları, 2000, s. 235

¹³Bahtiyar, a.g.e., 105., Arslan, a.g.e., s. 137., Pulaşlı, a.g.e., s. 262., Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayınları, 1989, s. 1.

¹⁴İmregün, a.g.e., s. 1.

¹⁵ İmregün, a.g.e., s.1-2.

- Mülkiyetin tabana yayılması sağlanmakta ve toplumun her kesimi anonim şirket ortağı olabilmekte, bu sayede de gelir dağılımının düzeltilmesine yardımcı olunabilmektedir.¹⁷

- Tek bir kişi ile de kurulabildiği gibi yüzlerce kişi ile de kurulabilmekte, küçük yatırımlarla birlikte büyük yatırımlar da yapılabilmektedir. Bu yatırımlar esnasında ortakların sermayeleri oranında sınırlı sorumlu olmaları esas olup pay devri de diğer şirketlere oranla oldukça kolaydır.¹⁸

- Küçük sermayesi olan yatırımcılar büyük yatırımların bir parçası olup kar payı alma hakkı elde eder.¹⁹

- Sermaye piyasasında da şirkete girmek ve çıkmak oldukça kolaydır.²⁰

- Özellikle menkul kıymet borsalarının geliştiği ülkelerde şirkete yapılan yatırımlar kolayca paraya dönüşebilmektedir.²¹

- Ortaklar sadece yaptığı yatırım ile risk altına girdiğinden güvenle yatırım yapılmasına olanak sağlamaktadır.²²

- Anonim şirketin yapısı ortaklardan bağımsız olduğundan ortak yapısında meydana gelen değişimlerden etkilenmez, kurumsallaşma ve devamlılık sağlanır.²³

- Ortaklardan ayrı bir tüzel kişiliği olması hasebi ile pratik kolaylığı olduğu gibi mali bakımdan da sınırlı sorumluluk ilkesi gereği ortaklar korunmaktadır.²⁴

Anonim şirketin zararları ise şu şekilde sıralanabilir;

- Saptanan haklar bakımından azınlık tarafından çoğunluğa karşı zarar verici işlemler yapılması oldukça kolaydır.²⁵

- Genel kurul toplantılarına ilgisiz kalınması nedeniyle güç boşluğu oluşmaktadır.²⁶ Denetimin zayıflaması ile birlikte yöneticiler tarafından kötüye kullanılmaktadır.²⁷

¹⁶ Fatih Bilgili-Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 4. Bası, Bursa, Dora Yayınları, 2015, s. 144.

¹⁷ Arslan, s. a.g.e., 137.

¹⁸ Bahtiyar, a.g.e., s. 106, Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 144.

¹⁹ Bahtiyar, a.g.e., s. 106.

²⁰ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 144.

²¹ a.g.e., s. 144., Pulaşlı, a.g.e., s. 262., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 235.

²² Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 144.

²³ a.g.e., s. 144., Pulaşlı, a.g.e., s. 262., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 236.

²⁴ Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku Nereye Gidiyor?**, 1. Bası, Ankara, Sözkese Matbaacılık, 2005, s.1.

²⁵ Bahtiyar, a.g.e., s. 106., Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 145, İmregün, a.g.e., s. 4.

²⁶ Bahtiyar, a.g.e., s. 106., Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 145, Arslan, a.g.e., s. 137.

²⁷ Pulaşlı, a.g.e., s. 262., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 236., Ansay, a.g.e., s. 3.

- Ekonomik gücü nedeniyle tekelleşme eğilimi fazladır. Bu da rekabeti güçleştirmektedir.²⁸

- Büyük sermayelerin birikmesi devlete karşı mali gücün oluşmasına neden olmakla, devlet tarafından şirket çıkarları ön planda tutulabilmektedir.²⁹

2. Tanımı

TTK m. 329 uyarınca; “Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.”

Söz konusu hüküm karşısında anonim şirket; sermayesi belli ve paylara bölünmüş, şirket sorumluluğu malvarlığı ile ortakların sorumluluğu ise taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve yalnızca şirkete karşı olduğu tüzel kişiliği haiz bir ortaklıktır şeklinde tanımlanabilir.³⁰ ETTK’ dan farklı olarak şirket unvanına ait açıklama tanımdan çıkarılmış, ancak bu değişikliğin diğer ticaret şirketleri tanımlarında yapılmamış olması kendi içinde tutarsızlık oluşturmuştur.³¹ Ortakların sorumluluğunun yalnızca şirkete ait olduğuna ilişkin açıklama tanıma eklenmiştir. Ancak genel ilkelerde zaten ortakların yalnızca şirkete karşı sorumlu oldukları belirtildiğinden ve daha evvel bu hususta herhangi bir sorun yaşanmadığından bu açıklamaya da gerek bulunmamaktadır.³²

Anonim şirket tüzel kişiliği haizdir, sermayesi belli paylara bölünmüştür, pay sahipleri haklarını paylarından almaktadır. Her payın nominal değeri vardır. Paylar devredilebilir. Anonim şirket tüzel kişi olarak unvan, merkez vatandaşlık ve hak ehliyetine sahiptir. TMK m. 48 uyarınca tüm haklardan yararlanabilir, borç altına girebilir.

Anonim şirket bir ticari işletme işletmek zorunda değildir.³³

Yukarıdaki tanımdan da anlaşılacağı üzere anonim şirketin üç unsuru³⁴ bulunmaktadır. Buna göre anonim şirketin unsurları;

-Sermaye

-Malvarlığı ile sorumluluk³⁵

²⁸ Bahtiyar, s. a.g.e., 106., Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 145

²⁹ Pulaşlı, a.g.e., s. 263.

³⁰ Pulaşlı, kanuni tanımın kesin ve açık olmadığı gibi eksik olduğunu vurgulamakta, bu nedenle anonim şirketi; bir veya daha çok kişinin iktisadi amaç için belirli bir veya birden fazla konuda faaliyette bulunmamak üzere yazılı sözleşme ile kurdukları, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece malvarlığı ile sorumlu tüzel kişiliği haiz bir şirkettir” şeklinde tanımlamaktadır. a.g.e., s. 299.

³¹ Abuzer Kendigelen, **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler**, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2016, s. 218.

³² Kendigelen, a.g.e., s. 218.

³³ Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Değişiklik ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2015, s. 74.

³⁴ Pulaşlı, metinden çıkarılmakla birlikte unvanın da unsurlar arasında olduğunu belirtmektedir. Pulaşlı, a.g.e., s. 303.

-Ortakların sınırlı sorumluluğu

şeklinde sayılabilir.

3. Organları

TMK. m. 50 uyarınca; “Tüzel kişinin iradesi organları aracılığıyla açıklanır. Organlar hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Organlar, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludurlar.”

Söz konusu hüküm uyarınca organ; tüzel kişinin ayrılmaz işlevsel bir parçası olup onun iradesini oluşturan, açıklayan ve uygulayan kurullar ve kişilerdir.³⁶ şeklinde tanımlanabilir.

Şahıs şirketlerinde ortak sayısının ve sorumlulukların az olması nedeniyle organlaşmaya gidilmemiş, ancak ortak sayısı çok ve sorumluluğun fazla olduğu anonim şirketlerde bir iş bölümüne gidilerek organlaşma fiili bir zorunluluk olarak tercih edilmiştir.³⁷

ETTK döneminde anonim şirketin yönetim kurulu, genel kurul ve denetçiler olmak üzere üç zorunlu organı bulunmakta, bu organlardan birinin yokluğu yahut genel kurulun toplanamaması halinde ETTK m. 435 uyarınca şirketin feshi istenebilmekte idi. TTK ile getirilen düzenlemelerde zorunlu organlar ikiye indirilmiş olup denetçi, zorunlu organ olmaktan çıkarılmış ve denetim görevi bağımsız denetim kuruluşlarına bırakılmıştır (TTK 399-400). Bu nedenle biz de çalışmamızda yönetim kurulu ve genel kurul iki zorunlu organ olarak kabul ederek³⁸ açıklamalarımızda da bu iki organı ve organlar arası ilişkilere yer vereceğiz.

3.1. Yönetim Kurulu

TTK m. 359/1 uyarınca; “Anonim şirketin esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur.” Bu hükümle ETTK uyarınca yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşma zorunluluğu kaldırılmış, tek kişi ile de yönetim kurulu oluşabileceği öngörülmüştür.³⁹ Yönetim kurulu

³⁵ Malvarlığı ve yalnızca şirkete karşı sorumluluğa örnek olarak Atik, hammadde satın aldığı kişi veya şirkete olan borcundan dolayı şirket ortağının takip edilemeyeceği borçtan sorumlu tutulamayacağı belirtilerek bu özellik sayesinde anonim şirketin büyüyerek halka açık binlerce ortağa ulaşma imkanı elde ettiğini vurgulamaktadır. Bekir Atik, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı**, 1. Bası, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2013, s. 21.

³⁶ Tekinalp, a.g.e., s. 213.

³⁷ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 144, Arslanlı, a.g.e., s. 659.

³⁸ Aynı görüşte bkz. Bahtiyar, a.g.e., s. 144, Bilgili-Demirkapı a.g.e., s.185, Tekinalp, s.214., Necla Akdağ Güney, **Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**, 1. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2008, s. 25., Ünal Tekinalp, **Tek Kişilik Ortaklık**, 1. Bası, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2011, s. 106., Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı, Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2015, s. 454., Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 333.

³⁹ Moroğlu, yönetimin bir kişiden oluşması halinde bunun da kurul olarak nitelendirilmesinin hatalı olduğunu belirtmektedir. Moroğlu, a.g.e., s. 168.

görev ve yetkileri kanundan yahut esas sözleşmeden doğmaktadır. Yönetim kurulu anonim şirkette işletme sahibi mevkiindedir.⁴⁰ Yönetim kurulu yönetme işlevi sebebiyle iç, temsil işlevi sebebiyle dış organ niteliğindedir.⁴¹ Yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması TTK m. 359/3 uyarınca zorunludur. Küçük veya kısıtlının veli ya da vasi aracılığı ile yönetim gibi ağır sorumluluk yükleyen bir organa üye olması mümkün görülmemekte,⁴² bu yönüyle yasa koyucunun bu şekilde bir düzenlemeye gitmesi isabetli bulunmaktadır.⁴³ Yönetim kurulu üyeliğine seçilenlerin genel kurul toplantısında hazır bulunmaması halinde yazılı olarak bu görevi kabul ettiklerini beyan etmeleri gerekir.⁴⁴

Bu organın uzun süreli yokluğu fesih sebebi olup, TTK m. 530/1 uyarınca; pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığı şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden anonim şirketin feshine karar verilmesini isteyebilecektir.

TTK ile yönetim kuruluna ilişkin çeşitli konularda değişiklikler getirilmiştir. TTK'ya göre, yönetim kurulu tek kişiden oluşabilir, bu kişi tüzel kişi⁴⁵ olabilir, pay sahibi olmak zorunda değildir. Devredilemez yetkileri toplu olarak kanunda sayılmıştır. Elektronik yönetim kurulu toplantısı yapılabilir.

Uygulamada genellikle tek sayıda yönetim kurulu üyesi seçilmesine rağmen çift sayıda⁴⁶ seçilmesinde bir engel bulunmamaktadır.⁴⁷ Ayrıca ETTK döneminde de yaygın olan uygulama gereği, azami ve asgari üye sayısının sözleşme ile belirlenmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.^{48 49} Aydın, ana sözleşmede alt ve üst sınır bulunmak kaydıyla yönetim kurulu üye sayısının esnek şekilde belirlenebileceğini, bu durumu hükmün lafzının desteklediğini, maddede yönetim kurulu üyelerinin “sayısı” değil de “sayılarının” yer alabileceğinin belirtildiği, tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde ana sözleşmede alt ve üst sınır belirlenmek suretiyle yönetim kurulu üye sayısının genel kurul tarafından belirlenebileceğini ifade etmektedir.⁵⁰ Bu yönüyle yönetim kurulu, kanunda ve esas sözleşmede kendisinin yapması kararlaştırılan işler ile genel kurulun görev ve yetkileri

⁴⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 293.

⁴¹ Tekinalp, a.g.e., s. 215.

⁴² Yadigar İzmirli, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi Ve Hukuki Sonuçları**, 1. b, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2001, s. 60.

⁴³ Yarg. 11. HD. 05.12.1986. E.1986/6726, K.1986/6565, Eriş, s. 65., 194.

⁴⁴ Atik, a.g.e. s. 24.

⁴⁵ Ayrıntılı açıklama için bkz. Kendigelen, a.g.e., s. 249. Moroğlu, madde metninde tüzel kişi yönetim kurulu üyesi ve temsilcisinin tek başına görev yapıp yapamayacağının açıklığa kavuşturulmamış olmasının büyük bir eksiklik olduğunu vurgulamıştır. Moroğlu, a.g.e., s. 168.

⁴⁶ Eriş, Birlikte çalışma ve karar verme bakımından çift sayıda olmamasının daha uygun olacağını ifade etmektedir. Gönen Eriş, **Ticari İşletme ve Şirketler**, 3.b., Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 1906

⁴⁷ Bahtiyar, a.g.e., s. 212, Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 293.

⁴⁸ Bahtiyar, a.g.e., s. 212, Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 223.

⁴⁹ Ortaklık sözleşmesinde yönetim kurulu sayısı için bir tavan gösterilmişse ana sözleşme değiştirilmeden bu tavan aşılamaz. Yarg. 11. HD. 25.02.1986 T., 1986/7271 E., 1986/946 K., Eriş, a.g.e., s. 192.

⁵⁰ Alihan Aydın, **Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi**, İÜHFİM, C. LXXI, Y. 2013, S. 2, s. 24.

dışında kalan, şirketin işleyişi ile ilgili her türlü iş ve işlemi yapmaya yetkili olan organ olarak tanımlanabilir.

Bu tanıma istinaden kanunda düzenlenen yönetim kurulunun görev ve yetkileri şu şekilde sıralanabilir;

- Ortaklığı yönetmek ve temsil etmek,⁵¹
- Ortaklığın denetimi ve üst düzeyde yönetimi için gerekli düzenin kurulması,
- Ortaklık malvarlığının borca batık hale düşmesi durumunda mahkemeye bildirim ve bir takım önlemler alınması,
- GK toplantılarının hazırlanması ve yürütülmesi,
- Şirket defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporlarının ve kurumsal yönetim açıklamalarının hazırlanması,
- Ortaklığın sona ermesi ve tasfiye işlemleri ile ilgili görev ve yetkiler,
- Kanunun öngördüğü tescil ve ilan işlemlerinin yaptırılması,
- GK kararlarının uygulanması, gerekirse alınan kararlara karşı iptal davası açılması,
- Nama yazılı pay senetlerinin devrine izin verilmesi ve yeni malikin pay defterine kaydedilmesi,
- İmtiyazlı pay sahipleri özel kurullarının gerektiğinde toplantıya çağırılması,
- Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımına karar verme,

Bunun yanı sıra esas sözleşme ile de kanuna aykırı olmayacak şekilde yönetim kuruluna ilave yetkiler tanınabilmektedir.⁵²

Yönetim kurulu bir icra organı olup genel kurulda alınan kararların icrasını sağlamaktadır. Kanunda yönetim kurulunun görev ve yetkileri şeklinde belirtilmesinin anlamı yönetim kuruluna aynı zamanda yetki verilmesi gerektiği, aksi halde görevlerini yerine getiremeyeceği manasına gelmektedir.⁵³

3.2. Genel Kurul

Genel Kurul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin bir araya gelerek yılda en az bir defa toplandıkları ve karar aldıkları bir organ olarak tanımlanabilir. Pay sahipleri kurulun doğal üyesidir.⁵⁴ Hukuki sonuç doğuran bir irade beyanı olması nedeniyle genel kurul

⁵¹ İmregün, a.g.e., s. 191.

⁵² Bahtiyar, a.g.e., s. 214.

⁵³ Arslan, a.g.e., s. 183.

⁵⁴ Mustafa Çeker, **Ticaret Hukuku**, Adana, Karahan Kitabevi, 2010, s. 108

kararı bir hukuki işlem niteliğinde olup bu yönüyle oluşum, geçerlilik şartları ve etkilerine ilişkin 6098 sayılı TBK m. 27 vd. hükümlerine tabidir.⁵⁵ Genel kurulda gerekli nisaplar sağlanarak alınan kararlar toplantıya katılsın katılmasın tüm pay sahiplerini (TTK m. 423) ve diğer tüm organları (TTK m. 553) bağlar. Genel kurul kanunda düzenlenen haller ile esas sözleşmeyle kendisine yeki verilen hallerde görev ve yetkilerini kullanmaktadır.

TTK ile getirilen yeni düzenlemeyle birlikte tek kişi ile kurulabilen yahut sonradan tek kişiye inen ortaklıklarda genel kurul da tek kişiden oluşmaktadır. Ancak bu durum genel kurul kararlarının yazılı olma koşulunu ortadan kaldırmamaktadır. (TTK m. 408/3)

Genel kurul bir karar organıdır. Kararları alırken kanun ve sözleşme hükümlerine riayet etmekle yükümlüdür. Bu kararları yönetim kurulu uygulamakta ve denetimi ise bağımsız denetim şirketlerince yapılmaktadır. Bu nedenle genel kurulun aldığı kararlardan sorumluluğu bulunmamakta⁵⁶; bu sorumluluk yönetim kurulu ve bağımsız denetçilere verilmektedir.⁵⁷

TTK ile birlikte genel kurullarla ilgili bir takım yenilikler yapılmıştır. Bu yenilikler; genel kurulun yetki ve görevlerinin kesin çizgilerle belirlenmiş olması, GK' ya katılması zorunlu olanların net şekilde belirlenmiş olması, görevi sona erse dahi yönetim kurulunun GK' yı toplantıya çağırma yetkisinin bulunması, tek bir pay sahibinin dahi şartları mukabilinde GK' yı toplantıya çağırma yetkisinin bulunması, denetçinin organ sıfatının kaldırılması nedeniyle GK' yı toplantıya çağırma yetkisinin bulunmaması, azlığın GK' yı toplantıya çağırma yetkisi hükümlerinin açıklığa kavuşması, gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olarak yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmalarının açık hükme bağlanması, HYS sahiplerinin pay sahipliğini ispat edici belgeleri bir hafta önceden teslim etme yükümlülüğünün kaldırılmış olması, nisaplarda değişiklik ve yenilikler, temsil hükümlerinin anonim şirket esaslarına göre düzenlenmiş olması, oy hakkının yeniden yapılandırılması, özel denetim isteme, iptal davası şartlarının yeniden belirlenmesi ve butlan davasının kanunda yer alması şeklinde sayılabilir.

Aşağıda genel kurul hakkında ayrıntılı açıklamalara yer verilecektir.

3.3.Organlar Arası İlişkiler

ETTK' da yönetim kurulu ve genel kurulun bazı yetkileri sayılmış, ancak her iki organ için de devredilemez yetki ve görevler ayrıca hüküm altına alınmamıştı. Öğretide, esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim ve denetim kurulunun seçimi, azli ve ibrası, ortaklık hesaplarının onaylanması gibi konularda genel kurul mutlak yetkili kabul edilmekte idi.⁵⁸ Kanunda kesin olarak çizgilerinin belirlenmemiş olması ve yönetim kurulu ile genel kurulun yetkilerinin birbirine devredilip devredilemeyeceği sorunu nedeniyle

⁵⁵ Pulaşlı, a.g.e., s. 352

⁵⁶ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 366., İmregün, a.g.e., s. 105 vd., Arslanlı, a.g.e., s. 668.

⁵⁷ Bahtiyar, a.g.e., s. 146.

⁵⁸ Çamoğlu-Poroy-Tekinalp a.g.e., s. 293, İmregün, Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, 4. Bası, İstanbul, Yasa Yayınları, 1989, s. 100.

genel kurulun bir üst organ olup olmadığı tartışılmakta idi.⁵⁹ ETTK iki görüşü de gündeme getirdiği gibi esasen aralarında bir iş bölümü bulunduğu da kabul edilmekte idi.⁶⁰

TTK ile birlikte bu tartışmalar son bulmuş ve TTK m. 374 hükmünün gerekçesinde⁶¹ bu durum açıkça belirtilmiştir.

TTK m. 408/1 uyarınca; “Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alır.” Dolayısıyla genel kurulun kanun ve esas sözleşmede öngörülmemiş olan hiçbir konuda karar alamaz.

TTK m. 374 uyarınca; “Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir.” Bu iki hükmün yorumlanmasından anlaşılan, yönetim kurulunun genel kurulun devredilemez yetkilerini kullanamayacağı, genel kurulun da yönetim kurulunun yetkisine giren konularda karar alamayacağıdır.

Buradan çıkarılacak ilk sonuç, genel kurulun yetkilerinin yönetim kurulu yetkilerine oranla daha sınırlı olmasıdır. Zira genel kurul kanun veya esas sözleşme ile yetkilendirilmediği konularda karar alamayacaktır. Bu durumdan anlaşılan, yönetim kurulunun anonim şirketlerde yetki boşluğunu doldurucu bir etkiye sahip olduğudur.

⁵⁹ Genel kurulun bir üst organ niteliğinde olduğu yönünde, a.g.e., s. 99., 100., Ruknettin Kumkale, **Anonim Şirketler**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003., s. 299., Halil Arslanlı, **Hususi Şirketler**, 2.b. İstanbul. Fakülteler Matbaası. 1955., s. 456. Üst organ niteliği taşımadığı yönünde; Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s.290., Ümit Yayla, **Anonim Ortaklık Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar**, İstanbul, On İki Levha Yayınları, 2013, s. 59., Yiğit, İlhan, **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2005, a.g.e., s. 5, Poroy, Reha, Tekinalp, Ünal, Çamoğlu, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku**, 13. Bası, C.1, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2014, a.g.e., s. 327., 475. Genel kurul ve yönetim kurulu arasında astlık üstlük ilişkisi değil, işlev ayrılığı olduğu yönünde, Tekinalp, a.g.e., s. 215., “İşlevler ayrılığı demek, her organın kendisine bırakılan alanda, kendisine tanınan işleve bağlı olarak tanınmış bulunan hem devredilemez hem de devredilebilir yetkileri kullanması; bir organın diğerinin alanına müdahale edememesi; işlevlerini ve yetkilerini doğrudan veya dolayısıyla açık ya da örtülü olarak başkasına devredememesi; diğer organın alanında yer alan yetkileri ve bunlardan bazılarını ondan alamaması, diğer organa onu bağlayacak şekilde talimat verememesi demektir.” Tekinalp, Yeni Anonim, a.g.e., s. 107. Arslan, a.g.e., s. 180-181., Kırca, İsmail, Şehirali Çelik, Feyzan Hayal, Manavgat, Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 1. Bası, C. 1-2/2, Ankara, Bankacılık Enstitüsü Yayınları, 2013, a.g.e., s. 395., 538., Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklık**, a.g.e., s. 107., Muzaffer Eroğlu, Aybüke Demir, Anonim Şirkette Organlar Arası İş Bölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.2, S.2, Y.2014, s. 80., Akdağ Güney, a.g.e., s., Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s.668., Görev paylaşımı olduğu yönünde, Ercüment Erdem, **Türk Ticaret Kanunu’nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler**, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C.IX. Y.2014. S.117-118. s. 31.

⁶⁰ Bahtiyar, a.g.e., s. 145., Organlar arası eşitlik teorisinin hakim olduğu yönünde, Pulaşlı, Anonim Şirket, a.g.m., s. 335.

⁶¹ “Böylece, bu hüküm, bir anonim şirkette bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği yolundaki eskimiş anlayışa kapıları kapamıştır. Tasarı, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul etmiştir.” (TTK madde gerekçesi m.374)

Bu iki hükümden de anlaşıldığı üzere TTK ile yönetim kurulu ve genel kurulun yetki ve görev ayrımı daha net bir biçimde yapılmıştır. Bu yönüyle yönetim kurulunun daha çok ön plana çıkarıldığı ve etkinliğinin artırıldığı kabul edilmelidir.⁶²

II.GENEL KURUL

1.Hukuki Niteliği

⁶² Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 186

Genel kurul, usulüne uygun çağrı üzerine pay sahipleri ya da temsilcilerinin bir araya gelerek karar aldığı bir irade ve karar organıdır.⁶³ Genel Kurul, olağan yahut olağanüstü olarak tüm pay sahipleri yahut bunları temsil edenlerin çağırılması ile toplanır. Bu nedenle sürekli bir organ niteliğinde değildir.

TTK m. 407/1’de pay sahiplerinin haklarını genel kurulda kullandıkları belirtilmektedir. Bu bağlamda genel kurulun şirketin tüm ortakların katılımıyla oluşturulan kurul niteliğinde bir organ olduğu söylenebilir. Genel kurul, kanundan ve esas sözleşmeden⁶⁴ doğan yetkilerini pay sahipleri yahut bunların temsilcilerinin vermiş olduğu oylar aracılığı ile kullanır.⁶⁵ Ortaklar oy haklarını genel kurulda kullanabilirler. Bazı ülkelerde kabul edilen mektupla oy veya limited şirketlerde uygulama alanı bulan sirküler tipi karar anonim şirketlerde uygulama alanı bulmaz.⁶⁶ Genel kurul ortakların haklarını kullandığı bir karar organıdır.⁶⁷ Genel kurul bir iç organdır.⁶⁸ Organların seçimi tamamen kanundan kaynaklı içe dönük bir faaliyettir.⁶⁹ Kanunda öngörülen bazı hallerde genel kurul dışı dönük faaliyet de gösterebilmektedir.⁷⁰

Tek pay sahipli anonim şirketlerde de çağrı usulüne uyulmaksızın genel kurul toplantısı yapılarak toplantı yazılı tutanağa bağlanmakla birlikte pay sahibi paylarının tümü ile GK’ya katılmayabilir. Ancak paylarını bölerek farklı kişilere temsil yetkisi vererek oy kullanamaz.⁷¹ Aksi kanaatte olan Pulaşlı ise; tek pay sahipli anonim şirkette tek pay sahibinin bir kısım oylarıyla genel kurula katılmasının tek ortaklı şirket ile bağdaşmayacağı ve bu durumun hukuki bir anlamının olmadığı ifade etmektedir.⁷²

TTK m. 407/2 uyarınca; “*Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantılarında bulunmaları şarttır.*” Hükmün gerekçesinde bu eksikliğin kararların geçerliliğini etkilemeyeceği belirtilmiş olmasına rağmen, KomY’de açıkça böyle bir toplantının yapılamayacağı düzenlendiğinden bu durum yeni sorunları beraberinde getirecektir.⁷³ Zira TTK 407/2’nin getiriliş amacı pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarının sağlanmasıdır. Hükmün gerekçesinde her ne kadar murahhas

⁶³ Tekinalp-Poroy-Çamoğlu, a.g.e., s. 365.

⁶⁴ Tekinalp’e göre; esas sözleşme ile GK’ya verilen yetkiler işlevler ayrılığı ilkesine aykırı olmamalı, YK’nın işlev alanına tecavüz etmemeli ve türün kalıbını bozmamalıdır. a.g.e., s. 299.

⁶⁵ Moroğlu, a.g.e., s. 9.

⁶⁶ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 171.

⁶⁷ Pulaşlı a.g.e., s. 352., İmregün, a.g.e., s. 99. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 9,10.

⁶⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e, Ortaklıklar Hukuku, s. 475, Tekinalp, a.g.e., s. 297. Tekinalp, **Tek Kişi Ortaklık**, a.g.e., s. 107., Eroğlu, Demir, a.g.e., s. 81., Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 668., Saka, a.g.e, s. 106., İzmirli, **a.g.e.**, s. 20.

⁶⁹ Pulaşlı, Tekinalp a.g.e., s. 297., Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 9.

⁷⁰ Doktrinde genel kurul kararlarının kural olarak şirket içi ilişkilerde etkili olduğu ancak kanunla ve esas sözleşme ile bazı dış ilişkilerde de doğrudan etkili olabileceği belirtilmekte; Moroğlu, a.g.e, s. 10., Tekinalp ise istisnalar dışında genel kurulun iç ilişkide etki doğuran kararlar aldığını ifade etmektedir. Tekinalp, a.g.e., s.297.

⁷¹ Tekinalp, a.g.e, s. 295.

⁷² Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 340.

⁷³ Kendigelen, a.g.e., s. 306., Moroğlu, hükümde bir yaptırım öngörülmemesinin büyük bir eksiklik olduğunu ifade etmektedir. Moroğlu, a.g.e., s. 222.

üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantılarında hazır bulunmamasının kararlarının geçerliliğini etkilemeyeceği belirtilmişse de, genel kurul toplantısında pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme haklarını sayılan kişilerin yokluğunda kullanmalarının pratik anlamda mümkün olmayışı göz önüne alındığında bahsi geçen kişilerin yokluğuna ilişkin toplantının başında pay sahiplerinin itirazda bulunması ve bu itirazlarını tutanağa geçirmeleri halinde söz konusu toplantıda alınan kararların iptali istenebilecektir.

2.Genel Kurulun Yetkileri

TTK m. 408/1 uyarınca; “*Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hâllerde karar alır.*” Hükümden de açıkça anlaşıldığı üzere genel kurul, ancak esas sözleşme ve kanun ile kendisine hak tanınan hallerde karar alabilecektir. İcra yetkisine sahip değildir.⁷⁴

TTK m. 408/1, genel kurulun görev yetkilerinin sadece TTK m. 408/2’ de sayılanlarla sınırlı olmadığını, kanunda sayılan ya da esas sözleşmede düzenlenebilecek başkaca görevlerinin de bulunduğunu ifade etmektedir. Buna göre genel kurulun kanunda yer alan diğer bazı görevleri; birleşme, bölünme, tür değiştirme, tasfiye memurunun atanması, görevden alınması, tasfiyede önemli miktarda aktiflerin toptan satışı, yönetim kurulu üyeleri aleyhine sorumluluk davası açılması, intifa, borç altına alma ve değiştirme hakkını içeren senetler çıkarılması konularında karar alınması şeklinde sayılabilir.

TTK m. 408/2 uyarınca; çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere,

- *Esas sözleşmenin değiştirilmesi.*

-*Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.*

-*Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin ve işlem denetçilerinin seçimi ile görevden alınmaları.*⁷⁵

-*Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.*

-*Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.*

-*Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı*^{76 77}

⁷⁴ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 187.

⁷⁵ Denetçi hakkındaki düzenleme için Bkz. TTK m.399.

⁷⁶ Bu hüküm her türlü şirket malvarlığının toptan satışı konusunda karar alınmasını değil malvarlığının önemli miktarda olması halinde alınacak kararı düzenlemiş olup konu ile ilgili ağırlaştırılmış nisap öngörülmemesi doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Bahtiyar, her ne kadar bu yeter sayının Bakanlık

konularında genel kurul münhasır olarak yetkili kılınmıştır.⁷⁸ Sadece, bunlara dair hazırlık işlemleri başkalarına devredilebilir.⁷⁹ İşte başka bir organa devrine izin verilmeyen bu hususlarda genel kurulun devredilmez yetkisinden söz edilmektedir.⁸⁰ Buna aykırı davranılması halinde genel kurul kararlarının geçersizliği gündeme gelmektedir. Yine söz konusu hükümden de anlaşıldığı üzere genel kurulun yetkileri ve görevleri yalnızca bu maddede sayılanlarla sınırlı olmayıp kanunda çeşitli hükümlerde genel kurulun görev ve yetkileri düzenlenmiştir.⁸¹

Ayrıca, 28.11.2012 tarihli ve 28481 sayılı RG’de yayımlanan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilciliği Hakkında yönetmeliğin 30. maddesinde anonim şirketlerin devredemeyeceği görev ve yetkilerden bazılarını toplu bir şekilde yer verilmiştir. Bunun yanı sıra esas sözleşmeye hüküm konulmak suretiyle de genel kurula yetki verilebilecektir.

TTK m. 408/3’te ise tek pay sahipli anonim şirketlerde genel kurul düzenlenmiş olup anılan hükme göre; *“Tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.”* Ancak söz konusu hükümde yalnızca yazılılık şartı öngörülmesi oldukça sakıncalıdır. Bizim de katıldığımız görüşe göre söz konusu tutanağın tescil ve ilan edilmesi de gerekmektedir.⁸²

2.1.Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

TTK m. 452/1 uyarınca; *“Genel kurul, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir, müstesna ve vazgeçilmez haklar saklıdır.”*

Temsilcileri Yönetmeliği m. 22/12’de düzenlenmiş olsa da bu durumun normlar hiyerarşisine aykırı olduğunu ve bu normun kanunda düzenlemesi gerektiğini savunmaktadır. Bahtiyar, a.g.e., s. 149. Ayrıntılı eleştiri ve açıklamalar için bkz. Kendigelen, a.g.e., s. 308-309, dn. 164.

⁷⁷ Konu ile ilgili ayrıntılı bilgi ve doktrinel tartışmalar için bkz. Levent Biçer, Esra Hamamcıoğlu, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı**, Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.1, S.1,Y.2013, s. 33 vd.

⁷⁸ Kendigelen, bu yetkileri düzenleyen iki fıkra bir arada değerlendirildiğinde işlevler ayrılığına işaret ettiğini, ve TTK m. 374’ü tamamlayıcı nitelikte olduğunu vurgulamaktadır. Kendigelen, a.g.e., s. 308.

⁷⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 301.

⁸⁰ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 5.

⁸¹ TTK m. 548/1 uyarınca; şirketin süresinin dolması veya genel kurul kararıyla sona ermesi halinde de pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanmış olmadıkça genel kurul şirketin devamını kararlaştırabilir. TTK m. 537/1 uyarınca; esas sözleşme veya genel kurul kararı ile tayin edilmiş olan tasfiye memurları her zaman genel kurul kararı ile azledilebilir. TTK m. 502 uyarınca; intifa senetleri çıkarılmasına karar vermek ve menkul niteliği taşıyan her çeşit tahviller, finansman bonoları alma ve değiştirme hakkını haiz menkul değerleri çıkarmak da genel kurul yetkileri arasındadır. TTK m. 151 uyarınca; şirketin birleşmesi, TTK m. 173 uyarınca; bölünmesi, ve TTK m. 189 uyarınca; tür değiştirmesi hakkında karar vermek de genel kurulun yetkileri arasındadır.

⁸² Moroğlu, a.g.e., s. 224., Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.m., s. 341.

TTK m. 339/1 uyarınca; esas sözleşme kuruluş aşamasında yazılı olarak hazırlanır ve kurucu imzaları ya noterce onaylanır ya da ticaret sicil müdürü ya da yardımcısı huzurunda imzalanır. Esas sözleşmeye yazılması zorunlu hususlar ise TTK m. 339/2 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre esas sözleşmede bulunması zorunlu hususlar şunlardır;

- a) Şirketin ticaret unvanı ve merkezinin bulunacağı yer.
- b) Esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde şirketin işletme konusu.
- c) Şirketin sermayesi ile her payın itibarî değeri, bunların ödenmesinin şekil ve şartları.
- d) Pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olacakları; belirli paylara tanınan imtiyazlar; devir sınırlamaları.
- e) Paradan başka sermaye olarak konan haklar ve ayınlar; bunların değerleri; bunlara karşılık verilecek payların miktarı, bir işletme ve ayın devir alınması söz konusu olduğu takdirde, bunların bedeli ve şirketin kurulması için kurucular tarafından şirket hesabına satın alınan malların ve hakların bedelleriyle, şirketin kurulmasında hizmetleri görülenlere verilmesi gereken ücret, ödenek veya ödülün tutarı.
- f) Kurucularla yönetim kurulu üyelerine ve diğer kimselere şirket kârından sağlanacak menfaatler.
- g) Yönetim kurulu üyelerinin sayıları, bunlardan şirket adına imza koymaya yetkili olanlar.
- h) Genel kurulların toplantıya nasıl çağrılacakları; oy hakları.
- i) Şirket bir süre ile sınırlandırılmışsa, bu süre.
- j) Şirkete ait ilanların nasıl yapılacağı.
- k) Pay sahiplerinin taahhüt ettiği sermaye paylarının türleri ve miktarları.
- l) Şirketin hesap dönemi.

İşte bu hususlarda yapılacak ekleme, çıkarma yahut değişikliklerin her biri esas sözleşme değişikliğidir. Esas sözleşme değişiklikleri TTK m. 339 ve TTK m. 340'a uygun olarak yapılacaktır. TTK m. 340'taki sınırlamaya uyulmak suretiyle esas sözleşmeye istenen hükümler konulabilir. Zira TTK m.340 uyarınca esas sözleşmede ekleme, çıkarma yahut değişiklik yapmak ancak kanunda bu duruma izin verilmesi halinde ve diğer kanunlarda öngörülmesine izin verilen hallerde eklenebilir ve ancak bu şekilde hüküm doğurur. Söz konusu sınırlamaların getirilmesi azınlık ve pay sahibi haklarının korunması ve güçlü durumda olanların kendi çıkarları doğrultusunda diğer hissedarların haklarını zedeleyecek biçimde hüküm oluşturmalarının önüne geçilmesi, bu şekilde hukuki güvenilirliğin artırılması bakımından TTK ile getirilen bu yeni düzenleme oldukça isabetlidir.

TTK m.452 kapsamında genel esas sözleşme değişiklikleri ile kastedilen, “*esas sermayenin artırılması ve azaltılması dışında kalan; konusu, önemi, çapı ve kapsamı ne olursa olsun esas sözleşmenin herhangi bir maddesinin değiştirilmesidir*”⁸³.

⁸³ Tekinalp, a.g.e., s. 119.

Söz konusu değişiklik ancak ve ancak genel kurul tarafından yapılabilmektedir. Genel kurul bu yetkiyi kullanırken kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına uygun davranmalıdır. Yine esas sözleşme değişikliğinin geçerli olabilmesi için, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarına, pay sahiplerinin müstesna ve vazgeçilmez haklarına ve anonim şirketlere hakim ilkelere aykırı olmaması gerekir.

2.2.Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi, Süreleri, Ücretleri ile Huzur Hakkı, İkramiye ve Prim Gibi Haklarının Belirlenmesi, İbraları Hakkında Karar Verilmesi ve Görevden Alınmaları

Yönetim kurulu üyelerinin seçiminde asli yetki genel kuruldadır. Yönetim kurulu üyelerinin seçiminde esas sözleşmede öngörülen koşulların dikkate alınması gerekir. TTK m.339/3 uyarınca, ilk seçilecek yönetim kurulu kurucu genel kurul tarafından kabul edilecek esas sözleşme ile belirlenir. TTK m. 363/1 uyarınca, boşalan yönetim kurulu üyeliğine geçici olarak yönetim kurulu tarafından bir üye seçilerek genel kurul onayına sunulur. Bu iki halde dahi genel kurulun bir yetki devri bulunmadığı görülmektedir.

Yönetim kurulu üyelerinin mali haklarına ilişkin karar verme yetkisi de genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasında yer almaktadır. Yönetim kurulunun mali hakları TTK m. 394’te huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim ve yıllık kardan pay alma hakkı olarak sayılmaktadır. Yönetim kurulu ile şirket arasında bir sözleşmesel ilişki bulunduğundan şirketten yaptığı iş karşılığında bir takım menfaat talep etmesi gayet doğaldır. Huzur hakkı, yönetim kurulu üyelerine katıldıkları her toplantı için yapılan nakdi ödemedir. Huzur hakkı ya esas sözleşme ile ya da genel kurul kararı ile tespit edilir. Başka bir ihtimal mevcut değildir. Ücret, ise hizmet karşılığı belli dönemlerde ya da aylık olarak ödenen bedeldir. Bu bedel de genel kurul tarafından belirlenir. Kazanç payı ve prim de yönetim kurulunun motivasyonu ve çalışma şevklerinin kamçılanması için verilmekte⁸⁴ bu bedeller de genel kurulca belirlenmektedir. İkramiyenin verilmesi ise belli bir başarı karşılığı olmakla esas sözleşmede herhangi bir düzenlemeye ihtiyaç bulunmadığı gibi şirketin kar etmiş olması da şart değildir.⁸⁵

TTK m. 362/1 uyarınca; yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapar. Ancak söz konusu sürenin belirlenmesi de genel kurul tarafından yapılmaktadır.

Genel kurul yönetim kurulunu ibra etme yetkisine de sahiptir. TTK m. 424/1 uyarınca bilançonun onaylanmasına dair genel kurul kararı aksine bir açıklık bulunmadıkça yönetim kurulu üyelerinin de ibrası sonucunu doğurur. TTK m. 413/3 uyarınca; “*yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tabloların müzakeresi ile ilgili sayılır.*” Bu bağlamda TTK m. 364/1 uyarınca, yönetim kurulu üyeleri gündemde madde bulunmaması halinde dahi haklı sebeplerin varlığı halinde genel kurul kararı ile her zaman görevden alınabilir.

⁸⁴ Pulaşlı, a.g.e., s. 469.

⁸⁵ a.g.e., s. 471.

2.3.Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında Denetçinin Seçimi ile Görevden Alınmaları

Denetçi seçimi TTK m. 399 uyarınca, şirket tablolarını ve raporlarını denetlemek üzere kural olarak genel kurul tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu seçim her faaliyet dönemi ve her halde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden yapılmalıdır. Bu durumun iki istisnası bulunmakta olup bunlar TTK m. 399/4-6-9 uyarınca denetçinin yönetim kurulu veya şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından atanmasıdır. Bu iki istisna dışında denetçilerin seçimi ve azli genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasındadır.

TTK m. 399/2 uyarınca, denetçi ancak yerine TTK m. 399/4'te öngörülen şekilde başka bir denetçi atanmışsa geri alınabilir.

2.4.Finansal Tablolara, Yönetim Kurulunun Yıllık Raporuna, Yıllık Kar Üzerinde Tasarrufa, Kar Payları ile Kazanç Paylarının Belirlenmesine, Yedek Akçenin Sermayeye veya Dağıtılacak Kara Katılması Dâhil, Kullanılmasına Dair Kararların Alınması

TTK m. 514/1 uyarınca; *“Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.”* Finansal tablo ve faaliyet raporunun onaylanması görevi genel kurula aittir. Bu şekilde yönetim kurulu periyodik olarak pay sahiplerine hesap vermektedir.

Yıllık kar üzerinde ne şekilde tasarruf edileceğine de genel kurul karar verir. Kar payı, kazanç payı ve yedek akçenin kullanılması, sermayeye veya kara katılmasına ilişkin kararları da genel kurul verir.

2.5.Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında Şirketin Feshi

Fesih kararı da genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasında bulunmaktadır. Genel kurul TTK m. 408/2-e bendinde öngörülen istisnalar dışında TTK m.529/d uyarınca şirketin sona ermesine karar verebilir. Fesih kararı önemi gereği TTK m. 421/3-4 uyarınca; şirket sermayesinin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin yahut bunların temsilcilerinin olumlu oyları ile alınır. Bu durumda fesih kararları pay sahipleri tarafından alınmaktadır.

Bunun yanı sıra kanuni şartların gerçekleşmesi halinde (TTK m. 530 organ yokluğu, TTK m. 531 haklı sebeplerin varlığı) mahkemeye müracaat edilerek şirketin feshine karar verilmesi talep edilebilir. Bu durumda ise fesih kararı mahkeme tarafından verilmektedir.

2.6.Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı

Kanunda önemli miktarın ne olduğu net bir biçimde ifade edilmemiş olmakla, önemli miktardan kasıt şirketin işlem hacmini küçültten, faaliyetlerini önemli ölçüde sınırlayan miktardaki malvarlığının satılması şeklinde nitelendirilebilir. Dolayısıyla, önemli miktar her şirketin büyüklüğüne göre farklılık arz edecektir. Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı Adalet Komisyonu tarafından maddeye eklenmiştir. Bu şekilde önemli miktarda şirket varlığının toptan satışının yönetim kurulu tarafından yapılamayacağı, bunun genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasında olduğu açıkça belirtilmiştir.⁸⁶ Söz konusu hükmün şirketle işlem yapan 3. kişilerin korunmasına yönelik hedefe aykırı olduğu, ayrıca TTK m. 418’de yer alan nisaplar yerine ağırlaştırılmış nisap öngörülmemesinin hatalı ve azınlık pay sahiplerini koruyucu etkiden de uzaklaştığı belirtilmektedir.⁸⁷ Ancak TTK m. 538/2’de; önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı için açıkça TTK m. 421/3-4 uygulanacağı belirtildiğinden bu hususta ağırlaştırılmış nisapların öngörüldüğü Kendigelen’ in bu hükmü gözden kaçırarak böyle bir tespit yapmış olabileceği söylenebilir.

3.Genel Kurul Yetkilerinin Sınırları

Genel Kurulun yetkileri öncelikle TTK m. 408/1 uyarınca kanunla ve esas sözleşme ile sınırlanmıştır.⁸⁸ Anılan hüküm uyarınca şeklen üst organ genel kurul gibi görünse de genel kurulun yetkilerinin bu denli sınırlanması ile birlikte geriye kalan tüm hallerde yönetim kurulunun yetkili olması sebebiyle üst organın yönetim kurulu olduğunu söyleyebiliriz.

Üçüncü kişilerin hakları genel kurul kararı ile münfesihi sayılamaz ve tek yanlı değiştirilemez.⁸⁹ Çünkü bu durum üçüncü kişilerin tek yanlı olarak kazandığı hakların ihlali anlamına gelmektedir ve bu nedenle hukuken mümkün değildir.

Kanunda genel kurulun yetkileri ayrı ayrı sayılmış olup yasa ile diğer organlara verilen yetkiler genel kurul tarafından kullanılamaz. Hem TTK m. 408/1 hem de yalnızca yönetim kurulu ve denetçilere verilen görevler kapsamında genel kurul yetkili olamayacaktır. Örneğin, denetçiler genel kurul tarafından seçilmesine rağmen denetim görevini üstlenemeyecektir. Yine yönetim kurulu da genel kurul tarafından seçilmesine rağmen şirketin dışı karşı temsili genel kurul tarafından yapılamayacaktır.

İmtiyazlı paylara tanınan haklar (TTK m. 454/3), azınlık hakları, bireysel haklarda da genel kurul yetkileri sınırlanmıştır.⁹⁰

TTK m. 375’te de yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevleri sayılmıştır. *“Böylece bir anonim şirkette, bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve*

⁸⁶ Adalet Komisyonu Raporu m. 408.

⁸⁷ Kendigelen, a.g.e., s. 309.

⁸⁸ ETTK dönemi için bkz. İmregün, a.g.e., s. 100 vd.

⁸⁹ İmregün, a.g.e., s., 101.

⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için Bkz. Bahtiyar, a.g.e, s. 149-153, Pulaşlı, a.g.e., s. 335-336.

yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği yolundaki anlayış reddedilmiştir.”⁹¹

Yukarıda açıklanan sınırlamalardan çıkarılacak temel sonuç, genel kurulun karar organı olmasına rağmen yetkilerini sözleşme ve yasada öngörülen sınırlar içinde kullanması gerektiğidir. Aksi halde alınan kararlar geçersiz ya da iptal edilebilir nitelikte kararlar olacaktır.

4.Toplantı Türleri

TTK m. 409/1 uyarınca; anonim şirketlerde genel kurul toplantıları zaman bakımından “olağan” ve “olağanüstü” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel kurul toplantısına ilişkin hususları ele alan bir yönetmelik de yayınlanmıştır.⁹² İmtiyazlı pay sahiplerinin bulunduğu anonim şirketlerde ise bir üçüncü toplantı türü daha bulunur ki bu toplantı “*imtiyazlı pay sahipleri özel kurul toplantısı*” dır. Davet yapıp yapılmaması bakımından çağrılı ve çağrısız⁹³ olarak ve son olarak da pay sahiplerinin fiziken bir araya gelmeksizin yapılan toplantı elektronik genel kurul toplantısıdır.

4.1. Yapılış Dönemine Göre

4.1.1 Olağan Genel Kurul Toplantısı

TTK m. 409/1 uyarınca olağan genel kurul toplantısı; organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları⁹⁴ ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapmak ve karar altına almak üzere her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay⁹⁵ içinde yapılır. Toplantılar bu sürede yapılmamış ve üzerinden 2-3 yıl geçmiş ise bu takdirde toplantılar bir arada yapılabilir ve geçerli olur.⁹⁶ Ancak faaliyet dönemlerinin birbirinden bağımsız olduğu da göz ardı edilmeksizin önceki faaliyet dönemine ait toplantı yapılmaksızın yeni döneme ait toplantı yapılabileceğini de unutmamak gerekir.⁹⁷ Bu süre düzenleyici bir süre olduğundan üç ay içinde toplantı yapılmaması kararların geçerliliğini etkilemez. TTK m. 410 uyarınca, genel kurul, kural olarak yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. TTK m. 411/1 uyarınca, ayrıca azınlığın da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunmaktadır. Azlığın talebi yahut yeterli yetersayı sağlanamaması halinde yapılacak bir sonraki toplantı da olağan toplantı sayılmaktadır. Olağan toplantı kavramı bu toplantının

⁹¹ Bahtiyar, a.g.e., s. 149.

⁹² Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, RG. 28.11.2012, S. 28481

⁹³ Saka, çağrısız toplantının bir toplantı türü değil, toplanma türü olduğunu ifade etmektedir. Saka, a.g.e., s. 104.

⁹⁴ Bu hüküm TTK ile birlikte zorunlu gündem maddeleri arasına eklenmiştir.

⁹⁵ İmregün, yılda birkaç kez kazanç dağıtan anonim şirketlerin birden fazla hesap dönemi olması halinde genel kurul toplantılarının da o sayıda yapılmasını öngörmektedir. İmregün, a.g.e., s.107.

⁹⁶ Atik, a.g.e., s. 25.

⁹⁷ Şener, a.g.e., s. 457.

her yıl yapılması ve TTK m. 409 da yer alan asgari unsurların müzakere edilerek karara bağlanmasından ortaya çıkmaktadır.⁹⁸

TTK m. 419/1 uyarınca genel kurul esas sözleşmede aksine bir hüküm olmadıkça pay sahibi sıfatı taşıması zorunlu olmayan bir başkan ve gerekiyorsa bir başkan yardımcısı seçer. Olağan genel kurul gündemi TTK m. 409/1 uyarınca; toplantıya çağrıyı yapan tarafından belirlenir.

4.1.2.Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

TTK 409/2’de ise olağanüstü genel kurul toplantısı düzenlenmiş olup bu toplantı olağanüstü hallerin varlığı halinde yapılır ve toplantı gündemini şirket için lüzumlu ve ivedi sebepler oluşturur. Örneğin; ölüm, istifa, görev süresinin bitmiş olması nedeniyle yönetim kurulu üyeliğinin boşalmış ve yönetimin kurul olarak çalışamaz hale gelmiş olması⁹⁹, yönetim kurulunun yetkilerini kötüye kullanması gibi şirket açısından önemli bazı gelişmelerin ortaya çıkması, ana sözleşme değişikliği veya sermaye artırımı gereğinin ortaya çıkması¹⁰⁰ olağanüstü toplantı gündemini oluşturan konular arasındadır.

Olağanüstü toplantının her yıl yapılması zorunlu olmadığı gibi yılda birden fazla yapılmasının önünde de herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu toplantıların niteliği gereği konusu ve zamanı belirlenemez.¹⁰¹ Bu yönüyle Pazar günü dahi olağanüstü toplantı yapılabilir.¹⁰² Olağan toplantı dışında yapılan tüm toplantılar olağanüstü toplantı sayılmalıdır. Ancak bu toplantıların da gündemi olduğu, gündemin ortaklara toplantı günü ile birlikte tebliğ edilmesi gerektiği ve gündeme bağlılık ilkesine uyulması gerektiği unutulmamalıdır.¹⁰³

Olağanüstü toplantıya çağrı kural olarak yönetim kurulu tarafından yapılır. Yönetim kurulu dışında azlık pay sahipleri de gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek yönetim kurulundan genel kurul olağan üstü toplantıya çağırmasını isteyebilir. Yine tek bir pay sahibi de TTK m. 410/2’deki şartların gerçekleşmesi halinde genel kurul olağanüstü toplantıya davet yetkisi için mahkemeye müracaat edip alacağı yetki ile genel kurul olağan üstü toplantıya çağırabilir.

4.2. Davet Şekline Göre

4.2.1.Çağrılı Genel Kurul

TTK m. 414/1 uyarınca genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu durumda çağrılı genel kurul meydana gelmektedir. Olağan veya olağanüstü

⁹⁸ Tekinalp, a.g.e., s.303.

⁹⁹ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 173., s. 188.

¹⁰⁰ Çeker, a.g.e., s. 365.

¹⁰¹ Tekinalp, a.g.e., s. 303.

¹⁰² Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 189.

¹⁰³ Çeker, a.g.e., s. 365.

toplantıların her biri aynı usulle toplantıya çağırılır. Çağrıya ilişkin işlemler ve ilanların yapılması yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilir.

4.2.2.Çağrısız Genel Kurul

Çağrısız genel kurul toplantısı ise TTK m. 416'da düzenlenmiş olup buna göre; Bütün payların sahipleri veya temsilcilerinin, hiçbirinin itirazı olmaksızın, çağrıya ilişkin usullere uyulmaksızın toplanmaları ve toplantı nisabının toplantı sonuna kadar sağlanması halinde yapılan toplantılardır. Genel kurulun çağrısız toplanmasından kasıt hiç ilan yapılmadan pay sahipleri veya temsilcilerinin kendiliğinden bir araya gelmeleri değil, yine yönetim kurulunun daveti üzerine tüm pay sahipleri veya temsilcilerinin toplantıda hazır bulunmaları ve hiçbirinin itirazda bulunmaması kaydıyla davet usulüne uyulmaksızın olağan veya olağanüstü toplantı yapılabilmesidir.¹⁰⁴¹⁰⁵

Söz konusu toplantılarda gündeme oybirliği ile madde eklenebilir. Bir başka anlatımla bu tür toplantılarda gündeme bağlılık ilkesi geçerli değildir. Aksine esas sözleşme hükümleri ise geçersizdir.

TTK m. 416 ve BTY m. 12 uyarınca; tüm ortaklar genel kurul toplantısına katılmışlarsa ve aralarından hiçbiri itiraz etmeksizin nisap toplantı sonuna dek sağlanmışsa, davet usulüne uyulmaksızın toplantı yapılabilir. Bu durum çağrının yetkisiz kişilerce yapılması halinde de uygulama alanı bulur.¹⁰⁶

Bu durumda pay sahibinin terk anına kadar alınan kararları geçerli olacaktır¹⁰⁷. Ancak çağrısız genel kurulda, gündeme bağlılık ve davet dışında tüm genel kurul esaslarına aynen riayet edilmelidir.¹⁰⁸ ETTK m. 370'te toplantı başında tüm ortakların katılıp itiraz etmemeleri ancak daha sonra toplantıyı terk etmeleri halinde kararların geçerli olup olmayacağı tartışmalı idi¹⁰⁹. Baskın görüşe göre terk anından itibaren alınan kararların

¹⁰⁴ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 679., Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 189.

¹⁰⁵ Yarg. 11. HD. 26.02.2001 T., 2001/10968 E., 2001/1616 K., “Bir payın sahibi olan ortak veya temsilcisi dahil genel kurulda bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, ya da katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bu genel kurul yapılamaz ve eğer yapılmış ve karar alınmış ise, alınan bu kararlar batıl sayılmalıdır.” Eriş, C.II, a.g.e., s.2169.

¹⁰⁶ Şener, a.g.e., s. 475. Yargıtay ise aksi görüşte olup yetkisiz kişilerce çağrı yapılması halinde bu çağrının yasaya aykırı olduğunu benimsemiştir. Yarg. 11. HD. 08.11.1982 T., 1982/3858 E., 1982/4511 K., Eriş, a.g.e., s. 386.

¹⁰⁷ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 50., Kendigelen, a.g.e., s. 315., Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 119-120., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 478., Tekinalp, Tek Kişi Ortaklık, a.g.e., s. 169., Karahan/Huysal, a.g.e., s. 535., Tekinalp, Yeni Anonim, a.g.e., s. 169., Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 679.

¹⁰⁸ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 51.

¹⁰⁹ Çamoğlu, toplantının itirazsız bağlamasından sonra toplantının terkedilmesinin kararların geçerliliğini etkilemeyeceğini ifade etmektedir. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 371., Tekinalp, nisabın bozulması halinde toplantının o andan itibaren icra edilemeyeceğini vurgulamıştır. Tekinalp, a.g.e., s. 303.

yoklukla malul olduğu kabul edilmekteydi.¹¹⁰ Ancak TTK m.416 hükmü ile bu tartışmalar da son bulmuştur.

Bu şekilde toplanan genel kurul gündeme bağlılık ilkesinin istisnası olacak şekilde oybirliğiyle gündeme madde ekleyebilir¹¹¹ ve esas sözleşme ile bu hükmün aksi kararlaştırılamaz. (TTK m. 416/2)

Ayrıca tek bir pay sahibi dahi toplantıda hazır bulunmaksızın bir karar alınması halinde bu karar geçersizdir.¹¹²

4.3.İcra Ediliş Yerine Göre

4.3.1.Fiziki Genel Kurul

Gerek olağan gerek olağanüstü toplantılarda ortakların, aksine bir düzenleme olmadıkça TTK m. 414 uyarınca usule uygun yapılacak çağrı neticesinde ve TTK m. 409/3 uyarınca şirket merkezinin bulunduğu yerde fiziki olarak bir araya gelmeleri ile fiziki genel kurul oluşmaktadır. Bu toplantılarda TTK m. 414/1 uyarınca; pay defterinde yazılı pay sahiplerine toplantı gündemi ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler iadeli taahhütlü mektupla bildirilir. Gerek çıplak pay, gerek nama veya hamile yazılı pay senedi sahipleri¹¹³ söz konusu toplantıya katılma hakkını haizdir. Söz konusu toplantılarda gündeme ilişkin müzakere ve oylamalar da fiziken yapılmaktadır.

4.3.2.Elektronik Genel Kurul

Günümüzde özellikle halka açık anonim ortaklıklarda oldukça fazla sayıda ortak bulunmakta ve bu ortakların birbirinden farklı ülkelerde bulunması durumu söz konusu olmaktadır. Böyle bir durumda ortakların bir araya gelmeleri yorucu ve masraflı bir hal almakta çoğu zaman ise pay sahipleri bu gerekçeler ile genel kurula katılmamakta ve haklarını kullanamamaktaydı. Bu durumda özellikle az kar payı alacak ortaklar şirket toplantısına katılmak için yeterli nedenleri olmadığı kanısındaydı. Bu durumda ise şirketin belli bir gücün etkisi altında kalması riski gündeme gelmekteydi.¹¹⁴ İşte bu sakıncaların bertaraf edilmesi maksadı ile TTK ile elektronik genel kurul kurumu hayatımıza girmiştir.

¹¹⁰ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 50, Yiğit, a.g.e., s. 105., Arslanlı, a.g.e., s. 681., Güzin Üçışık-Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, 1. b, C.1, Ankara, Adalet Yayınevi, 2013, s. 220.

¹¹¹ Doktrinde bir kısım görüşler; toplantı nisabı bulunduğu sürece bu genel kurullarda karar alınabileceği görüşünde olduğundan bu hükümde oybirliği ile yeni gündem maddesinin eklenmesinin olanaklı olduğu ifadesinin hükümde yer almasının yersiz olduğu kanaatindedir. Kendigelen, a.g.e., s. 315., Moroğlu, a.g.e., s. 234.

¹¹² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 478., Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 118-119.

¹¹³ Üçışık/Çelik, hamile yazılı pay sahiplerinin toplantı günü hamile yazılı hisse senedi sunarak toplantılara katılması gerektiğini, zira kıymetli evrak hukukuna göre hamile yazılı senetlerde hak sahibi olmak için senedin hamili olmanın yeterli olduğunu, aksi durumun müktesep hakların ihlali anlamına geleceğini savunmaktadır. Üçışık/Çelik, a.g.e., s. 250.

¹¹⁴ Mehmet Emin Bilge, Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan**. der. Hüseyin Ülgen, Arslan Kaya ve Gül Okutan Nilsson, İstanbul, 2003, s. 220.

Bu sayede pay sahipleri genel kurullara internet ortamında katılacak, haklarını kullanacak, oy hakları çürümeyecek, yöneticiler üzerinde denetim artacak, masraflar azalacaktır.

TTK m. 1527/5 ile ilk kez anonim şirketlerde genel kurul toplantılarının elektronik olarak yapılması hüküm altına alınmış olup bu hüküm ile birlikte artık genel kurul toplantıları için ortakların fiziken bir araya gelmeleri zorunluluğu ortadan kalkmıştır¹¹⁵. Bu hükmün getiriliş amacı pay sahiplerinin genel kurula katılımlarını kolaylaştırmak ve güç boşluğunun¹¹⁶ önüne geçmektir. Bilge, elektronik genel kurulun iki şekilde olabileceğini, bunlardan ilkinin sanal genel kurul olup ortakların hiçbir bir araya gelmeden toplantı gerçekleştirilecektir. Diğer ise ortakların bir kısmının fiziken bir kısmının ise elektronik ortamdan genel kurula katılmasıdır. Ancak sanal genel kurulun yapılması açısından yasal yahut teknik olarak herhangi bir engel bulunmasa bile bazı ortakların internet araçlarını kullanamayacak olmaları yahut maddi olarak buna ulaşma imkanı olmayanlar açısından eşit işlem ilkesinin zedelenebileceği ifade edilmektedir.¹¹⁷ TTK m. 1527/1 uyarınca şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla¹¹⁸, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut bulundukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir.

Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğurur. (TTK 1527/5) Dolayısıyla elektronik ortamdan genel kurula katılan pay sahipleri aynen fiziki genel kurulun hüküm ve sonuçlarına tabi olmaktadır.

Bu hükmün uygulanması esasları Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik'te düzenlenmiş ve yayımlanmıştır¹¹⁹. Yönetmeliğin 5. maddesinde¹²⁰ yer alan hükmün elektronik genel kurul yapmak isteyen tüm anonim

¹¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Pulaşlı, **Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum**, www.arslanlibilimarsivi.com (Erişim Tarihi: 14.02.2017). Zekeriya Arı, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükümü** (Tasarım.1527) ve Sanal Genel Kurul, C.13, Y. 2009. S.3-4. (Çevrimiçi) <http://hukukdergi.erzincan.edu.tr/tag/yr-d-oc-dr-zekeriya-ari/> (Erişim Tarihi: 13.04.2017)., s. 192. Bilge, a.g.m., s. 221., Leyla Keser Berber, Ümit İhsan Yayla, “Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C.2., S.3., Y.2012., Legal Yayınevi., s. 14.

¹¹⁶ Mehmet Bahtiyar, Esra Hamamcıoğlu, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1. b., İstanbul, Yeditepe Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 336.

¹¹⁷ Bilge, a.g.m., s. 225., Arı da sanal genel kurul yapılmasının kanun kapsamında yasaklanan herhangi bir hüküm yer almadığını dolayısı ile kanunun buna izin verdiğini anlamak gerektiğini belirtmektedir. Arı, a.g.m., 196., Aksi yönde bkz. Özer, a.g.m., s. 644.

¹¹⁸ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 192.

¹¹⁹ RG. 28.08.2012, S. 28395.

¹²⁰ “Genel kurul toplantısına elektronik ortamda katılım

Şirketin genel kurul toplantılarına katılma hakkı bulunan hak sahipleri bu toplantılara, Türk Ticaret Kanununun 1527’ nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca hak sahiplerinin genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmalarına, görüş açıklamalarına, öneride

şirketlerce esas sözleşmesinde ve genel kurul toplantılarının düzenlendiği maddeler arasında yer alması zorunludur. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelmiştir. Bu hususta ayrıca Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ çıkartılmıştır.¹²¹

TTK m. 1528/1 uyarınca, elektronik ortamı kullanmak isteyen ortaklar, pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleri elektronik posta adreslerini şirkete bildirmek zorundadırlar. Söz konusu toplantıda güvenli elektronik imza ile başvuru, görüş bildirme, oy kullanma hakları başta olmak üzere diğer tüm haklar kullanılabilir. Temsilciler ise gündemin belli maddeleri yahut tümü için yetkilendirilebilir.¹²²

Usule uygun bir elektronik genel kurul toplantısı için de aynı olağan ve olağanüstü genel kurullarda olduğu gibi TTK m. 410 vd. maddeleri uyarınca çağrıya yetkili kişiler tarafından ve yine TTK m. 414 kapsamında yapılacak ilan ile gerek pay sahiplerini gerek kurumsal temsilcileri toplantıya davet şarttır.¹²³ Bu davetin elektronik ortamdan yapılması mümkündür.

TTK m. 415/5 uyarınca genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin payların sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri veya pay senetlerini şirkete bir kredi kuruluşuna veya başka bir yere depo edilmesi şartına bağlanamayacağı açıkça düzenlenmiştir. TTK m. 417 uyarınca genel kurula hazır bulunanlar listesinde adı bulunan senede bağlanmamış payların, ilmühaberlerin ve nama yazılı payların sahipleri¹²⁴ ile SerPK m. 10/A uyarınca kayden izlenen payların sahipleri veya bunların temsilcileri¹²⁵ katılabileceklerdir.

Yönetmelik m. 7 uyarınca temsilciler toplantıya fiziken katılabileceği gibi elektronik olarak da katılabilir. Bilgileri MKK' dan temin edilecek listede yer alacaktır. Yine TTK m. 429 uyarınca tevdi eden temsilciler de elektronik ortamda genel kurula katılabileceklerdir. Ancak yine aynı madde uyarınca bir kez toplantıya elektronik ortamdan katılacağını bildiren¹²⁶ hak sahiplerinin fiziken toplantıya katılması mümkün değildir. Yönetmelik m. 8 uyarınca hak sahipleri toplantıya katılmak için EKGS' ye güvenlik

bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkan tanıyacak elektronik genel kurul sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak tüm genel kurul toplantılarında esas sözleşmenin bu hükmü uyarınca, kurulmuş olan sistem üzerinden hak sahiplerinin ve temsilcilerinin, anılan Yönetmelik hükümlerinde belirtilen haklarını kullanabilmesi sağlanır."

¹²¹ RG. 29.08.2012, S. 28396.

¹²² Ayrıntılı bilgi için bkz. Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ.

¹²³ Tüm pay sahipleri ya da temsilcilerinin elektronik ortamda genel kurula katılmış olmaları şartıyla çağrısız genel kurulun da elektronik ortamda yapılması mümkündür. Özer, a.g.m., s. 649.

¹²⁴ Söz konusu liste TTK m. 417/1 uyarınca MKK' dan sağlanacak pay sahipleri çizelgesine göre düzenlenecektir.

¹²⁵ Temsilcilerin temsil belgelerini elektronik ortamdan şirkete ulaştırması gerekir. Özer, a.g.m., s. 645.

¹²⁶ Özer, pay sahibinin veya temsilcisinin toplantıya fiziken mi yoksa elektronik ortamdan mı katılacağını genel kurul öncesi şirkete bildirmesine gerek olmadığı zira sistem üzerinden otomatik olarak genel kurula bağlanarak da toplantıya dahil olabileceği görüşündedir. Özer, a.g.m., s. 641.

elektronik imza ile giriş yapacaklardır. İkinci fıkra uyarınca ise toplantıya başlamadan toplantıya elektronik ortamda katılanlara ilişkin liste EKGS' den alınacaktır.

TTK m. 437 uyarınca, *“Finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisi, genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Bunlardan finansal tablolar ve konsolide tablolar bir yıl süre ile merkezde ve şubelerde pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulur. Her pay sahibi, gideri şirkete ait olmak üzere gelir tablosuyla bilançonun bir suretini isteyebilir.”* Söz konusu hüküm elektronik genel kurullar için de geçerli olup ilgili belgelerin de daha evvelden e-MKK Bilgi Portalında erişime hazır bulundurulacaktır. Elektronik genel kurulu toplantısının yapılmasına başlanmasından evvel sayım yapılacak ve TTK m. 418' deki toplantı yeter sayısının bulunması halinde toplantıya geçilebilecektir. İlk toplantıda nisabın sağlanamaması halinde toplantının ertelenmesi ve ikinci toplantının nisapsız olarak yapılması söz konusu olacaktır.

TTK m. 434/1 uyarınca, her pay sahibinin payların toplam itibari değeri ile orantılı olarak oy hakkı bulunmaktadır. Bu hak bizzat kullanılabilmesi gibi TTK m. 427 vd. maddeleri uyarınca temsilci aracılığı ile de kullanılabilir. Söz konusu hüküm elektronik genel kurulda da geçerlidir. Yine muhalefet şerhleri de elektronik ortamda kayıt altına alınmalıdır.

TTK m. 1427 uyarınca EKGS' de gerçekleştirilecek tüm işlemler anında hukuki sonuç doğuracağından bu işlemlerin işlem yapan tarafından elektronik olarak imzalanması yönetmelik gereği zorunludur.

Ayrıca TTK m. 1526/3 uyarınca da Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin olarak, bu Kanunun zorunlu tuttuğu bütün işlemler elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile de yapılabilir. Bu işlemlerin dayanağı olan belgeler de aynı usulle elektronik ortamda düzenlenebilir. Bu hüküm de elektronik imza kullanımı ile işlem yapılabilmesinin bir diğer gereğesidir.

Söz toplantı esnasında tutulacak toplantı tutanağı da Yönetmelik m. 8 uyarınca EKGS' ye eklenecek ve TTK m. 417 uyarınca düzenlenecek olan hazır bulunanlar listesi¹²⁷ ile bakanlık temsilcisine teslim edilecektir. Söz konusu sistem ile genel kurul öncesinde pay sahibinin şirkete müdahale etme ihtimali ortadan kalkacak ve tarafsızlık sağlanacak, işlemler kolayca yapılabilir, toplantı maliyetleri düşecek ve en önemlisi de güvenlik problemi ortadan kalkacaktır.¹²⁸

5.Çağrılı Genel Kurul Toplantısı

¹²⁷ Özer, bu listenin herkesin göreceği şekilde bir ekran ve şirket internet sitesinde yayınlanması ve toplantıya katılan ve toplantıdan ayrılanların aynı anda otomatik olarak listeye dahil edilmesi gerektiğini ve daha sonra çıktısının alınarak tutanağa eklenmesinde herhangi bir sakınca olmadığını belirtmektedir. a.g.m., s. 642.

¹²⁸ Keser Berber-Yayla, a.g.m., s. 31-34.

Genel Kurul şirketin iradesini ortaya koyan bir organ olup kararlarının geçerli olması için toplantının usulüne uygun bir şekilde yapılması gerekir. TTK m. 409/3 uyarınca toplantılar sözleşmede aksine hüküm bulunmadıkça şirket merkezinin bulunduğu yerde yapılır.¹²⁹¹³⁰ Ana sözleşmede toplantı yeri yurtdışı olarak dahi kararlaştırılabilir.¹³¹¹³²

Genel kurul toplantıları, ortakların genel kurul toplantıları ve gündemden haberdar edilmeleri ve çıkarlarının korunması amacıyla¹³³ bir davet üzerine yapılmakta ve çağrı şekli TTK m. 114 ve BTY. m. 10'da düzenlenmiş bulunmaktadır. Buna göre; pay sahipleri genel kurula esas sözleşmede gösterilen şekilde¹³⁴, şirket internet sitelerinde ve TTSG'de yayımlanacak bir ilanla toplantıya davet edilir. Bunlar seçimlik değil, her birinin aynı anda yapılması gereken ilan şekilleridir.¹³⁵ Çağrının toplantı gününden en az iki hafta önce yapılması şarttır.

Yine pay defterlerinde yazılı pay sahipleri ile pay sahipliğin ispatlayıcı belgeleri¹³⁶ önceden şirkete veren pay sahiplerine de çağrı iadeli taahhütlü mektupla¹³⁷ yapılır. İki haftalık süre burada da uygulama alanı bulacaktır.¹³⁸ Ancak Tekinalp'e göre iki haftalık sürede muhatap eline ulaşması şart değildir.¹³⁹ Çamoğlu da bu görüşe aynen iştirak etmektedir.¹⁴⁰ Arslanlı, mektupların postaya verilmesi tarihi ile toplantı tarihi arasında ilanlarda olduğu gibi iki haftalık sürenin olması gerektiğini belirtmektedir.¹⁴¹ İmregün, en azından ilan yapıldığı gün mektupların postaya verilmesinin uygun olacağı kanaatindedir.¹⁴²¹⁴³ Mektupta gündemin mutlaka yer alması gerekir. Pay sahipleri katılsın

¹²⁹ “Davalı şirket merkezini İstanbul’a nakletmiş olmasına rağmen, 30.06.1989 tarihli genel kurul toplantı Antalya’da yapılmış davacılar bu nedenle genel kurulda alınan bütün kararların iptalini istemişlerdir. İptali istenen genel kurulun yapıldığı sırada şirket merkezi İstanbul’ da olduğuna göre, TTK nun 371 inci maddesi ve şirket ana sözleşmesinin 36 ncı maddesi hükmü doğrultusunda anılan genel kurul toplantısının İstanbul’ da yapılması gerekirdi.” Yarg. 11. HD. 04.10.1993 T., 1993/6732 E., 1993/6192 K., Eriş, a.g.e., s. 407.

¹³⁰ Doktrinde kanunda “şirket merkezinin bulunduğu yer” şeklinde ifade edilmesinden dolayı şirket merkezinde toplantı yapılmasının zorunlu bulunmadığı, genel kurulun şirket merkezi dışında aynı ilde başka bir ilde yapılması için esas sözleşme değişikliğine de gerek bulunmadığı savunulmaktadır. Sami Karahan, **Şirketler Hukuku**, 1. Bası, Konya, Mimoza Yayınları, 2013.

¹³¹ Karş. TTK 409 madde gerekçesi bu yönüyle çelişkilidir. Zira gerekçede yurtdışında genel kurul toplantısı yapılması hususunda doktrin ve içtihat kapısı açıktır denilerek bir tartışma ortamı yaratılmıştır.

¹³² Moroğlu, a.g.e., s. 104., Karahan/Huysal, a.g.e., s. 521.

¹³³ Şener, a.g.e., s. 452

¹³⁴ TTK m. 339-2/h uyarınca; çağrı şeklinin esas sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

¹³⁵ Şener a.g.e., s. 469.

¹³⁶ Pay sahipliğini ispatlayıcı belgelerden özellikle noterden veya bankalardan alınan ve ortak olduğuna ilişkin belgeler kastedilmektedir. Şener a.g.e., s. 454.

¹³⁷ ETTK m. 386’de çağrının taahhütlü mektupla yapılması yeterli iken şuanda iadeli taahhütlü mektup şart koşulmuştur. Yine e-mail ya da faks yoluyla da ilan yapılamayacaktır.

¹³⁸ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 48. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 370., Zafer, Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, 1. b., İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2004, s. 91.

¹³⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 304.

¹⁴⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 481.

¹⁴¹ Arslanlı, a.g.e., s. 680.

¹⁴² İmregün, a.g.e., s. 117.

katılmasının karar her birini bağlayacağından gündeme bağlılık ilkesinin korunması esas alınmıştır.¹⁴⁴ Yine çağrı kağıdında toplantı yer, gün ve saatinin de gösterilmesi gerekir.¹⁴⁵

Halka açık anonim ortaklıklarda yapılacak genel kurullarda ise SerPK m. 29/1 ve 2 hükümleri uyarınca; ana sözleşmede gösterilen şekilde ortaklık internet sitesi, KAP ile kurulca belirlenen diğer yerlerde ilanla, genel kuruldan en az üç hafta önce çağrı yapılmak zorundadır. Çağrısı yapılan ilk toplantıda nisabın sağlanamaması halinde genel kurul aynı usulle yeniden toplantıya çağrılır. Genel Kurul Toplantı Yönetmeliği m. 10/3 uyarınca, ilk çağrıda, ilk toplantının yapılamaması halinde ikinci toplantının yapılacağı yer ve zamanının belirtilmesi açıkça yasaklanmıştır.

Bir görüşe göre, çağrının usule uygun yapılmaması genel kurul kararının iptali sebebidir.¹⁴⁶ Diğer bir görüşe göre ise bu şekilde alınan kararlar yoklukla maluldür.¹⁴⁷

Toplantının usulüne uygun bir şekilde yapılabilmesi için ilk şart genel kurulun yetkili kimseler tarafından toplantıya çağırılmasıdır. Yeni kanunla denetçi yetkili kimseler arasından çıkartılmış olup aşağıda sayılanlar dışında İİK ve genel hükümler uyarınca iflas idaresi ve kayyımın da genel kurulu toplantıya çağırabileceği kabul edilmelidir.¹⁴⁸ Esas sözleşmeye hüküm konulmak suretiyle kanunda yer alan kişiler dışında bir kimse toplantıya çağrıya yetkili kılınmaz.¹⁴⁹

Bu yönüyle öncelikle toplantıya davet usulü ardından da çağrıya yetkili olanlar tek tek ele alınacaktır.

5.1. Olağan Genel Kurulu Toplantıya Davet Usulü

Genel kurulun toplantıya nasıl çağırılacağı hususunun esas sözleşmede yer alması zorunludur(TTK m. 339/2-h). Bu anlamda, genel kurul toplantıya esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve TTSG’de yayımlanan ilanla çağrılır. Genel kurul kararların geçerli olabilmesi için yalnızca toplantı yapıp karar alınması değil aynı zamanda o toplantıya pay sahiplerinin usule uygun çağrı ile çağırılması gerekir. Davet için

¹⁴³ “TTK nun 368 inci maddesi genel kurul toplantısı ilanının aynı yasanın 37 nci maddesinde öngörülen gazete ile toplnatı gününden iki hafta önce yapılmasına amirdir...Aynı maddede nama yazılı pay sahiplerine toplantı gününün taahhütlü mektupla bildirilmesi hususu düzenlenmiş olup, davalı bu vecibeyi de yerine getirip nama yazılı pay sahibi olan davacıya da 24.02.1986 günlü taahhütlü mektubu göndermiş ve mektup davacının eline toplantı gününden önce ...geçmiş bulunmaktadır. TTK m. 360/3 maddesi hükmüne göre nama yazılı pay sahiplerinin toplantıya iştirak edebilmek için giriş kartı almalarına gerek bulunmamasına göre, mektubun...toplantı gününden önceki bir günde ele geçmesi yeterlidir.” Yarg. 11. HD. 10.03.1987 T., 1987/6151 E., 1987/1357 K., Eriş, a.g.e., s. 396.

¹⁴⁴ Moroğlu, gündeme bağlılık ilkesinin pay sahiplerinin korunmasına ilişkin nisbi emredici olduğunu ve bu nedenle gündemin mektupta açıkça zikredilmemesinin iptal yaptırımına sebep olacağı görüşünü savunurken; Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. , İmregün, bu husustaki eksikliğin yokluk yaptırımına tabi olacağını savunmaktadır. İmregün, a.g.e., s. 123-124.

¹⁴⁵ İmregün, a.g.e., s. 117.

¹⁴⁶ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 189.

¹⁴⁷ Çeker, a.g.e., s. 375-376.

¹⁴⁸ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 37.

¹⁴⁹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 369.

bir şekil öngören kanun koyucunun TTK m.414 ve BTY m.10'da özel bir düzenleme yapmış olma sebebi, ortakların genel kurul toplantı ve gündeminden zamanında haberdar edilerek çıkarlarının daha iyi koruyabilmesidir.¹⁵⁰ Burada önemli olan, çağrının usule uygun yapılmış olmasıdır. Yoksa belgelerin bu kimselere ulaşmış olması ya da ulaştığının belgelenmesi zorunlu değildir.¹⁵¹ Uygulamada az ortaklı KAO'larda iadeli taahhütlü mektup ya da ilan şartlarına uyulmaksızın tüm ortaklara elden imza yöntemi ile tebliğ gerçekleştirilmektedir.¹⁵²

5.1.1.Çağrıya Yetkili Olanlar

Genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili olanlar kanunda ve genel kurul yönetmeliğinde sayılmıştır. Buna göre çağrıya yetkili olanlar, yönetim kurulu (TTK m. 410/1, GKY m. 9/1), azlık (TTK m. 411, GKY m. 9/3-4), pay sahipleri (TTK m. 410/2, GKY m. 9/2) ve tasfiye memurlarıdır (TTK m. 410/1, GKY m. 9/6). ETTK'da denetçilerin¹⁵³ de genel kurulu toplantıya çağırma yetkileri bulunmaktaydı. Ancak TTK ile bu düzenleme ortadan kaldırılmıştır.

Söz konusu kişilerin kanunda sınırlı sayıda olup olmadığı hususunda doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre; çağrıya yetkili kişiler kanunda sınırlı sayıdadır.¹⁵⁴ Diğer bir görüşe göre ise; kanunen veya esas sözleşme ile öngörülen organ ve kişilerin de genel kurulu toplantıya çağırabileceği belirtilmektedir.¹⁵⁵

Bunun dışında anonim şirketin çeşitli sebeplerle organsız kalması ve yönetim kurulu yerine şirketin idaresinin mahkeme tarafından bir kayyım verilmesi halinde kayyımın da toplantıya çağrıya yetkili olabileceği ifade edilmektedir.¹⁵⁶ Yine şirketin iflas sürecine girmesi halinde temsili iflas idaresi tarafından yapılacağından toplantıya çağrı da iflas idaresi tarafından yapılacaktır.¹⁵⁷ HMK m. 391 vd. hükümlerine göre; şirketin idare

¹⁵⁰ Şener, a.g.e., s. 469.

¹⁵¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 79-80.

¹⁵² Çeker, a.g.e., s. 368.

¹⁵³ ETTK m. 353/8, 365, 367 düzenlemelerinde denetçilerin hangi hallerde genel kurulu toplantıya çağıracağı düzenlenmiştir. Narbay'a göre; gerekli görülen durumlarda denetçilere genel kurulu toplantıya davet yetkisi verilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Narbay, a.g.m., s. 175.

¹⁵⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 304., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 369., Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 195., Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 37.

¹⁵⁵ Şener, bu görüşünü TTK m. 339/2 h hükmüne dayandırmaktadır. Söz konusu hüküm uyarınca toplantıya çağrı usulleri şirket esas sözleşmesi ile düzenlenebileceğinden çağrıya yetkili yeni kişiler atanması da mümkündür. Arslanlı, kanunun sayılan kişilerden başka davete yetkili kişi olamayacağına ilişkin bir hüküm içermediği, bu yönüyle başka mercilere davet yetkisi verilmesinin mümkün bulunduğu kanaatindedir. Arslanlı, a.g.e., s. 671. Şener, a.g.e., s. 462-463. Ancak bunun bir davet usulü için getirilen düzenleme olduğu çağrıyı kapsamadığı ifade edilen aksi görüşler de mevcuttur. Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 77, Moroğlu, iflas idaresi ve kayyımın da kanuna eklenmesi gerektiği görüşündedir. Moroğlu, a.g.e., s. 226. Açık bir kanuni dayanak olması halinde ana sözleşme ile davet yetkisinin başka kimselere veya organlara bırakılabileceğine dair görüşler de mevcuttur. Yiğit, a.g.e., s. 95.

¹⁵⁶ Pulaşlı, a.g.e., s. 368., Üçışık-Çelik, a.g.e., s. 237.

¹⁵⁷ İmregün, a.g.e., s. 112., Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 94., Yiğit, a.g.e., s. 92.

ve temsil yetkisinin ihtiyati tedbir olarak yeddi adillere bırakılması halinde bu kişi de genel kurulu toplantıya çağırma hakkını haiz olacaktır.¹⁵⁸

5.1.1.1. Yönetim Kurulu

TTK m. 410/1 uyarınca; *“Genel kurul görev süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırılabilir.”* Bu yönüyle ister olağan ister olağanüstü olsun yönetim kurul genel kurul üyelerini toplantıya çağırarak asli yetkili kılınmıştır. Ancak buradaki *“çağırılabilir”* ibaresinden bunun keyfi ya da ihtiyari bir yetki olduğu düşünülmemelidir hem olağan hem de olağanüstü toplantıda toplantıya çağırmanın yapılması yönetim kuruluna verilen bir görev olarak anlaşılmalıdır.¹⁵⁹ Görev süresinin dolması halinde dahi bu görevin devam etmesine yönelik hüküm ile şirketin organsız kalmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.¹⁶⁰

Yönetim kurulu tek kişiden ibaretse ilgili kişi, kuruldaki oluşuyorsa kurul tarafından TTK m.390 uyarınca *“Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması halinde de uygulanır.* Hükümüne istinaden bir karar alınması gerekmektedir. Aksi halde karara dair bu geçersizlik genel kurulun da yok hükmünde olmasına neden olacaktır.¹⁶¹

Kurul halinde davet için bir karar alınması için de öncelikle yönetim kurulunun usule uygun bir şekilde yönetim kurulu toplantısına davet edilmesi gerekir. TTK m. 366/1¹⁶² uyarınca; yönetim kurulu toplantılarına davet başkan tarafından yapılır. Başkan tarafından yönetim kurulu üyeleri toplantıya davet edilemiyorsa o takdirde TTK m. 392/7 hükmü uyarınca; *“Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya*

¹⁵⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 96-97., Yiğit, a.g.e., s. 93.

¹⁵⁹ Mustafa Erdem Can, Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemi Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, Ankara. Bilge Yayınevi. 2014., s. 76.

¹⁶⁰ Yarg. 11. HD. 25.02.2014 T., 2012/13135 E., 2014/3515 K., *“Dava, davalı şirketin yönetim kurulunun görev süresi bittiği, bu sebeple şirketin organsız kaldığı iddiasına dayalı kayyım tayini istemine ilişkindir. Anonim şirketlerde görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine dair bir hüküm bulunmaması sebebiyle yönetim kurulunun yeni yönetim seçilene kadar olağanüstü ve acil durumlar için görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerekir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesiyle şirketin kendiliğinden organsız kaldığından söz edilemez. 6102 Sayılı Kanun'un Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında 6103 Sayılı Kanunun 3. maddesinde 6102 Sayılı T.T.K.nın yürürlüğe girmesinden önceki olaylara da uygulanacağı hüküm altına alınmış olması karşısında anılan Kanunun 410. maddesi hükmü gereğince görev süresi dolmuş olan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceği açıktır. Bu durumda davacının da yönetim kurulu üyesi olması sebebiyle genel kurulu davet yetkisi mevcut olup, işbu davayı açmada hukuki yararı bulunmadığı gibi, yönetim kurulu üyesi olmasa dahi 6102 Sayılı T.T.K.nın 411. maddede düzenlenen prosedür uygulanmadan doğrudan dava açılmasında da hukuki yarar bulunmamaktadır. Bu itibarla, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekir.”* (www.kazanci.com)

¹⁶¹ Şener, a.g.e., s. 443., Narbay, a.g.m., s. 173.

¹⁶² TTK m. 366/1; *“Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer. Esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilir.”*

çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.” Bu durumda başkan tarafından davet edilmeksizin alınan yönetim kurulu kararları yoklukla malul olacaktır.

Zamanında çağrı yapılmaması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu gündeme gelecektir.¹⁶³ Zira TTK m. 553 (1); “Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.” Hükümünü havi olup toplantıya çağrı için asli yetkili olan yönetim kurulunun bu yetki ve görevi kanundan kaynaklanmaktadır ve TTK m. 553 hükmü de kanuna aykırılık halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olduğunu açıkça belirtmektedir.

Eski kanun döneminde tartışmalı olan ve yeni kanunla çözüme kavuşan durum ise yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri dolsa bile genel kurulu toplantıya çağırabilmeleridir.¹⁶⁴¹⁶⁵ Burada mutlaka yönetim kurulunun kurul olarak bir karar alması gerekir. Tek bir yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırması mümkün görülmemektedir.¹⁶⁶ Ayrıca buradaki çağrı yetkisi dar yorumlanmalıdır. Zira azledilmiş, yahut seçimine ilişkin genel kurul kararının geçersizliği kesin bir hükümle tespit edilmiş olan bir yönetim kurulunun çağrı yetkisi bulunmamaktadır.¹⁶⁷ TTK m.410 ile görev süresi dolan yönetim kurulu ile ilgili tartışma büyük oranda çözüme kavuşturulmuştur. Bununla birlikte seçimine ilişkin genel kurul kararları sonradan kesin hükümle geçersiz hale gelen yönetim kurulu tarafından yapılan davetlerin geçersizliği sorununa açıklık getirilememiştir. Kanaatimizce gerek azledilmiş, gerek seçimine ilişkin genel kurul kararı kesin hükümle

¹⁶³ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 39.

¹⁶⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 304. , Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s., 195.

¹⁶⁵ Bu hükümde seçilmelerine ilişkin genel kurul kararı sonradan kesin hükümle geçersiz olan genel kurul üyelerinin toplantıya davet yetkisi olup olmadığı açıklığa kavuşturulmamış olduğundan hüküm bu yönüyle eksiktir. Burada tescil ve ilan edilmiş olması halinde sonradan seçimlerine ilişkin genel kurul kararları kesin hükümle geçersiz olsa dahi yönetim kurulunun çağrı yetkisi bulunduğu savunulmaktadır. Moroğlu, a.g.e., s. 226.

¹⁶⁶ Şener, a.g.e., s. 459.

¹⁶⁷ a.g.e., s. 460., Aksi görüşte olan Moroğlu ise, kesinleşen iptal hükmünün geçmişe etkili olması yönünden bu sorunun olumlu cevaplanması gerektiğini ve fakat hukuk güvenliği bakımından seçimin e ilişkin genel kurul kararı geçersiz olan yönetim kurulunun daveti üzerine toplanan genel kurulun aldığı kararların geçerli sayılmasının doğru olacağı kanaatindedir. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s.75. Ayrıca ticaret siciline tescil edilmiş yönetim kurulu üyelerinin seçimine dair kararların sonradan hükümsüz olması halinde dahi davete yetkili sayılmaları gerektiği ifade edilmektedir. Moroğlu, a.g.e., s. 71., Yiğit, a.g.e., 85-86., Bir diğer görüş ise, ticaret sicile tescil edilip edilmemiş olma durumuna göre ikili bir ayrıma gidilmesinin isabetli olacağını belirterek yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilememesi halinde, davetin geçersiz alınan kararların ise yok hükmünde olduğunu ancak alınan kararın ardından çok uzunca bir süre geçtikten sonra seçimine dair genel kurul kararı hükümsüz olan yönetim kurulunun yetkisi hususunda her somut olayın özelliğine göre karar verilmesi gerektiğini, ifade etmektedir. İkinci ihtimalde ise yönetim kurulu üyelerinin ticaret siciline tescil edilmesi durumunda seçimine dair karar ne olursa olsun yapılan davet ve davet neticesinde alınan kararların geçerli olacağına ilişkin kanuna hüküm eklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Şafak Narbay, “TTK Tasarısında Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi” **Hukuki Perspektifler Dergisi**, S. 7 Y. 2007. s. 172.

geçersiz olan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi yoktur¹⁶⁸. Zira toplantıya çağrı, çağrı esnasında görevli ve yetkili kimselerce yapıldığı takdirde söz konusu davet geçerlilik şartı sağlanmış olmaktadır.

Ayrıca görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin çağrı amacı hususunda hükümde bir açıklık olmamakla birlikte çağrı amacının ancak yeni yönetim kurulu üyelerinin seçimi olması gerektiği öğretide savunulmaktadır.¹⁶⁹

5.1.1.2. Azlık

Her pay kural olarak sahibine eşit haklar verir. Yine kural olarak genel kurul kararlarında çoğunluk iradesi esas alınır. Bunun istisnasını azlık oluşturur. Geniş anlamda azlık, *“ortaklığın iradesinin oluşmasında rol almayan ancak çoğunluğun aldığı karar ile bağlı olan ortakları ifade eder.”*¹⁷⁰ Dar anlamda azlık ise sermayenin en az onda birine, halka açık anonim şirketlerde ise yirmide birine sahip olan ortaklardır. Buradaki azlık hakları paya veya kişiye değil belirli bir pay grubuna verilmektedir. Azlığın hesabında pay sahipliği esas alındığından intifa hakkı ve rehin hakkı sahiplerinin azlık haklarını kullanması mümkün değildir.¹⁷¹

TTK m. 411/1 uyarınca; *“Sermayenin en az onda birini”¹⁷², halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler.”*

İlgili hüküm ile azlık öncelikle;

-Gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek genel kurulun toplantıya çağırılmasını,

-Genel kurul zaten toplanacak ise karara bağlanmasını istedikleri konuların gündeme konulmasını,

yönetim kurulundan isteyeceklerdir. Burada önemli olan yönetim kuruluna başvuran kişiler ile mahkemeye başvuran kişilerin aynı olması gerekliliğidir. Gündeme madde konulabilmesi için istemin, çağrı ilanının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılması tarihinden önce yönetim kuruluna ulaşmış olması şarttır.

¹⁶⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 87.

¹⁶⁹ Erdem, a.g.e., s. 35., bu istisnanın yalnızca genel kurulu toplantıya çağırma ile sınırlı olduğunun hükmün lafzından anlaşıldığı yönünde bkz. Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 40.

¹⁷⁰ Ulusoy/Can, a.g.m. s. 80.

¹⁷¹ Ulusoy/Can, a.g.m., s. 80.

¹⁷² Ortaklık sermayesinin en az onda biri değerinde paylara sahip olmak azınlık hakkını doğurur. Bu hak bir kişide toplanabileceği gibi birden çok paydaşın birlikte hareket etmesi halinde de oluşur. Yarg. 11. HD. 05.06.1985 T., 1985/2580 E., 1985/3558 K., Eriş, a.g.e., s. 386.

Bu talebin noter aracılığıyla yapılması şarttır. Bu zorunluluğun özellikle yönetim kuruluna başvurulduğunun ve başvuru süresinin belirlenmesi açısından önemli olduğu hükmün gerekçesinde açıklanmıştır. Ancak TTK m. 411/1 ve 411/3 birbiri ile çelişmektedir. Zira birinci fıkrada azlığın yazılı talebi yeterli görülürken üçüncü fıkrada noter aracılığı ile gönderilmesi şart koşulmuştur. Bu durumda yönetim kurulunun, noter aracılığı ile gelmeyen talepleri değerlendirmeye almaması gerektiği kabul edilmelidir.¹⁷³

Kanunun 411/1-son hükmü ile esas sözleşme de %10 ve %20 olarak belirlenen payların altında pay oranı belirlenebileceği açıkça belirtilmiştir. Burada oranlar tek bir pay sahibine ait olabileceği gibi birden fazla pay sahibinin payları toplamından da oluşabilir. Her halde burada paydaş sayısından ziyade pay oranı dikkate alınacaktır. Ancak bu oranlardaki azlığın hep birlikte bu çağrı usulüne başvurmaları şarttır Aksi halde çağrı usule uygun olmadığından geçerli bir çağrıdan söz edilemez.¹⁷⁴

Yönetim kurulu çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır. Aksi hâlde çağrı istem sahiplerince yapılır (TTK m. 411/4). Buradaki kırk beş günlük süre yönetim kurulunun kabul tarihinden itibaren işlemeye başlar.¹⁷⁵ Talebin reddedilmesi veya yedi iş günü içerisinde olumlu cevap verilmemesi halinde azlık, genel kurulun toplantıya çağrılması amacıyla şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi başvurabilir. Hasım gösterilecek taraf anonim ortaklıktır.¹⁷⁶ Mahkemeye başvuru için bir süre öngörülmemiş olmakla Moroğlu, en geç yönetim kurulunca yeni bir çağrı yapılana kadar bu davanın açılabilirliğini, bu tarihten sonra ise ancak gündeme madde ilave talebinde bulunulabileceğini ifade etmektedir.¹⁷⁷

Mahkeme toplantıya gerek görürse, gündemi düzenlemek¹⁷⁸ ve kanun hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar.^{179 180}

Kararında kayyımın, görevlerini ve toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkilerini gösterir.¹⁸¹ Zorunluluk olmadıkça mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir.¹⁸² Mahkeme kararı kesindir. (TTK m. 411/5)

¹⁷³ Aynı yönde bkz. Şener, a.g.e., s. 465.

¹⁷⁴ Şener, a.g.e., s. 449.

¹⁷⁵ Ulusoy/Can, a.g.m., s. 88.

¹⁷⁶ Yarg. 11. HD. 25.04.1994 T., 1994/735 E., 1994/3473 K., Eriş, a.g.e., s. 393.

¹⁷⁷ Moroğlu, a.g.e., s. 93.

¹⁷⁸ Mahkemece olağanüstü genel kurul çağrısına izin verilirken hangi gündemle toplanacağını da mahkeme kararında gösterilmesi gerekir. Yarg. 11. HD. 06.02.1989 T., 1989/9035 E., 1989/569 K., Eriş, a.g.e., s. 390.

¹⁷⁹ Bizimde katıldığımız görüşe göre; burada kayyım yerine bu yetki azlığa verilmeliydi. TTK m. 410/2 hükmü de bunu teyit etmektedir. Moroğlu, a.g.e., s. 229.

¹⁸⁰ Gündeme bir madde eklenmesine mahkemece karar verilmişse gündem yapılırken bu husus eklenmeli ve gündeme mahkemece karar verildiği yazılmalı ve böylece ilan yapılmalıdır. Yarg. 11. HD. 29.12.1975 T., 1975/5920 E., 1975/7459 K., Eriş, a.g.e., s. 389.

¹⁸¹ Kanun uyarınca mahkemece kayyıma gündemi düzenlemek ve çağrı yapmak üzere yetki verileceği düzenlenmişken toplantı sürecinin yürütülmesinden söz edilememesi bir eksiklik olarak görülmekte, böyle bir durumda kayyıma mahkemece toplantının yapılması, müzakerelerin yürütülmesi, kararların alınması işlemleri ve hazırladığı iç yönergeye göre genel kurulun yürütülmesi yetkilerinin de verilmesi

5.1.1.3.Tasfiye Memurları

Tasfiye memurları şirketin tasfiye haline girmesi durumunda tasfiyeyi gerçekleştirmek üzere göreve gelmektedirler. Bu dönemde yönetim kurulu ortadan kalkmamakta ancak görev ve yetkileri tasfiye amacı doğrultusunda sınırlandırılmaktadır. Yani esasen bu dönemde de genel kurulu toplantıya çağırma hakkı yönetim kurulundadır. Zira bu husus TTK m. 410 gerekçesinde “*tasfiye halinde de yetki yönetim kurulundadır*” şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Tasfiye memurlarının çağrı yetkisi hem TTK m. 535/2-410/1,2. c. hem de BTY m. 9/6’da düzenlenmiştir. Tasfiye memurlarının çağrı yetkisi yalnızca tasfiyeye ilişkin konular hakkındadır. Diğer konularda ise genel kurulun toplantıya çağırılması yine yönetim kurulu, azlık veya tek bir pay sahibi tarafından yapılacaktır.

5.1.1.4.Yeddi Adiller

HMK m. 391 vd. uyarınca; ortaklığın idare ve temsili yetkisi mahkemece ihtiyati tedbir olarak yeddi adillere bırakılabilir. İşte bu durumda yeddi adiller yönetim kurulunun görev ve yetkileri ile donatıldığından, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi de onlara aittir.

5.1.1.5.Pay Sahipleri

TTK m. 410/2 uyarınca; yönetim kurulu devamlı olarak toplanamıyorsa, toplantı nisabı oluşmuyorsa veya mevcut olmuyorsa bu takdirde tek bir pay sahibi mahkemeye başvurarak genel kurulu toplantıya çağırabilir.

Uygulamada özellikle pay sahipleri arası çekişme/uyuşmazlık dolayısıyla yönetim kurulunun toplanamaması, üye eksikliğinden veya bazı azlık haklarının kötüye kullanılması sonucu toplantı nisabının gerçekleşmemesi, yönetim kurulunun toptan istifası veya kaza nedeniyle mevcut olmaması durumlarında ortakların haklarının devamı açısından genel kurulun toplanması gerekir.¹⁸³

Kanımızca, kanun koyucunun TTK m.410/2’yi getirmesindeki amaç bir türlü yapılmasına olanak bulunmayan olağan toplantıların yapılmasını sağlamaktır. Ancak Tekinalp’ e göre pay sahibine tanınan bu çağrı yetkisi yalnızca yönetim kurulu seçimi yapılmasına yönelik verilebilir. Normal bir olağan toplantı yahut olağanüstü toplantı için

gerektiği, zira genel kurul toplantısı yapmaktan imtina eden yönetim kurulunun bu görevleri de ifa etmesinin beklenemeyeceği belirtilmektedir. Ulusoy/Can, a.g.m., s. 91.

¹⁸² Mahkemenin duruşma yapıp yapmaması ve karşı taraftan yanıt alıp almaması mevcut delillere göre kendi takdiri içindedir. Duruşma yapılmasına bir engel olmadığı gibi bir evrak üzerinden inceleme yaparak sonucu dairesinde bir karar vermesine de engel yoktur. Yarg. 11. HD. 13.10.1982 T., 1982/3719 E., 1982/3869 K., Eriş, a.g.e., s. 389. Pulaşlı tarafından, dava açıldıktan sonra anonim şirkete tebligat yapılmasının zorunlu tutulması gerektiği, tebligatı aşlan yönetim kurulunun konu hakkında söyleyeceklerini yazılı olarak bir ay içinde bildirmesi gerektiğini, cevap verilmesi halinde mahkemenin iddialar ve savunmalar karşısında davanın duruşmalı yahut dosya üzerinden görülmesine hükmedeceği belirtilmektedir. Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 717.

¹⁸³ Bahtiyar-Hamacıoğlu, a.g.e., s. 42., Bahtiyar, a.g.e., s. 158.

yetki verilemez. Zira pay sahibinin ne finansal tabloları ne de esas sözleşme değişiklik tasarısını hazırlamaya yetkisi yoktur.¹⁸⁴ Moroğlu ise, söz konusu hükmün pratik bir faydasının olmadığını, zira ilk toplantıda %25 pay sahibinin bulunmaması halinde ikinci toplantıya çağrı yetkisinin düzenlenmemiş olduğunu, yine mahkemece duruşma yapmadan ve taraf oluşturmada karar verileceğinin belirtilmiş olmasının eksiklik olduğunu, ayrıca gündemin de pay sahibi tarafından hazırlanması gerektiğinin madde metnine eklenmesi gerektiğini ileri sürmektedir.¹⁸⁵ Tekinalp' in görüşünün aksine söz konusu izin mahkemeden alındıktan sonra kanunda öngörülen şekilde bir gündemin pay sahibi tarafından hazırlanarak toplantının öngörülen usullerde yapılması sağlanacaktır. Zira mevcut durumda ortada bir yönetim kurulu bulunmadığından azlığın çağrı yetkisini kullanabilmek üzere başvuracağı bir organ kalmamıştır. Bu durum da azlık da bu yetkiyi kullanamadığından kanun koyucu buradaki sorunu tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi vererek gidermeyi ve organ yokluğu nedeniyle şirketin feshinin önüne geçmeyi amaçlamaktadır.

Söz konusu durumda pay sahibinin mahkemeye müracaatı neticesinde verilecek mahkeme kararı kesindir. Ancak bu durum için yönetim kurulunun birden fazla kişiden meydana gelmesi gerekmektedir.^{186 187} Söz konusu düzenleme ile TTK m. 530 anlamında organ yokluğunun önüne de geçilmiş olmaktadır.¹⁸⁸ Kendigelen, toplantıya çağrı ile birlikte bir dizi hazırlıkların da gündeme gelmesi nedeniyle bu vazifenin bir kayyım verilmesinin daha isabetli olacağı görüşündedir.¹⁸⁹ Çamoğlu da TTK m. 412'den örnekleme yolu ile pay sahibinin mahkemeye başvurusu akabinde mahkemece bir kayyımın görevlendirilebileceği görüşündedir.¹⁹⁰

Genel kurulun pay sahibince toplantıya çağırılması özellikle tek pay sahipli anonim ortaklıklarda oldukça önemlidir. Normal şartlarda yönetimi de kendisinden oluşan tek pay sahipli anonim ortaklıklarda TTK m.410/2 uygulama alanı bulmaz. Ancak yönetimi profesyonellerden oluşan bir anonim ortaklıkta tek pay sahibi anılan hükümden yararlanabilir. Yine pay sahibinin üniversite, dernek veya vakıf olduğu hallerde de bu hüküm sıkça uygulama alanı bulabilir.¹⁹¹

5.1.2.Olağan Genel Kurul Toplantısının Kanunca Belirlenen Gündemi ve Gündeme Bağlılık İlkesi

¹⁸⁴ Tekinalp, a.g.e., s. 304-305.

¹⁸⁵ Moroğlu, a.g.e., s. 227.

¹⁸⁶ Şener, a.g.e., s. 444.

¹⁸⁷ Anonim şirket tek bir yönetim kurulu üyesi tarafından yönetiliyorsa, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının buluşmasına imkan bulunmaması hallerinin oluşmayacağını kabulü gerekir. Ancak tek bir yönetim kurulu üyesinin olması halinde yönetim kurulunun mevcut olmaması durumu oluşabilir. Mustafa İsmail Kaya, Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması, **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, 1. b. Ankara Bankacılık Enstitüsü Yayınları, 2015., s. 407. dn. 6.

¹⁸⁸ Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 43.

¹⁸⁹ Kendigelen, a.g.e., s. 311.

¹⁹⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 486.

¹⁹¹ Tekinalp, Tek Kişi Ortaklık, a.g.e., s. 170., Krş., Kaya, s. 170. dn. 7.

Genel kurulda görüőülecek ve karara bağlanacak konular gündem ile belirlenir. TTK m. 413/1-2 uyarınca, gündem (ETTK m. 369 hükmüne göre) sınırlı sayıda olmaksızın yönetim kurulu tarafından belirlenir ve gündemde bulunmayan konular kural olarak görüşülüp karara bağlanamaz. TTK ile getirilen bu hükümle ilk kez gündemin toplantıya çağrı yapan tarafından belirleneceğı açıkça belirtilmiştir. Genel kurul toplantı çağrısını yapacak olan yönetim kurulu gündemi önceden belirler, ilan ve davet mektuplarında mutlaka gösterilmelidir.¹⁹² Gündeme “*lüzum görülecek sair hususlar*” şeklinde bir madde eklenemez¹⁹³. Gündem maddelerindeki hususlarda açık ve net bir biçimde hangi konuların görüşülüp karara bağlanacağı anlaşılabilir olmalıdır. TTK m. 409 ve BTY. m. 13’te olağan genel kurul toplantısı gündeminin asgari içeriğı belirlenmiştir. Bu toplantılarda organların seçimi, finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık raporu, karın kullanım şekli, dağıtılacak kar ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesi, yönetim kurulunun ibrası ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konular görüşülüp karara bağlanır. Gündemde olacak hususlar sınırlı sayıda değildir, bu hususları çağrıyı yapan kişi belirleyecektir.¹⁹⁴

Gündeme bağıllık ilkesinin ilk istisnası, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesidir. TTK m. 413/3’te açıkça bu durum yılsonu finansal tablolarının müzakeresi ile ilgili sayılmıştır. Hüküm temelindeki mantık; genel kurulun yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun ortaya koyduğu sonuçlardan memnun kalmaması halinde yönetim kurulunu değiştirebilmesi, beğenilmeyen bir yönetim kurulunu süre endişeleriyle görevde tutmamasıdır.¹⁹⁵ Diğer bir istisna ise TTK m. 364/1’de düzenlenmiş olup buna göre; haklı bir sebebin varlığı halinde gündemde madde bulunmasa bile yönetim kurulu genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilir. Her ne kadar TTK m. 364/1’de görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin yerine yenilerinin seçilmesi hüküm altına alınmasa da görevden almanın sonucunda yeni üye seçilmesi gerektiğinden maddenin yeni yönetim kurulu üye seçimini de kapsadığının kabulü gerekir.¹⁹⁶ Yine azlığın istemiyle toplantının bir ay süreyle ertelenmesi, (TTK m. 420) özel denetçi istenmesi (TTK m. 438) ve kuruluş ve sermaye artırımında yönetim kurulu ve denetçilerin ibrasına engel olunması da (TTK m. 559) gündemde yer almasa da kanun gereğı genel kurulda görüşülüp karar altına alınabilecek diğer istisnalar olarak sıralanabilir. Ayrıca istisnalar BTY m. 25’te¹⁹⁷ de sayılmıştır. Bu istisnalar dışında gündemde olmayan konuların genel kurulda görüşülüp karara bağlanması mümkün değildir.¹⁹⁸

¹⁹² Bahtiyar, a.g.e., s. 156

¹⁹³ Atik, a.g.e., s. 33., Pulaşlı, Şerh, s. 746.

¹⁹⁴ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 198.

¹⁹⁵ Bkz. TTK m. 413 Gereğesi

¹⁹⁶ Bahtiyar, a.g.e., s. 157., Bahtiyar- Hamamcıoğlu, TTK m. 413/1 ve TTK m.364/1 hükümleri birlikte incelendiğinde yönetim kurulunun her olağan genel kurul toplantısında finansal tablolar ile bağlantılı olarak üyelerinin görevden alınabileceğı ve yerine yenilerinin seçilebileceğı, finansal tablolar ile ilgili gündem maddesi olmayan hallerde haklı nedenin aranacağı, olağanüstü genel kurullarda ise azil TTK m. 364/1 hükmü uyarınca gündemde yer almasa bile haklı nedenin varlığı halinde yapılabilecektir. Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.m., s. 345.

¹⁹⁷ MADDE 25 – (1) Aşağıda belirtilen istisnalar dışında, toplantı gündeminde yer almayan konular görüőülemez ve karara bağlanamaz:

Gündeme bağıllık ilkesinin bir diğer istisnası da azlığın istemi ile genel kurul toplantısının başkan kararıyla TTK m. 420 uyarınca bir ay sonraya ertelenebilmesidir. Toplantının ertelenmesi halinde ikinci toplantı birinci toplantının devamı niteliğindedir. Zorunlu haller var ise yeni bir olağanüstü toplantının yapılması gerekir. Ancak bu olağanüstü toplantıda da çağrı usullerine aynen uyulmalıdır.

Gündeme bağıllık kuralının başka bir istisnası ise özel denetim isteme hakkıdır. TTK m. 438 uyarınca; her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma ve inceleme hakkı daha önce kullanılmış ise, gündemde madde yer almasa bile genel kuruldan özel denetçi atanmasını talep edebilir. Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden¹⁹⁹ özel denetçi atanmasını isteyebilir. Genel kurulun bu talebi reddi halinde ise TTK m. 439 uyarınca yalnızca azlık üç aylık hak düşürücü süre içerisinde mahkemeye müracaat ederek özel denetçi atanmasını talep edebilir.

Gündeme bağıllık kuralının ihlali ile alınan kararlar ise bir görüşe göre butlan yaptırımına,²⁰⁰ diğer bir görüşe göre ise iptal yaptırımına tabi olacaktır.²⁰¹ Kanımızca gündeme bağıllık ilkesinin ihlali pay sahiplerinin haklarına hanel getirdiğinden ve kamuyu ilgilendirmediğinden iptal yaptırımına tabi olmalıdır.

5.2.Olağanüstü Genel Kurulu Toplantıya Davet Usulü ve Gündeme Bağıllık İlkesi

5.2.1.Genel Olarak

TTK m. 409/2 uyarınca gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır. Söz konusu toplantı için de gerek çağrıya yetkili olanlar gerek çağrı usulleri olağan genel kurulla aynı şekilde işleyecektir. Zira olağan ve olağanüstü toplantı arasındaki fark yapılış dönemleri ve gündeminden ibarettir. Olağanüstü toplantı yılda bir kez ya da

a) Pay sahiplerinin tamamının hazır bulunması halinde, gündeme oybirliği ile konu ilave edilebilir.

b) Kanunun 438 inci maddesi uyarınca, herhangi bir pay sahibinin özel denetim talebi, gündemde yer alıp almadığına bakılmaksızın genel kurulca karara bağlanır.

c) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi hususları, yıl sonu finansal tabloların müzakeresi maddesiyle ilgili sayılır ve gündemde konuya ilişkin madde bulunup bulunmadığına bakılmaksızın istem halinde doğrudan görüşülerek karar verilir.

ç) Gündemde madde bulunmasa bile, yolsuzluk, yetersizlik, bağıllık yükümünün ihlali, birçok şirkette üyelik sebebiyle görevin ifasında güçlük, geçimsizlik, nüfuzun kötüye kullanılması gibi haklı sebeplerin varlığı halinde, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması ve yerine yenilerinin seçilmesi hususları genel kurulda hazır bulunanların oy çokluğuyla gündeme alınır.

(2) Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun kararıyla gündem maddelerinin görüşülme sırası değiştirilebilir.

(3) Genel kurulda müzakere edilerek karara bağlanmış gündem maddesi, hazır bulunanların oy birliği ile karar verilmedikçe yeniden görüşülüp karara bağlanamaz.

¹⁹⁸ Karşı görüş için bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 109.

¹⁹⁹ ETK m. 388' de özel denetçi genel kurul taraftan atanmaktaydı. Ancak TTK m. 438 uyarınca bu atama artık mahkemece yapılmaktadır.

²⁰⁰ Çeker, a.g.e., s. 376.

²⁰¹ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 750.

birden fazla kez yapılabilceği gibi yıllarca yapılmayabilir. Yine olağanüstü toplantının gündemini de TTK m. 413/1 uyarınca genel kurulu toplantıya çağırın belirler. Bir başka anlatımla, genel kurulu toplantıya yönetim kurulu çağırıyorsa gündemi yönetim kurulu, pay sahibi çağırıyorsa pay sahibi, azlık çağırıyorsa mahkeme belirleyecektir. Çağrı için mahkemeye başvuru halinde de zaten başvuru gündem taslağını mahkemeye sunacaktır. Ancak söz konusu gündemde olağan toplantı gündemi maddelerinin bulunması şart değildir. Burada gündemi lüzumlu haller oluşturmaktadır. Bu toplantılarda da istisnalar dışında gündemde olmayan konular görüşölüp karara bağlanamaz.

Olağanüstü toplantı çağrısı TTK m. 414/1 uyarınca, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlanan ilanla yapılır. Bu çağrı ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.

Olağanüstü toplantıya çağrı ile asli yetkili olan TTK m. 410 uyarınca yönetim kuruludur. Ancak söz konusu çağrı TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibi, TTK m. 411 uyarınca azlık, görevleri ile ilgili konularda tasfiye memurları, iflas halinde iflas memurları ve yeddi adillerce de yapılabilir.

III.GENEL KURULUN PAY SAHİBİNCE TOPLANTIYA ÇAĞIRILMASI

1.Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırma Yetkisi

1.1.Genel Olarak

Genel kurulun iradesi toplanarak aldığı kararlar neticesinde ortaya çıkar. TTK m. 410 ile TTK m. 412 arasında genel kurulu toplantıya çağırabilecek kişiler düzenlenmiştir.^{202 203} Esasen yönetim kurulunu toplantıya çağırma görev ve yetkisi yönetim kurulundadır. Ancak kanunda anılan sebepler nedeniyle bu hak tek bir pay sahibine de tanınabilmektedir.

TTK'da denetçiler organ olmaktan çıkarıldığından ve bu görev bağımsız denetim şirketlerine verildiğinden yönetim kurulunun belli nedenlerle genel kurulu toplantıya çağırması mümkün olmamaktadır. Bu durumda yaşanacak sıkıntıların bertaraf edilmesi maksadıyla TTK m.410/2 ile anonim şirketlerde²⁰⁴ tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi tanınmış bulunmaktadır.

TTK m. 410/2 uyarınca; *“yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir.”* Benzer düzenleme GKY m. 9/2'de²⁰⁵ de yer almaktadır.

²⁰² Genel Kurulun yetkisiz organ veya kişi tarafından toplantıya çağırılması halinde genel kurulda alınan kararların yok hükmünde olduğuna ilişkin bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 86-99. Genel kurul kararlarının yetkisiz kişi üzerine çağrılıp toplanması ve karar alınması yoklukla maluldür. Pulaşlı, a.g.e., s. 390., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 527.

²⁰³ Genel Kurulun esas sözleşmeye özel bir takım yetkiler konularak bazı kimselerce toplantıya çağırılabilmesine ilişkin görüşler mevcuttur. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 94-95., Şener, 458. , Karşı görüş için bkz. Tekinalp, a.g.e., s. 304, Pulaşlı, a.g.e., s.367. , Bahtiyar-Hamamcıoğlu, a.g.e., s. 37-38., dn. 77.

²⁰⁴ TTK m.330/1, *“Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır.”* Hükümünü havi olup bu hüküm uyarınca aynı yetki halka açık anonim ortaklıklar bakımından da uygulama alanı bulacaktır.

330– (1) Özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında bu kısım hükümleri uygulanır.

²⁰⁵ *“Yönetim kurulunun mevcut olmaması veya devamlı olarak toplanamaması yahut toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması halinde, Kanunun 410 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, mahkemeden izin alan pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir.”*

Yukarıda anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere TTK m.410/2 hükmü ile bir tek pay sahibine dahi kanuni şartların oluşması halinde genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi tanınmıştır. Söz konusu hüküm ETTK döneminde mevcut değilken, TTK ile mevzuata girmiş ve hukuki bir zemine oturmuştur. Gerekçede de belirtildiği üzere TTK m.410/2'nin uygulanabilmesi için gerekli kanuni şartlar olağanüstü durumlardır.

ETTK döneminde yürürlükte olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yayımladığı Sermaye Şirketlerinin Genel Kurul Toplantıları ve Bu Toplantılarda Bulunacak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiseri Hakkında Yönetmelik'in 9-g maddesinde tüm ortakların noterce onaylanmış bir yazı ile genel kurulu toplamak istediklerini bakanlığa bildirecekleri düzenlenmişti. Bu toplantı ancak şirket organlarının oluşturulması amacı ile yapılıyordu. Ancak bu düzenlemenin uygulanabilmesi için tüm pay sahiplerinin bir araya gelmesi gerektiğinden hüküm uygulanmaya elverişli değildi. İşte TTK m. 410/2 ile tek bir pay sahibine bu yetkinin tanınarak elverişli bir çözüm üretilmiştir.²⁰⁶

Kanuni tanımından da anlaşıldığı üzere bu yetkinin kullanılması belli şartlara bağlanmıştır. Öncelikle bu yetki ancak ve ancak pay sahibi tarafından kullanılabilir.

Çalışmamızda pay sahibi olma şartına istinaden pay sahipliği, payın tanımı türleri ve pay sahipliği sıfatının kazanılması müesseseleri açıklanmaya çalışılacak ardından ise pay üzerinde rehin ve intifa hakkı bulunması halleri de ayrıca değerlendirilecektir. Akabinde kanun hükmünde düzenlenen diğer şartlar ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılacak, diğer hukuk sistemlerindeki durumlar irdelenecek ve son olarak pay sahibinin mahkemeye başvurusu, mahkeme usulü, mahkeme kararı ve kararın etkisi açıklanarak mahkeme kararından sonra pay sahibinin hangi usullerle genel kurulu toplantıya çağıracağı doktrinel tartışmalarla ele alınmaya çalışılacaktır.

1.1.1.6762 sayılı TTK' da

6762 sayılı ETTK'da genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi kural olarak yönetim kurulu ve denetçilere verilmiştir. Zira ETTK m. 365 uyarınca; olağan toplantılarda davet yönetim kuruluna olağanüstü toplantılarda ise hem yönetim kurulu hem de denetçilere aittir.

ETTK döneminde yönetim kurulunun belli bir sürede genel kurulu toplantıya çağırması gerekir, aksi halde sorumluluğu gündeme gelirdi. Denetçilerin ise genel kurulu toplantıya çağırması için belli şartların gerçekleşmesi gerekirdi. ETTK m. 353/8 uyarınca üç aylık hesap dönemi içerisinde genel kurul yönetim kurulunca toplantıya davet edilmez ise bu takdirde denetçi genel kurulu toplantıya davet etme yetkisine sahipti. ETTK m. 353/8 hükmünde yönetim kurulu ihmali ve ETTK m. 355'te ki zorunlu ve acil sebeplerin ortaya çıkması halinde denetçiler genel kurulu toplantıya çağırabilirdi.

²⁰⁶ Selen Serdar Yılmaz, Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, Güncelleştirilmiş Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Ankara, Bilge Yayınevi, 2016, a.g.e., s. 374.

ETTK döneminde pay sahiplerinin tek başına genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunmamaktaydı. Pay sahipleri ancak ve ancak azlık sıfatını haiz bulunduklarında genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini kullanabilmekteydi. ETTK m. 366 uyarınca azlığın talebi üzerine, yönetim kurulu genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmaya ve toplanacak bir genel kurul olması halinde azlığın istediği maddeleri eklemeye mecburdu. Ancak yönetim kurulu bu zorunluluğu yerine getirmediği takdirde azlık denetçiye başvurabilmekte, bu başvuruya da cevap alınamaması halinde azlık mahkemeye müracaat etmekteydi. Bu başvurunun olumlu bulunması halinde ise azlık genel kurulu toplantıya çağırabilmekteydi. Sona erme sebeplerinin gerçekleşmesi ile tasfiye haline giren şirketlerde ise tasfiye memuru tasfiye işleri hususunda genel kurulu toplantıya çağrıya yetkili idi.

Yukarıda ayrıntılı olarak açıklandığı üzere ETTK döneminde çağrıya yetkili kişiler, yönetim kurulu, denetçiler, azlık ve tasfiye memurları iken tek bir pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi bulunmamaktaydı. Ancak 6102 sayılı TTK 410/2 düzenlemesi ile pay sahibine de bu yetki tanınmıştır.

1.1.2. 6102 sayılı TTK’da

6102 sayılı TTK ile genel kurulu toplantıya davet yetkisini haiz bulunanlar hususunda değişikliğe gidilmiştir. Yeni düzenlemeye göre;

“Yetkili ve Görevli Organlar” başlıklı²⁰⁷ TTK m. 410/1 uyarınca; genel kurulu toplantıya davetle asli görevli ve yetkili yönetim kuruludur. Denetçi ise yeni yasada zorunlu organlar arasından çıkarılmış olmakla çağrı yetkisini de kaybetmiştir.

TTK m. 410/2’de ise yeni bir düzenlemeye gidilmiş olup bu düzenlemeye göre pay sahiplerinin hakları arasına genel kurulu belirli şartlar dahilinde toplantıya çağırma yetkisi tanınmıştır. Söz konusu çağrı yetkisinin kullanılması için, genel kurulun hesap dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yönetim kurulunca toplantıya çağırılmamış olması, pay sahipliği sıfatının kazanılmış olması, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu şartların gerçekleşmesi halinde tek bir pay sahibi mahkemeye müracaat ederek bu hususta yetki alma hakkını haizdir.

Tek pay sahipli anonim şirketlerde ise TTK m. 410/2 büyük önem taşır. Bu durumda yönetim kurulu pay sahiplerinden oluşmadığı takdirde genel kurulu kanuni şartlar nedeniyle toplantıya çağırmadıkları ya da çağırmadıkları takdirde yine tek pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma hakkı doğacaktır.

²⁰⁷ Karaege, tek bir pay sahibine tanınan çağrı yetkisine ilişkin hükmün bu başlık altında incelenmesi nedeniyle başlık ve içerik arasında uyumsuzluk olduğunu, zira pay sahibinin organ vasfı bulunmadığı gibi çağrıya ilişkin bu hakkının da görev olmadığını ifade etmektedir. Cenkeci, bu görüşü desteklemekle birlikte tek bir pay sahibine tanınan çağrı yetkisinin azlığın çağrı yetkisine ilişkin hükümden sonra ayrı bir hükümle düzenlenmesi gerektiğinin daha isabetli olacağı görüşündedir. Esra Cenkeci, “**Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi**”. Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi. C. 33. S. 3. Y. 2017. s. 133.

TTK m. 432/2 uyarınca, pay üzerinde intifa hakkı olması halinde aksi kararlaştırılmadıkça genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı intifa hakkı sahibine ait olduğundan genel kurulu intifa hakkı sahibi de toplantıya çağırabilecektir. Yine rehin hakkı sahibine toplantıya katılma ve oy kullanma hakkı verildiğinde rehin hakkı sahibinin de toplantıya çağrı yetkisi doğacaktır.²⁰⁸

TTK m. 411'de ise azlığın çağrı yetkisi düzenlenmiş olup ETTK' dan farklı olarak azlığın denetçiye başvurması ortadan kaldırılmış ve yalnızca yönetim kuruluna başvuru şartı getirilmiştir. Yine davet için yasa 7 ve 45 günlük süreler öngörölmüş söz konusu sürelerde toplantıya çağrı yapılmaması halinde ise azlığa mahkemeye başvurma hakkı tanınmıştır. Ayrıca ETTK döneminde azlığın talebi üzerine olağan üstü toplantıya çağrının yapılması veya toplantı yapılacak ise gündemde istenen maddelerin eklenmesi zorunlu iken TTK ile bu zorunluluk da ortadan kaldırılmış durumdadır.

2.Hukuki Niteliği ve Önemi

TTK m. 410/2 kapsamında pay sahibine tanınan çağrı yetkisi nisbi emredici nitelikte olup çağrı hakkının kullanımını engelleyen genel kurul kararları ile esas sözleşme hükümleri batıldır.²⁰⁹

Pay sahibine tanınan bu hak tek taraflı mahkemeye müracaat ile kullanılabilen ve ortaklığın onayını gerektirmeyen vazgeçilmez karakterli bir haktır.²¹⁰

Pay sahipleri şirketin amacının gerçekleştirilmesine yönelik olarak eşit durumda şirket faaliyetlerine katılmakta ve bu yolla işbirliği içinde bulunmaktadır. Bu doğrultuda bu unsur şirket akdinin zorunlu unsuru olarak kabul edilmektedir.²¹¹ Bu kavram doğası gereği birden fazla kişinin bir arada bulunmasını gerektirmektedir.²¹² Pay sahiplerinin temel gayesi maddi menfaat elde etmek olup bu durum kendisini normal durumda kar payı, tasfiye halinde ise tasfiye payı olarak göstermektedir.²¹³ Bu yönüyle şirketin güçlü durumda bulunması pay sahipleri için de oldukça önemlidir. Bu çalışmada pay sahipliği haklarından²¹⁴ olan ve TTK'daki yeni bir düzenleme ile hukuki statü kazanan, pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi²¹⁵ ayrıntılarıyla irdelenecektir.

²⁰⁸ Tekinalp, a.g.e., s. 303

²⁰⁹ Cenkci, a.g.m., s. 140.

²¹⁰ Karaege, a.g.m., s. 85., Kırca (Şehirali-Çelik/Manavgat), a.g.e. s. 41.

²¹¹ Şener, a.g.e., s. 9.

²¹² İsmail Kırca, Feyzan Hayal Şehirali Çelik, Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku**, 1. Bası, C. 1-2/2, Ankara, Bankacılık Enstitüsü Yayınları, 2013, s. 109

²¹³ Şehirali Çelik (Kırca-Manavgat), a.g.e., s. 255.

²¹⁴ Affectio societatis unsurunun bir yansıması olarak görülebilecek diğer düzenlemelerden bir kısmı ise; pay sahibinin genel kurula katılma hakkı, (TTK m. 425) bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK m. 438), genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkı (TTK m. 446), özel denetim isteme hakkı (TTK m. 425), yönetim kurulu üyeleri hakkında sorumluluk davası açma hakkı (TTK m. 553), denetçiler aleyhine sorumluluk davası açma hakkı (TTK m. 554) şeklinde sıralanabilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Şehirali Çelik (Kırca-Manavgat), a.g.e., s. 62.

²¹⁵ Anonim şirketlerde payın itibari değerinin çok düşük olduğu göz önüne alındığında bu hakkın azlığa verilmesi de düşünülebilirdi. Ancak genel kurul toplantılarının yapılmasının pay sahipliği hakları ve şirket

3.Şartları

3.1.Pay Sahibi Olmak

TTK m. 410/2 anlamında çağrı yetkisinin kullanılmasının ilk şartı pay sahibi olmaktır. Bir başka anlatımla pay sahibi olmayan kimseler bu yetkiyi kullanamayacaklardır. Bu bağlamda pay sahibi olmak için öncelikle pay veya pay senedinin maliki olmak gerekir. Burada pay sahibi gerçek ya da tüzel kişi olabilecektir.

3.1.1.Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği

Anonim ortaklıkta pay sahipliği de pay veya pay senedine ya da MKK'daki hesaba (SerPK m. 3, 13 f. 3.) malik olmakla gerçekleşecektir. Bir başka ifade ile pay sahipliği anonim şirkette paya bağlı olarak kazanılmaktadır²¹⁶. Pay sahibi bu paylara sahip olmakla bir takım hak ve yükümlülük altına girmektedir.

Anonim şirkette pay sahibi olmanın iki yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki aslen pay sahibi olmaktır ve bu pay sahipliği de iki şekilde oluşmaktadır. Bunlardan ilki kuruluşta veya sermaye artırımının da taahhüt edilen sermaye ile pay sahibi olmak, diğeri ise mevcut payları devralmak ile pay sahibi olmaktır.

Pay sahipliği açısından özel bir ehliyet şartı ya da Türk vatandaşı olma şartı aranmamıştır.²¹⁷ Gerçek veya tüzel kişiler pay sahibi olabilirler.²¹⁸ Paya sahip olmakla pay sahipleri bir takım malvarlığı ve kişisel haklar kazanmaktadır. İşte pay sahibi olmanın önemi de burada karşımıza çıkmaktadır.²¹⁹ Pay sahibi haklarını kullanırken kendisine düşen payın itibari değerine bakılır.

Bu bağlamda bu bölümde öncelikle payın tanımı yapılacak, türlerinden kısaca bahsedilecek ve ardından pay sahipliğinin kazanılması ve kaybedilmesi müesseselerine kısaca değinilecektir.

3.1.2.Payın Tanımı

devamlılığı açısından oldukça önemli olması nedeniyle bu hakkın tek bir pay sahibine verilmesi isabetlidir. Kaya, a.g.e., s. 408.

²¹⁶Nihat Taşdelen, *Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması*, 1. Bası, İstanbul Vedat Kitapçılık, 2005, s. 48.

²¹⁷Bahtiyar, a.g.e., s. 275.

²¹⁸Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 448.

²¹⁹Taşdelen, a.g.e. s. 112.

Anonim şirketlerde sermaye, pay adı verilen küçük birimlere bölünmüştür. Pay, ortak sayısından bağımsız olup bir payın birden fazla sahibi olabileceği gibi birden fazla payın bir sahibi de olabilir.²²⁰

Anonim şirketlerde pay denince üç ayrı tanım aklımıza gelmektedir. Bunlardan ilki; esas/çıkarılmış sermayenin pay sayısına bölünmesi ile her bir payın itibari değeri ortaya çıkmaktadır. Örneğin; 50.000 TL olan esas sermaye 50.000 adet 1 TL'lik birim değere bölünmüş ise her 1 TL'lik birim değer paydır. Bu anlamda pay sermayenin bir parçasıdır.²²¹ İtibari değer fonksiyonu payın ortaklık sermayesine katılma oranını göstermesidir.²²² İtibari değerinin az ya da çok olması payın gücünü etkilemez. Dolayısı ile payın itibari değeri yüksek tutularak pay adedi azaltılabilir yahut bunun tam tersi yapılabilir.²²³

İkinci anlamda pay, payın bağlı bulunduğu kıymetli evrakı ifade etmektedir. Payın kıymetli evraka bağlanması hak ve yükümlülükleri değiştirmez, yalnızca payın devri anlamında şekli değişiklikler içerir. Narbay, payın nama ya da hamile yazılı olarak ifade edilmesinden sonra ortada henüz kıymetli evrak olmadığından ileride hamile yazılı pay senetlerine bağlanacak pay ya da ileri de nama yazılı pay senetlerine bağlanacak pay şeklinde bir ifadenin kullanılması gerektiğini belirtmektedir.²²⁴

Üçüncü anlamda pay ise bu paya sahip olanın ortaklık sıfatı kazanması ve bazı hak ve yükümlülükler elde etmesidir.²²⁵ Pay, Tekinalp tarafından şu şekilde tanımlanmıştır; *“AO hukukunda pay, ortaklık sermayesinin kurucular tarafından tespit edilmiş bir bölün rakamla belirli sayıda birim değere bölünmüş olması sonucu meydana gelen bir birlik arz eden bağımsız bir parçasıdır.”*²²⁶

Pay kuruluşta veya sermaye artırımlarında tescil ile oluşmaktadır. (TTK m. 354-355, 455-456, 486/2) Bu durum payın oluşumunu sağlayan bir hukuki işlem olarak nitelendirilmektedir.²²⁷ Payların senede bağlanması gerekmez ancak senede bağlı payların tedavülü daha kolaydır. Buradaki amaç küçük yatırımcıların katılımı için yatırımcı elindeki değer kolayca paraya çevrilmesidir.²²⁸ Devir için de senede bağlanma şartı bulunmamaktadır.²²⁹ Ayrıca payın sağladığı haklar bölünerek ayrı kişilerce kullanılamaz. Bir payın birden fazla sahibi bulunması halinde ise TTK m. 477/1 uyarınca, haklarını ancak ortak temsilci vasıtası ile kullanabilirler. Ortak temsilci atanmadığı takdirde payın

²²⁰ Çeker, a.g.e., s. 385.

²²¹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 416., Pulaşlı, Şerh, s. 1270.

²²² Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 276.

²²³ Pulaşlı, a.g.e., s. 534.

²²⁴ Şafak Narbay, **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**, 1. Bası, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2003, s. 60.

²²⁵ Bahtiyar, a.g.e., s. 108-109.

²²⁶ Tekinalp, a.g.e., s. 81.

²²⁷ Pulaşlı, a.g.e., s. 533.

²²⁸ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 277.

²²⁹ Pay senedi ihraç edilmemiş olması ve ilmühaber de çıkarılmamış olması anonim şirketteki payın devrine engel teşkil etmez. Yarg. 11. H.D. 01.04.1982 T., 1982/1190 E., 1982/1406 K., Narbay, a.g.e., s. 60. dn. 137.

maliklerinden birine karşı yapılacak tebligat her biri açısından geçerli olur. Ortaklık mevkii, paya sahip olan kişiyi gösterir.²³⁰ Paylar sabit olup payların sahipleri değişmektedir. Bir pay sahibi birden fazla mevki sahibi olabileceği gibi birden fazla pay sahibinin bir mevkiye sahip olması da mümkündür. Anonim ortaklıktaki pay, diğer şirket paylarından itibari değer, oransallık ilkesi, devir şartları ve hükümleri, kar ve zarara katılma gibi konularda farklılık arz etmektedir.²³¹ Ancak pay sahiplerine sahibi olduğu payın itibari değeriyle orantılı olarak haklarını kullanma açısından eşitlik ilkesine uyulması zorunludur. Aksi durum yoklukla maluldür.²³²

Anonim şirkette ortaklık sıfatı pay kavramına bağlanmıştır. Pay kavramı başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın anonim şirketin kuruluşu ile oluşur.²³³ Paya sahip olanların pay defteri ve esas sözleşmeye bakılarak ne oranda hak ve yükümlülüğe sahip oldukları belirlenir. Her pay kendisine denk gelen hak ile birlikte doğmaktadır.²³⁴ Pay sahipleri şirketin karına, tasfiye payına, oy kullanma, esas sermayenin ortaklar arasında dağılımı gibi bir çok hakları paya bağlanmış bulunmaktadır. Bu manada pay sabit bir mevki olarak görülmektedir.²³⁵ Bu mevki paylardan bağımsız olarak tüm pay sahiplerine eşit davranılması yükümlülüğü doğurur. Ancak bir pay sahibi ancak bir paya sahip ise eşitlik ilkesi gündeme gelir. Ancak eşitsizliğe razı olan pay sahibi bu ilkeye dayanamaz.²³⁶

3.1.3. Pay Türleri

Pay türleri çeşitli yönlerden sınıflandırılmakta ve kendilerine farklı hukuki sonuçlar bağlanmaktadır. Buna göre;

Nakit/Ayin Karşılığı Pay,

şirketin çıkardığı pay senetlerinin bedeli nakit olarak ödenir. Anonim ortaklıkta payların karşılığının nakit olması zorunlu değildir, ayın şeklinde de olabilir. Ancak bu ayınların TTK m. 343/1 uyarınca değerlerinin biçilmesi ve değerlerinin esas sözleşmede gösterilmesi gerekir. ETTK döneminde ayın karşılığı üstlenilen payların devri iki yıl ile sınırlanmış idi. TTK ile bu ayırım da ortadan kaldırılmıştır. TTK m. 490/1 uyarınca pay, ister ayın ister nakdi olsun devirlerinde herhangi bir yasak bulunmamaktadır.

Oy Hakkı Olan/Oydan Yoksun Pay,

²³⁰ Taşdelen, a.g.e., s. 10.

²³¹ Pulaşlı, a.g.e., s. 533.

²³² Yıldız, Eşit İşlem, a.g.e., s. 70.

²³³ Arslan, a.g.e., s. 281., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 547.

²³⁴ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 416.

²³⁵ Arslan, s. 283., Pulaşlı, s. 535., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, s. 417., Tekinalp, s. 82., Arslanlı, Halil,

Anonim Şirketlerde Pay ve Pay Sahipliği,

(Çevrimiçi) www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/download/.../1023004062, s. 248., (Erişim Tarihi: 04.04.2017) Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 546., İmregün, a.g.e., s. 273., Kendigelen, Abuzer, **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**, 1. Bası, İstanbul, Beta Yayınları, 1994, s. 7., Pulaşlı, Şerh, s. 1271., Arslanlı, a.g.e., s. 758., Şükrü Yıldız, **Eşit İşlem İlkesi**, 1.b., İstanbul, Seçkin Yayınları, 2004, s. 69.

²³⁶ Yıldız, Eşit İşlem, a.g.e., s. 72-73.

TTK m. 432/2 uyarınca her pay sahibi en az bir oy hakkını haizdir. Bu hüküm emredici olarak kabul edilmekte ve TTK sisteminde oy hakkı bulunmayan pay oluşturulmasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir.²³⁷ Birden fazla paya sahip olan pay sahiplerinin oy hakları ise ancak esas sözleşme ile sınırlanabilir. (TTK m. 434/2 son cümle) ESerPK m. 14/A uyarınca ise oydan yoksun pay oluşturulması mümkün kılınmıştı. *Böylece HAAO' larda sadece yatırımcı olarak hareket eden şirket idaresine katılmayan ancak buna karşılık karda imtiyazlı olan ve bu imtiyazı kanuni düzenlemelerle teminat altına alınmış bir ortak grubu oluşturulmaktaydı.*²³⁸

İtibari değeri Olan/Olmayan Pay,

TTK m. 476 uyarınca her payın en az itibari değeri bir kuruştur. Bu değer Bakanlar Kurulunca en fazla yüz katına kadar yükseltilebilir.²³⁹ Bu minvalde itibari değeri olmayan bir pay kural olarak olamayacaktır. TTK m. 484/1 uyarınca; paylar hamile ve/veya nama yazılı olmalıdır. İtibari değere TTK tarafından bazı görevler yüklenmiştir. İtibari değer sermaye borcu miktarını, hakların kapsamalarını ve içeriklerini sağlar, oy hakkını belirler. TTK m. 434/1 uyarınca, pay sahipleri oy haklarını payların itibari değerleri ile orantılı olarak kullanır. TTK m. 507/1 uyarınca; payın itibari değeri oranında kara katılır. İtibari değeri olmayan paya ise Sermaye Piyasası Kanununda rastlamak mümkündür. Zira SerPK m. 50 uyarınca; değişken sermayeli yatırım ortaklıklarının paylarının itibari değeri bulunmaz. Bu ortaklıklarda her daim sermaye değişebilir zira sermayesi net aktif değerinden oluşmakta ve net aktif değeri ise varlıkları toplamından borçların toplamı düşülerek bulunmakta, dolayısı ile varlık ve borç değiştikçe sermaye de değişmektedir.

İmtiyazlı/Adi Pay,

ilk veya değiştirilmiş ana sözleşme ile paylara imtiyaz hakkı tanınabilir. İmtiyaz kişiye değil, paya tanınır.²⁴⁰ Bu imtiyaz TTK m. 478/2 uyarınca oyda, rüçhan hakkında, kar payı ve tasfiye payında tanınabilir. TTK m. 478/2 uyarınca imtiyaz, *“paya tanınan üstün bir hak ve kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır.* Üstün hak adi paya nazardır.²⁴¹ İmtiyaz esas sözleşme ile tanınır ve imtiyazın konu ve kapsamı da esas sözleşmede açıkça belirtilmelidir. Bu tip imtiyazı bulunmayan paylar ise adi pay olarak

²³⁷ Bahtiyar, a.g.e., s. 270., Pulaşlı, a.g.e., s. 537.

²³⁸ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 281-282.

²³⁹ Bu hususta eleştiri ve görüşler için bkz. Moroğlu, a.g.e., s. 293-294.

²⁴⁰ Bilgili-Demirkapı, s. 282., Aydın, Fazıl, **En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**, 2. Bası, Ankara, Bilge Yayınevi, 2013, s. 138. Bizimde katıldığımız ve kanunda açıkça düzenlenmiş olması nedeniyle Pulaşlı, TTK m. 487/3'te bu hususta yönetim kurulunda temsil edilme hakkını düzenleyen TTK m. 360 hükmünün saklı olduğuna işaret edilmekle pay sahiplerine de imtiyaz tanınabileceği görüşündedir. Pulaşlı, a.g.e., s. 546. , Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 563., 566., Tekinalp, imtiyazın paya bağlı olduğu kuralının istisnası olarak TTK m. 360'ı göstermiştir. Buna göre; “belli bir grup oluşturan pay sahiplerine” veya “azlık” a da yönetim kurulu üyeliği için bağlayıcı aday önerisinde bulunmak hakkı tanınabilir. Böylece pay sahibi sıfatı veya azlık sıfatına da imtiyaz verilebilir. Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 567.

²⁴¹ Aydın, a.g.e., s. 138.

adlandırılır. Zira adi pay tanımı imtiyazlı pay tanımından hareketle belirlenmiş olup, kanunda böyle bir pay bulunmamaktadır.

Bedelli/Bedelsiz Pay,

Sermaye artırımlarında iç kaynaklardan artırıma gidilmesi halinde artış miktarı bedel alınmaksızın tescil edilerek ortaklara dağıtılır. Bu durumda bedelsiz (gratis) paylar oluşur. Dış kaynaklardan artırıma gidilmesi halinde ise çıkarılacak yeni payların karşılığında bir bedel ödenmek durumundadır. Bu paylara da bedelli paylar denilmektedir.

3.1.4. Hakkın Kullanımı

TTK m. 410/2 incelendiğinde, hakkın kullanımı için yalnızca pay sahibi olma koşulunu sağlamanın yeterli olduğu görülmektedir. Bu durum şu şekilde açıklanabilir. Bu bağlamda ister nama ister hamile yazılı ister çıplak pay sahibi olunması hakkın kullanımı açısından önem arz etmemektedir. Bir başka anlatımla payın senede bağlanması gerekmez. Önem arz eden tek şey tek bir paya sahip olmaktır. Hatta söz konusu payın bedelinin ödenip ödenmemesi de bu hakkın kullanımı açısından herhangi bir engel oluşturmaz. Söz konusu hak TTK 410/2 ile birlikte pay sahiplerinin bireysel ve vazgeçilemez hakları arasında yerini almış bulunmaktadır.

3.1.5. Pay Üzerinde İntifa ve Rehin Hakkı Bulunması Durumunda Yetkinin Kullanım Şekli

Bilindiği üzere pay üzerinde yazılı bir sözleşme ile rehin ve intifa hakkı kurulabilir. Bu durumda da pay sahibinin genel kurulu tek başına toplantıya çağırıp, çağıramayacağı tartışılabilir. Söz konusu tartışma gerek kanun hükümleri gerek gerekçelerinde yeterince aydınlatılmamıştır. TTK m. 410/2’de pay sahibinin bu yetkiyi kullanacağı belirtilmekle esasen intifa hakkı ve rehin hakkı sahibinin bu yetkiyi kullanamayacağı ileri sürülebilir. Ancak tartışmayı yanıtlayabilmek için bir de genel kurula katılma ve oy hakkına da bakmak gerekir.²⁴²

3.1.5.1. Pay Üzerinde Rehin Hakkı Bulunması

TMK m. 954 uyarınca; alacaklar ve sair temlikî haklar üzerinde rehin tesis edilebilir. Bu minvalde bir pay üzerinde rehin hakkı tesis edilmesi mümkündür. Ancak bir pay üzerinde rehin hakkı tesis edilmesi tüm pay sahipliği haklarının rehin hakkı sahibine geçtiği anlamına gelmez. Ancak paraya çevrilebilir malvarlığı hakları üzerinde rehin hakkı tesis edilebilir.²⁴³ Bu hak ister senede bağlanmış olsun ister olmasın yazılı bir rehin sözleşmesi ile kurulmaktadır. *Rehin sözleşmesi bir kimsenin sahip olduğu anonim şirket payı üzerinde alacaklı lehine rehin kurma borcunu üstlendiği hukukî işlemdir.*²⁴⁴

Çıplak payın rehni için yalnızca yazılı rehin sözleşmesi yapılması yeterlidir.

²⁴² Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 374.

²⁴³ Mehmet Serkan Ergüne, *Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması*, İÜHFM, C. LXXIV, S. 2, s. 742.

²⁴⁴ a.g.m., s. 742.

HYPS'nin rehnedilmesi de TMK 956/1 ile TTK m. 647/1 ile hükümleri uyarınca; *“aynı hak kurulması amacıyla kıymetli evrakın devri için herhalde senet üzerindeki zilyetliğin devri şarttır.”* Ancak GK'da pay senetlerini temsil etme yetkisi pay sahibine aittir.

NYPS'nin rehin hakkı iki şekilde kurulur. Bunlardan ilki; TMK 955'1 uyarınca, yazılı bir rehin senedi düzenlenir, rehin kapsamındaki tüm NYPS'ler rehin senedinde gösterilir. Ayrıca NYPS'ler senetten ayrı olarak rehin alacaklısına teslim edilir. İkincisi ise TTK m. 689 uyarınca rehin cirosu ile rehin kurulmasıdır. Burada rehin kurulması için cironun *“bedeli teminattır”, “bedeli rehindir”* gibi bir ibareyi içermesi şarttır.²⁴⁵

Pay üzerinde rehin hakkı bulunması halinde aksi kararlaştırılmadığı sürece oy hakkı pay sahibinde bulunduğu genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi de pay sahibine aittir. Aksi kararlaştırılarak oy kullanma hakkı da rehin hakkı sahibine veriliyorsa bu takdirde rehin hakkı sahibi de genel kurulu toplantıya çağırabilmelidir.²⁴⁶ Tek pay sahipli anonim şirketlerde de pay üzerinde rehin hakkı bulunuyorsa özel olarak yetkilendirilmesi şartı ile rehin hakkı sahibi genel kurulda oy kullanabileceğinden genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini haiz olacaktır.

3.1.5.2. Pay Üzerinde İntifa Hakkı Bulunması

Senede bağlanmamış çıplak pay üzerinde, pay ister nama ister hamile yazılı olsun , yazılı bir intifa hakkı sözleşmesi²⁴⁷ ile intifa hakkı kurulması mümkündür. TTK m. 499/4 uyarınca, intifa hakkının varlığı için pay defterine kaydedilmesi şarttır.

Payın senede bağlanması ile birlikte hak senetten ayrı düşünülemez. Hisse senedinin içerdiği hakkın yani payın yanı sıra hisse senedi üzerinde de intifa hakkı söz konusu olacaktır.²⁴⁸ Pay üzerindeki intifa hakkı sınırlı ayni haklardandır. İntifa hakkı üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir. Pay senede bağlandığında ise intifa hakkı sahibi sınırlı ayni hakkın aynı zamanda mutlak hak olması sebebiyle, bütün koruyucu etkilerden tam anlamı ile yararlanacaktır.²⁴⁹

HYPS'ler üzerinde intifa hakkı kurulması için de zilyetliğin geçirilmesi gerekir. TTK m. 499/2 uyarınca; *“Payın usulüne uygun olarak devredildiği veya üzerinde intifa hakkı kurulduğu ispat edilmediği sürece devralan ve intifa hakkı sahibi pay defterine yazılmaz.”* Bu hüküm senede bağlanmamış ve nama yazılı paylar için öngörüldüğünden HYPS'lere uygulanmaz. NYPS'lerde intifa hakkı ise alacağın temlik hükümlerine göre yazılı bir sözleşme ile tesis edilir ve mezkur hakkın anonim şirkete karşı ileri sürülebilmesi

²⁴⁵ “Nama yazılı hisse senetlerinin devri için bir temlik beyanı veya senedin arkasında tam bir cironun yapılması, ayrıca senet üzerindeki zilyetliğin devir ve teslimi gerekir.” Yarg. 11. HD. 22.11.1978 T., 1977/11-922 E., 1978/978 K Eriş, a.g.e., s. 365.

²⁴⁶ Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 375.

²⁴⁷ Kendigelen, İntifa, a.g.e., s. 78.

²⁴⁸ Kendigelen, İntifa, a.g.e., s. 29.

²⁴⁹ a.g.e., s. 30.

için TTK m. 499/4 uyarınca pay defterine kaydedilmesi gerekmektedir.²⁵⁰ Pay sahibi pay üzerinde intifa hakkı kurulduğunda pay sahipliği sıfatını kaybetmediğinden pay defterinde kayıtlı kalacaktır.²⁵¹

Payın üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda aksi kararlaştırılmadığı takdirde oy hakkı intifa hakkı sahibine aittir. Bu durumda bizim de katıldığımız görüşe göre genel kurula katılarak oy kullanan intifa hakkı sahibinin de genel kurul toplantıya çağırması olanaklıdır.²⁵² Ancak pay sahibi oy hakkı bulunmasa da genel kurul toplantısına katılma hakkı bulunduğundan kendisi de aynı şekilde genel kurul toplantıya davet etme hakkını haizdir. Pay senedi üzerine intifa hakkı tesis edilmesi halinde genel kurul kararına karşı iptal davası açma hakkı intifa hakkı sahibine de verilmiştir.²⁵³ Pay senedi sahibi olanlar ve intifa senedi sahibi olanlar intifa hakkının sınırlı ayni ve mutlak hak olması sebebiyle paydaş sayılacakları için yönetim kuruluna seçilebilirler.²⁵⁴

Paya intifa hakkı tanınmasına rağmen oy kullanma yetkisi pay sahibine bırakıldığı takdirde çağrı yetkisi bu kez intifa hakkı sahibine değil pay sahibine ait olacaktır.²⁵⁵

Tek pay sahipli anonim şirketlerde de pay üzerinde intifa hakkı bulunması halinde aksi kararlaştırılmadığı müddetçe oy kullanma hakkı intifa hakkı sahibine ait olduğundan bu kişilerde pay sahibinin yanı sıra genel kurul toplantıya çağırabileceklerdir.²⁵⁶

3.2.Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması

TTK m. 410/2 uyarınca yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması hali de mahkeme izni ile pay sahibine genel kurul toplantıya çağırma yetkisi veren hallerden biridir. Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması çeşitli sebeplerden kaynaklanabilir. Devamlı olarak toplanamama halinin hangi koşullarda oluştuğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Burada devamlı olarak toplanamayarak yönetim kurulu toplantılarının yapılamaması TTK m. 369' da düzenlenen yönetim kurulunun özen ve bağlılık yükümlülüğünü ihlali anlamına gelecektir.

Tekinalp'e göre, TTK m. 410/2 hükmüyle mevcut yönetim kurulu ile karar alınamaması halinde yönetim kurulu üyelerinin seçilmesini sağlayıcı bir işleve sahiptir.²⁵⁷

²⁵⁰ İntifa hakkı sahibinin pay defterine kaydedilmesinin zorunlu olup olmadığına ilişkin doktrinel görüşler için bkz. a.g.e., 103 vd.

²⁵¹ a.g.e., s. 102.

²⁵² Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 374-375.

²⁵³ Yarg. 11. HD. 28.05.1981 T., 1981/2243 E., 1981/2678 K., Eriş, a.g.e., s. 365.

²⁵⁴ Yarg. 11. HD. 01.12.1983 T., 1983/5244 E., 1983/5397 K., a.g.e., s. 622.

²⁵⁵ Ulusoy/Yılmaz, s. 375.

²⁵⁶ Eminoğlu, tüm paylar üzerinde intifa ya da rehin hakkı bulunması halinde oy hakkının da devredilmiş olmasına rağmen pay sahibinin genel kurula katılabileceğini, bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabileceğini, özel denetçi atanmasını talep edebileceğini, ayrıca oy hakkına sahip intifa ve rehin hakkı sahiplerinin de oy hakkına bağlı ilgili tüm hakları kullanabileceğini ifade etmektedir.

Cafer Eminoğlu, **Tek Pay Sahipli Anonim Şirketlerde Genel Kurul**, İnÜHFD, C.6, Y.2015, S.1., <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/208343> s. 144-144.

²⁵⁷ Tekinalp, a.g.e., s. 304.

Ancak fikrimizce, söz konusu hükmün getiriliş amacı yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi değil, genel kurulun yapılmasının sağlanmasıdır. Bu nedenle gündemde yönetim kurulu seçimine ilişkin madde yanında diğer gündem konuları da yer alacaktır.

Yönetim kurulunun devamlı olarak toplanmaması durumunda ortada bir yönetim kurulu mevcuttur ancak ya toplanamamakta ya da toplandığı halde devamlı bir şekilde karar alamamaktadır.²⁵⁸ Doktrinde de yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması durumunun yönetim kurulunun sürekli olarak toplanmadığı, yahut toplanmasına rağmen karar alamadığı ya da red kararı aldığı ve bu durumun devamlılık arz ettiği şeklinde meydana geldiği vurgulanmaktadır.²⁵⁹

Devamlı olarak toplanamama hali TTK m. 530 gerekçesi²⁶⁰ uyarınca uzun süredir toplanamama olarak kabul edilmelidir.

Bilindiği üzere TTK ile tek bir kişi ile bile yönetim kurulu olabilecektir. Tek kişiden oluşan yönetim kurulu karar almıyor, davet konusunda da herhangi bir girişimde bulunmuyorsa bu takdirde de TTK m. 410/2’de yer alan yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması kriteri gerçekleşmiş ve pay sahibinin davet için mahkemeye başvuru hakkı doğmuş demektir.²⁶¹ Ancak tek kişilik anonim şirkette pay sahibi aynı zamanda yönetim kurulu üyesi ise bu takdirde TTK m. 410/2 uygulama alanı bulmaz.²⁶²

Yönetim kurulu üyelerinin toplanamama²⁶³ sebebi üyelerin toplantıya davet edilmemesi olabilir. Zira TTK m. 366/1²⁶⁴ uyarınca; yönetim kurulu toplantılarına davet

²⁵⁸ Karaege’ ye göre; Yönetim kurulunun toplanıp red kararı alması da bu kapsamda değerlendirilmelidir. Özge Karaege, **Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y. 2015, S. 4, webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/19_4_2.pdf E.T. 23.03.2017

²⁵⁹ İsmail Cem Soykan, **Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu**, 1. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2012, s. 50

²⁶⁰ (1) Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir.

(2) Dava açıldığında mahkeme, taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir.

²⁶¹ TTK m. 410/2 pay sahibine çağrı yetkisinin yanı sıra organ eksikliği giderilmediğinde ortaklığın feshini talep etme açısından da bir araç olmaktadır. Moroğlu, 2016, a.g.e., s. 227., Cenkcı’ye göre, pay sahibinin hem çağrı yetkisi hem de fesih talebi için ayrı ayrı mahkemeye başvurması usul ekonomisi ile bağdaşmamaktadır. Bu yönüyle pay sahibi mahkemeye çağrı yetkisi için başvurduğunda ayrıca tanınan süre içinde organ eksikliği giderilmediği halde şirketin feshini de isteyebilmelidir. HMK m. 110 hükmü uyarınca düzenleme altına alınan objektif dava yığılması da buna imkan tanımaktadır. Cenkcı, a.g.m., s. 137., dn. 24.

²⁶² Karaege, a.g.e., s. 110.

²⁶³ Toplanamama halinin öngörülen zaman geçmiş olmasına rağmen toplanılmama olarak değil de yönetim kurulunun işlevinin yerine getirmesine engel olacak uzunlukta olması gerekmektedir. Kaya, a.g.e., s. 412.

²⁶⁴ TTK m. 366/1; “Yönetim kurulu her yıl üyeleri arasından bir başkan ve bulunmadığı zamanlarda ona vekâlet etmek üzere, en az bir başkan vekili seçer. Esas sözleşmede, başkanın ve başkan vekilinin veya bunlardan birinin, genel kurul tarafından seçilmesi öngörülebilir.”

başkan tarafından yapılır. Başkan tarafından yönetim kurulu üyeleri toplantıya davet edilemiyorsa o takdirde TTK m. 392/7 hükmü uyarınca; *“Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.”* Bu yönüyle davet edilmeme nedeniyle yetersayının oluşmaması ya da yönetim kurulunun hiç davet edilmemesi nedeniyle devamlı olarak toplanamama halinin ortaya çıkması mümkündür.²⁶⁵

Bilindiği üzere TTK m. 367 uyarınca yönetim yetkisi, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle düzenlenecek bir iç yönergeye göre kısmen ya da tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesi ya da üçüncü kişiye devredilebilir. TTK m. 370 uyarınca; en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şartı ile yönetim kurulu temsil yetkisi bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredilebilir. Bu durumda şirket işleri aksamamasına rağmen yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamama hali mevcutsa burada da tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırarak için mahkemeye başvurabilir. Zira zorunlu organlardan biri olan yönetim kurulunun uzun süre toplanamaması, TTK uyarınca bu organa verilen²⁶⁶ devredilemez yetki ve görevlerin kullanılamaması anlamına gelir. Yine genel kurul toplantılarının hazırlanması ve kararların icrası yetkisi yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevleri arasında bulunduğundan temsil yetkisinin devri bu görev ve yetkiyi devir anlamına gelmeyeceğinden yine yönetim kurulunun toplanamaması hali gündeme gelecektir.

Yönetim kurulu üyelerinin toplanamamasının bir diğer nedeni ise yetersayının oluşmaması, yahut sonradan yetersayının bozulmasıdır. TTK m. 390/1 uyarınca; *“Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması halinde de uygulanır.”* Hükümden de açıkça görüldüğü üzere, üye tam sayısının salt çoğunluğunun fiziki ya da elektronik toplantıda hazır bulunmaması yahut hazır bulunup mevcudun çoğunluğu ile karar alınmaması veya TTK m. 390/4²⁶⁷ uyarınca toplantı yapılmaksızın elden kağıt dolaştırma²⁶⁸ yoluyla da karar alınmamış olması durumunda da devamlı olarak toplanamama hali söz konusu olacaktır.

Devamlı olarak toplanamamanın bir diğer şekli ise TTK m. 390/3'te gösterilmiştir. Zira söz konusu hüküm uyarınca; *“Oylar eşit olduğu takdirde o konu*

²⁶⁵ Bu hallerin fesih sebebi olduğuna ilişkin bkz. Soykan, a.g.e., s. 173-174.

²⁶⁶ Kaya, a.g.e., s. 413.

²⁶⁷ *“Üyelerden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli bir konuda yaptığı, karar şeklinde yazılmış önerisine, en az üye tam sayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm yönetim kurulu üyelerine yapılmış olması bu yolla alınacak kararın geçerlilik şartıdır. Onayların aynı kâğıtta bulunması şart değildir; ancak onay imzalarının bulunduğu kâğıtların tümünün yönetim kurulu karar defterine yapıştırılması veya kabul edenlerin imzalarını içeren bir karara dönüştürülüp karar defterine geçirilmesi kararın geçerliliği için gereklidir.”*

²⁶⁸ Yarg. 11. HD. 15.06.2015 T., 2015/3013 E., 2015/8295 K., “Yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri toplantı yapılması isteminde bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu kararları, kurul üyelerinden birinin belirli konuda yaptığı karar şeklindeki önerisine, yönetim kurulunun en az üye tamsayısının çoğunluğunun yazılı onayı alınmak suretiyle verilebilir. “Eriş, C.II, a.g.e., s. 2052.

gelecek toplantıya bırakılır. İkinci toplantıda da eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.” Buna göre; ilk toplantıda ve ikinci toplantıda oylar eşit olduğu takdirde öneri reddedilmiş sayılacağından yine bir devamlı olarak toplanamama hali mevcut olur.

Söz konusu devamlı toplanamama hali anonim şirketin yönetilememesi ve temsil edilememesi sonucunu doğuracaktır.²⁶⁹ TTK m. 410/2 gerekçesinden de anlaşılacağı üzere toplanamama hali gruplar arası uyuşmazlık ve çekişmeden de gündeme gelebilir.²⁷⁰ Yine üyelerin ihmali de toplanamama sebepleri arasında sayılabilir.²⁷¹

Toplanamama ile toplanmaya rağmen karar alamama eşdeğerdir. Bu durum oyların eşit çıkması, sürekli red kararı alması, kabul ya da red yönünde herhangi bir karar alınamaması şeklinde ortaya çıkabilir. Karar alamamaya dair bu durumun tüm konulara ilişkin olup olamayacağı hususu da doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Bir görüşe göre²⁷²; TTK m. 410/2’nin gündeme gelmesi için tüm konularda karar alınmamış olmasına gerek bulunmadığı, sadece yönetim kurulu tarafından sadece genel kurulu toplantıya çağrı kararı alınamamasının tek başına yeterli olduğu savunulurken, diğer bir görüş²⁷³ bunun aksini savunmaktadır. Kanımızca, TTK m. 410/2’nin getiriliş amacı genel kurulun toplantıya çağırılmasını ve şirketin devamlılığını sağlamak olduğuna göre, yönetim kurulunun yalnızca genel kurulun toplanmasına dair bir karar alamaması hükmün uygulanması için yeterlidir.

Dolayısı ile devamlı olarak toplanamama halinde gerek şirketin varlığının gerekse pay sahiplerinin korunması için bu hükmün getirilmesi isabetli olmuştur.

3.3.Toplantı Nisabının Oluşmasına İmkân Bulunmaması

Toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması²⁷⁴ hususunda hükmün mefhumu muhalifinden çıkan netice üyelik boşalmasına rağmen toplantı nisabı oluşuyorsa bu takdirde TTK m.410/2 gündeme gelmeyecektir.

²⁶⁹ Soykan, a.g.e., s. 194.

²⁷⁰ Bkz. TTK m. 410/2 gerekçesi. Özellikle aile tipi yahut az sayılı ortaklıklarda yönetim kurulunda eşit temsil söz konusu olduğundan ailevi ya da başkaca herhangi bir konuda yaşanan uyuşmazlık yönetime de daha fazla yansır.

²⁷¹ Cenkci, olağanüstü genel kurul toplantısı için TTK m. 410/2 kapsamındaki yetkinin kullanılmasından evvel gerektirici sebepler bildirilerek önce yönetim kuruluna başvurulması gerektiği görüşündedir. Ancak söz konusu görüşe katılmamaktayız. Zira TTK m. 410/2 zaten kilitlenme halinde başvurulacak bir yol olup üyelerin ihmali halinde mahkeme izin talebinden önce ihmalkar yönetim kurulu üyelerine gerektirici sebeplerin bildirilmesi neticesinde yönetim kurulu üyeleri yine genel kurulu toplantıya çağırarak üzere toplanamayabilirler. Ayrıca kanunda böyle bir hükme de yer verilmemiş olması pay sahiplerinin çıkmaza giren bir sistemin düzeltilmesinin direk mahkeme aracılığı ile yapılmasına olanak vermek olduğu söylenebilir. Bu durumda böyle bir başvurunun zorunlu değil ancak somut durumun koşullarına göre ihtiyari olarak düzenlenmesi mümkün olabilir.

²⁷² Cenkci, a.g.m., s. 148.

²⁷³ Karaeğ, a.g.m., s. 113-114, Kaya, a.g.m., s. 412.

²⁷⁴ Cenkci, bu şartın yönetim kurulunun mevcut bulunmaması şartının bir türü olduğu görüşündedir. Cenkci, a.g.m., s. 151.

TTK m. 359/1 uyarınca; “Anonim şirketin esas sözleşme ile atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur.”

Hükümden de anlaşıldığı üzere tek kişi ile de yönetim kurulu oluşabilir²⁷⁵. Yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli olması TTK m. 359/3 uyarınca zorunludur. Küçük veya kısıtlının veli ya da vasi aracılığı ile yönetim gibi ağır sorumluluk yükleyen bir organa üye olması mümkün olmadığından, Yasa Koyucu’ nun bu şekilde bir düzenlemeye gitmesi isabetli görülmektedir.²⁷⁶

TTK m. 410/2’de de belirtildiği üzere “toplantı yetersayısının oluşmasına imkan bulunmama” hali yönetim kurulunun gerçek anlamda organ eksikliğinin bir görünümüdür²⁷⁷.

Yönetim kurulunda toplantı yetersayısından bahsedilebilmesi için yönetim kurulunun birden fazla üyeden oluşması gerekir. Bir başka anlatımla TTK ile tek kişilik yönetim kurulu oluşması mümkün kılınsa da toplantı nisabının varlığı için birden fazla üyenin bulunması gerekmektedir.

TTK m. 339/2-g uyarınca; yönetim kurulu üye sayısının esas sözleşmede belirtilmesi gerekir. Bu düzenlemelere göre esas sözleşmede üye sayısı bakımından sabit bir rakam verilebileceği gibi seçeneklere imkan tanıyacak düzenlemeler de bulunabilir.²⁷⁸ Ancak doktrinde asgari sayının öngörüldüğü ve üst sınırın belirsiz olduğu hallerde esas sözleşme hükmünün kanuna aykırı olduğu ifade edilmektedir.²⁷⁹ Bizim de katıldığımız görüş uyarınca; üst sınırı genel kurul dürüstlük kuralları çerçevesinde takdir etmelidir.²⁸⁰

TTK m. 363 düzenlemesine göre; üyelik boşalması halinde yasal koşulları taşıyan biri yönetim kurulu üyeliğine geçici olarak seçilebilir. Bu üye ilk genel kurula kadar görev yapar, ilk genel kurulda seçimine ilişkin karar onaylanır ise süresi boyunca görevine devam eder. TTK m. 363/1 uyarınca geçici üyesinin seçimi ilk genel kurulda yapılacağından bu genel kurula bu hususun da kanun gereği gündem maddesi olarak

²⁷⁵ Moroğlu, yönetimin bir kişiden oluşması halinde bunun da kurul olarak nitelendirilmesinin hatalı olduğunu belirtmektedir. Moroğlu, a.g.e., s. 168.

²⁷⁶ Şener, a.g.e., s. 349.

²⁷⁷ Kara Ege, a.g.e.,s.101.

²⁷⁸ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 400, Üçışık/Çelik, a.g.e. s. 377. Akdağ, kanunun lafzından ve yorumlanmasından esas sözleşmede alt ve üst sınır belirlenerek bu konuda genel kurulun yönetim kurulu üye sayısını belirlemesine olanak sağlayan bir anlam çıkmadığını, her durumda üye sayısı değiştirilmek isteniyorsa yönetim kurulu üye sayısı esas sözleşmede gösterilmesi zorunlu olduğundan esas sözleşme değişikliğine gidilmesi gerektiğini belirtmektedir. Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 13-14.

²⁷⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 227.

²⁸⁰ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 400

²⁸¹ Kayar, üst sınır öngörülme de yönetim kurulunun yönetim ve temsil organı olması nedeniyle çok sayıda üye seçiminin isabetli olmayacağı kanaatindedir. Kayar, a.g.e., s. 155.

eklenmesi gerekir. Söz konusu genel kurulda geçici üyenin yönetim kurulu üyesi seçilmesine dair red kararı verilerek yeni üye seçilmesi de mümkündür.²⁸²

Yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir, ehliyeti kısıtlanır, kanunen ve esas sözleşme ile öngörülen nitelikleri kaybederse üyelik kendiliğinden sona erer.

Yukarıda da açıklandığı üzere TTK m. 363/2²⁸³ uyarınca üyeliğin sona ermesi ile üyelik boşalması hali ortaya çıkar. Böyle bir durumda yönetim kurulunun TTK m. 363/1 uyarınca seçim yapma yetkisi doğar. Böylece yönetim kurulunun seçtiği kişi yapılacak ilk genel kurulun onayına sunulur. Bu durumda doktrinde bir görüş tarafından herhangi bir organ eksikliği olmadığı ve bu yönüyle kayyım tayini de gerekmediği belirtilmektedir.²⁸⁴ Bizim de katıldığımız diğer bir görüş ise geçici üye seçilmesi için de üyelik boşalmalarına rağmen toplantı yetersayısının sağlanabilmesi gerektiğini ifade etmektedir.²⁸⁵

TTK m. 390- (1) *“Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır. Bu kural yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılması hâlinde de uygulanır.”*²⁸⁶ Hükümde üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanılacağı hüküm altına alınmış olup bu tam sayıda boşalan üyelikler de esas alınacaktır. Bu durumda boşalan üyeliklerde üye tam sayısı sağlanamadığından nisabın oluşmasına imkan bulunmayacak ve bu durumda TTK m. 410/2 uyarın pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi gündeme gelecektir.

3.3.1.Ölüm

Ölüm doğal bir sona erme sebebidir. Yönetim kurulu üyelerinden birinin ölmesi halinde de üye boşalması gerçekleşmekte ve kanunun aradığı nisap sağlanamamaktadır. Bu durumda TTK m. 363 uyarınca geçici bir yönetim kurulu üye ataması yapılmadığı takdirde nisap sağlanamadığında TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi doğar.

3.3.2.İstifa

²⁸² TTK m. 363/1 uyarınca genel kurulun geçici üyeyi seçmemesi hukuki anlamda bir azildir. Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat) a.g.e., s. 423.,

²⁸³ Üçışık/Çelik, söz konusu hükmün getirilmesindeki amacın mümkün olduğu kadar az genel kurul yapılmasını sağlamak olduğu kanaatindedir. Üçışık/Çelik, a.g.e., s. 383.

²⁸⁴ Şener, a.g.e., s. 360, İzmirli’ ye göre; Kanunda öngörülen asgari sayının altına inen yönetim kurulu organ vasfını kaybedeceğinden kurulun şirketi yönetme ve temsil yetkisine de sahip olmayacağı söylenebilir. Yönetim kurulu üyelerinin tekrar organ sıfatına kavuşabilmesi eksik üye veya üyelerin tamamlanmasına bağlıdır. İzmirli, a.g.e., s. 69.

²⁸⁵ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 421., Kaya, a.g.e. s. 414., Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 11.

²⁸⁶ Yönetim Kurulunun toplantı ve karar yetersayısı yasaya aykırı ise, bu karar hüküm ve sonuç doğurmaz. Yarg. 11. HD. 28.11.1985 T., 1985/5890 E., 1985/7155 K., Eriş, a.g.e., s. 268.

İstifa iradesi tek taraflı olarak kullanılabilen bozucu yenilik doğuran bir haktır.²⁸⁷ İstifa iradesinin yazılı olması şart değildir. Ancak ispat açısından yazılı olması ve noterden gönderilmesinde fayda vardır.²⁸⁸ Bu durumun oluşma sebebi TBK m. 512 olup yönetim kurulu üyesi ile şirket arasından bir vekalet akdi kurulur. TTK ‘da istifa ile yönetim kurulu üyeliğinin sona ereceği belirtilmese de TBK gereğince istifa ile de yönetim görevi tek taraflı sona erer. İstifa iradesinin ispatı bakımından yazılı olarak özel durumlarda ise noter aracılığıyla bildirilmesi yararlı olacaktır.²⁸⁹ İstifa iradesi iç ilişkide ortaklığa tebliğden dış ilişkide ise tescil ve ilandan itibaren doğar. (TTK m. 36) İstifa için herhangi bir sebep gerekmez, ancak uygun olmayan zamanda istifa eden üyenin TBK m. 512 uyarınca verdiği zararı giderme yükümlülüğü doğar. Akdağ, sorumluluk doğurması bakımından bu hususta yönetim kurulunun görevini yerine getirmemesi halinde ilgili kimseye de sicilden terkin imkanı tanınması gerektiğini savunmaktadır.²⁹⁰

Tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişinin istifa iradesini tüzel kişiye karşı kullanması ise şirket açısından hukuki sonuç doğurmaz. Zira yönetim kurulu üyesi gerçek kişi değil tüzel kişidir. Kaldı bu durumda gerçek kişinin yetkisi istifayı kapsamamalıdır.²⁹¹

İstifa etmek suretiyle nisabın sağlanamayacağı kadar üyenin görevden ayrılması ile birlikte nisap sağlanamadığında TTK m. 390/1’deki üye tamsayısı yitirilmiş olur. Böyle bir durumda toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmamaktadır. Bu durumun gerçekleşmesi halinde ise genel kurul toplantıya davet edilmesi bakımından yönetim kurulu tarafından bir karar alınamamaktadır. İşte yönetim kurulu üyelerinden biri veya bir kaçının istifa etmesi halinde nisap sağlanamadığından genel kurul toplantıya çağırma yetkisi de kural olarak TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibine geçer.

3.3.3.İflas

Yönetim kurulu üyelerinden biri iflasa tabi kimselerden olup da iflasına karar verilir ise²⁹² o üyenin görevi de TTK 363/2 uyarınca kendiliğinden son bulacaktır. Bu durumda yine yönetim kurulu üye tam sayısı sağlanamadığından genel kurul toplantıya çağırma yetkisi de kural olarak TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibine geçecektir.

3.3.4.Ehliyetsizlik

TTK m. 359/3 uyarınca; “Yönetim kurulu üyelerinin ve tüzel kişi adına tescil edilecek gerçek kişinin tam ehliyetli olmaları şarttır.” Tam ehliyet şartının aranması görevin niteliğinden kaynaklanmaktadır. Zira yönetim kurulu üyeliği, özen, dikkat ve

²⁸⁷ İstifa tek yönlü bir hukuki işlemdir. Yönetim kurulu üyesi istifa etmekle üyeliği düşer. Bu durumdaki yönetim kurulu üyesi artık yönetim kurulu toplantılarına giremez. Yarg. 11. HD. 15.11.1976 T., 1976/3647 E., 1976/4920 K., Eriş, a.g.e., s. 65.

²⁸⁸ Tekinalp, Tek Kişi Ortaklık, a.g.e., s. 235.

²⁸⁹ a.g.e., s. 122.

²⁹⁰ Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 38.

²⁹¹ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 467.

²⁹² Çamoğlu, bu durumda kararın kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 364.

sorumluluk gerektirmektedir.²⁹³ Yine yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları nedeniyle kendilerine karşı TTK m. 553 vd. uyarınca sorumluluk davaları ikame edilebilecektir. Küçük ve kısıtlıların ise kanuni temsilcileri aracılığı ile yönetim kuruluna seçilmesi kendilerine çok ağır bir sorumluluk yükleyecektir.²⁹⁴ Bu yönüyle yönetim kurulu üyelerinin tam ehliyetli kişilerden seçilmesi isabetlidir.

Üyeliğe seçilmeye ilişkin bu şartı taşıyan bir yönetim kurulu üyesi ya da tüzel kişi temsilcisi bu ehliyeti kaybettiğinde²⁹⁵ TTK m. 363/2 uyarınca üyelik görevi kendiliğinden sona erecektir.²⁹⁶ Bu durumda nisabın sağlanamayacağı kadar üyenin görevi sona ermiş ise yönetim kurulu üye tamsayısı sağlanamayacak ve genel kurul yönetim kurulu tarafından bir karar alınmak sureti ile toplantıya çağırılmayacaktır.

İşte bu durumda yine TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibi tarafından toplantıya çağrı yetkisi hakkı doğacaktır.

3.3.5.Kanuni Şartların Kaybı

Yeni düzenleme ile yönetim kurulu üyelerine yüklenen ağır sorumluluk nedeniyle tam ehliyetli olma şartı getirilmiştir. Ancak esas sözleşmeye hüküm konularak yönetim kurulu üyelerine yüksel tahsilli olma, yaş sınırı, ,ikamet, uzmanlık gibi özel şartlar getirilebilir²⁹⁷. Ayrıca, TTK m. 363/2 ve esas sözleşmede öngörülen niteliklerin yitilmesi halinde kanuni şartların kaybı gündeme gelmektedir.

Yönetim kurulu üyeliğine seçilmenin şartlarını gerçek kişi ve tüzel kişi olarak ayrı ayrı ele almak gerekirse;

Gerçek kişiler bakımından;

-Tam ehliyetli olma

TTK m.359/3 uyarınca açık bir şekilde hüküm altına alınmakla tam ehliyetli olmayan kişiler yönetim kurulu üyesi olamayacaklardır. Dolayısı ile sonradan bu ehliyeti kaybeden kişiler de kanuni şartın kaybı nedeniyle üyeliği kendiliğinden kaybedecektir.

-Seçilme engellerinin olmaması,

TTK m. 359/4 uyarınca üyeliği sona erdiren sebepler seçilmeye de engeldir. Dolayısı ile bir kez üyeliği sona eren yönetim kurulu üyesi kanuni şartları taşımadığından kendiliğinden üyelik sıfatını kaybetmektedir.

²⁹³ Bilgili-Demirkapı, a.g.e., s. 230.

²⁹⁴ Şener, a.g.e., s. 349.

²⁹⁵ Çamoğlu, bu durumda kararın kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 364.

²⁹⁶ Çamoğlu, kanuni şartları baştan itibaren sağlamayan bir kimsenin her nasılsa tescil ve ilan edilerek yönetim kurulu üyesi olmasına rağmen baştan itibaren bu kararların mutlak butlan yaptırımına tabi olduğunu savunmaktadır. a.g.e., s. 359.

²⁹⁷ Pulaşlı, a.g.e., s. 415.

Tüzel kişiler bakımından;

TTK m 359/2 uyarınca tüzel kişi kendisini temsil etmek üzere bir gerçek kişiyi temsilci olarak atar ve bu kişi tescil²⁹⁸ ile ilan olunur. Yine tüzel kişi istediği vakit gerçek kişiyi değiştirme hakkını haizdir.²⁹⁹ Bu durumda tüzel kişi gerçek kişiyi görevden aldığı anda kanuni şartlar kaybedilmiş olmaktadır.

Nisabın sağlanamayacağı kadar üyenin gerek esas sözleşme ile gerekse kanunla getirilmiş kanuni şartları kaybı halinde toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmadığından TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırarak üzere mahkemeye başvuru hakkı doğacaktır.

3.4.Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması

Bu şart, yönetim kurulunun şekli olarak mevcut olmaması haline ilişkin olup çeşitli sebeplerle üyelerin görevinin sona ermesi ile organ eksikliği gündeme gelmektedir. Bu durumda TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi doğmaktadır.

TTK m. 410/2 gerekçesinde yönetim kurulunun mevcut olmama halleri için kaza yahut toptan istifa gibi haller öngörülmüş olmakla bu durumda şirketin faaliyetlerine devam edebilmesi amacıyla genel kurulun toplantıya çağırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yine dönem dönem üyelerin yenilenmesi de tercih edilebilir. İşte bu ve benzeri durumlar ortaya çıktığında toplantı nisabının sağlanıp sağlanamadığına bakılmalı, TTK m. 363/1 uyarınca geçici bir üye görevlendirilebilme imkanı varsa yönetim kurulunun mevcut olmama durumu da oluşmayacaktır. Yetkiye dair bu hüküm emredici olmayıp esas sözleşme ile kaldırılabilir.³⁰⁰ Ancak bu hüküm uygulama alanı bulmadığı takdirde TTK m. 410/2 gündeme gelecektir.

Yönetim kurulunun mevcut olmamasını çeşitli başlıklar altında incelemeye çalışacağız. Ancak ondan önce TTK m. 410/2'nin uygulanması TTK m. 530 ile doğrudan ilgili olduğundan öncelikle organ eksikliği kavramına değinmeye çalışacağız.

3.4.1.Organ Eksikliği

²⁹⁸ Akdağ, tüzel kişiyi temsil eden gerçek kişinin tescil edilmesinin bildirici etkiyi haiz olduğunu, zira kanun metninden tescil ve ilanın zorunlu olduğunun anlaşıldığı ancak tescilin kurucu etkiye sahip olduğunun anlaşılmadığını, kaldı ki böyle bir etkinin varlığının kabulü halinde sürekli temsil yetkisinin varlığı ve yokluğunun araştırılması gerektiği, önemli olanın tüzel kişi iradesinin varlığı olduğu ve temsilcilerin değişmesinin iradeye bir etkisi olmadığını ifade etmektedir. Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 16.

²⁹⁹ Çeliktas, Seçilen kişinin genel kurul kararına gerek olmaksızın kolayca görevden alınabilecek olması özensizliğine ve şirkete yabancılaşmasına neden olacağı düşüncesinin aksine sorumluluğun tüzel kişide olması nedeniyle böyle bir durumun oluşmayacağı kanaatindedir. İlyas Çeliktas, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar**, MÜHFAD, C.18, Y. 2012, S.2, s.604. <http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/432>

³⁰⁰ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 354.

3.4.1.1.Tanım

Türk Ticaret Kanunu' nda organ kavramı tanımlanmamış olmakla birlikte organ, *“Kanun maddeleri veya tüzel kişinin statüsü, tüzüğü veya iç yönetmeliği ile ve tüzel kişi için önemli olan korporatif görevleri devamlı ve bağımsız olarak gerek üçüncü kişilerle olan ilişkilerde, gerek tüzel kişinin iç organizasyonunda yerine getirmesi için yetkili kılınan veya kendisine bu tip görevleri fiilen ve dışa karşı belli olacak şekilde bağımsız ifa yetkisi verilen kişi veya kişi grupları”* olarak tanımlanmaktadır.

TMK m. 50 uyarınca; *“tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, fiil ehliyetini kazanırlar.”* TMK m. 51/1-2 uyarınca; *“tüzel kişinin iradesi organları aracılığıyla açıklanır. Organlar hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar.”*

Söz konusu izahat dar anlamda organ için geçerli olup bu tanım sadece yürütme organını içerir. Oysa geniş anlamda organ denince tüzel kişiye göre çeşitli zorunlu organlar devreye girer. Bunlar derneklerde genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu iken, vakıflarda yönetim kurulu, anonim şirketlerde ise yönetim kurulu ve genel kuruldur.³⁰¹ TMK m. 50 anlamında organ tüzel kişinin ayrılmaz bir parçası olup onun iradesini oluşturan, açıklayan uygulayan kurul veya kişilerdir. Organ sıfatının kanun ya da tüzükten alınması halinde şekli organ, konumlarını fiilen elde ettiklerinde ise fiili organ şeklinde kabul edilmektedirler.³⁰²

Organlar zorunlu ve ihtiyari olarak ikiye ayrılmaktadır. Bu ayrımın önemi zorunlu organın yokluğu halinde ortaya çıkmaktadır.

Tüzel kişiler iradelerini organları aracılığı ile açıklamaktadır. Dolayısı ile organ ve tüzel kişi arasında organik bir bağ bulunmaktadır.³⁰³ Anonim şirketin zorunlu organları yönetim kurulu ve genel kuruldur. Denetçi TTK ile birlikte zorunlu organ olmaktan çıkarılmıştır.³⁰⁴ Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi anonim şirketlerin organlarının en önemli özelliği yokluklarına hukuki sonuç bağlanmış olmasıdır.

Organların yokluğu halinde TTK m. 530 uyarınca ortaklığın feshi söz konusudur. TTK m. 530 uyarınca; *“Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hale getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin*

³⁰¹ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 388., Tekinalp, Tek Kişilik Ortaklık, a.g.e., s. 105.

³⁰² a.g.e., s. 105.

³⁰³ Soykan, a.g.e., s. 18.

³⁰⁴ Denetçinin organ olup olmadığı noktasında tartışmanın mümkün bulunmadığı, zira denetçilerin tüzel kişileri hak ve borç altına sokmadığı, tüzel kişinin feshine yol açmadığı ve tüzel kişi karşısında özel sorumluluk rejimine tabi tutulmadığı açıktır. Denetçi görevi icra olmadığından tüzel kişiyi hak ve borç altına sokmadığı gibi denetçi TTK m. 399'da ayrıca düzenlenmiştir. TTK m. 554 uyarınca da kendine özel sorumluluk rejimi düzenlenmiştir. Hal böyle iken denetçinin bir organ olmadığı açıktır. Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 393-394.

feshine karar verir. (2) Dava açıldığında mahkeme, taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir.”

Kanun metninden de açıkça anlaşıldığı üzere, zorunlu organlardan biri mevcut değilse ortaklığın feshi için dava açma hakkı gündeme gelmektedir. Konumuz fesih davası olmadığından öncelikle yönetim kurulunun mevcut olmaması haline ilişkin yönetim kurulunun organ niteliği ve mevcut olmama halleri açıklanacaktır. Organın yokluğu kavramına organın şeklen mevcut olsa dahi herhangi bir nedenle çalışamaması hali de dahil edilmelidir. Zira şeklen var olan organı olduğu gibi kabul etmek organın çalışamaz hale gelmesine ve içinde bulunduğu çözümsüzlüğe terk edilmesine neden olacaktır.³⁰⁵

3.4.1.2.Yönetim Kurulunun Organ Niteliği

Yönetim kurulu anonim şirketin zorunlu organlarından biridir. Yönetim kurulunun organ niteliğini kazanması, kanun ve esas sözleşmede öngörülen niteliklere sahip üyelerin seçilmesine bağlıdır.³⁰⁶ Yönetim kurulunun mevcut olmaması TTK m. 530 uyarınca, fesih sebebi sayılmıştır.

Yönetim kurulu TTK m. 359/1 uyarınca tek kişiden yahut birden fazla kişiden oluşabilir.³⁰⁷ Ancak her iki durumda da yönetim kurulu kurul halinde faaliyet göstermektedir. TTK ile tek kişilik yönetim kurulu getirilmiştir.³⁰⁸

TTK’ da yönetim kurulu üye sayısı en az 1 olarak belirlenmiş olmakla üst sınır konulmamıştır. Bu doğrultuda sözleşme ile alt ve üst sınır belirlenerek aradaki sayının genel kurul tarafından kararlaştırılması mümkündür.³⁰⁹ Ancak burada sayının belirlenmesinde dürüstlük kuralı ölçüt alınmalıdır.³¹⁰ En az bir kişiden kasıt asgari sayının belirlenmesine değil bir kişiden oluşan bir kurul olmasına imkan tanındığına vurgu yapılmıştır.³¹¹

Organ kavramı da tüzel kişilik gibi soyut bir kavramdır. Ona gerçek kişi üyeler canlılık kazandırır.³¹² TTK m. 339/2-g uyarınca; üye sayısı esas sözleşmede gösterilmelidir.

Yönetim kurulu da tüzel kişilik gibi soyut bir kavram olup Yönetim Kurulu ve anonim şirket arasında sözleşmesel ilişki değil organik bir bağ bulunmaktadır.³¹³ Ancak

³⁰⁵ Soykan, a.g.e., s. 71-72.

³⁰⁶ İzmirli, a.g.e., s. 43.

³⁰⁷ Yönetim kurulunun tek kişiden oluşmasına imkan verilmesinin sebebi; “bir taraftan, sistemde tek pay sahipli anonim şirkete yer verilerek birçok AB ülkesinin aynı kuralı uygulamakta olması dolayısıyla AB hukuku ile uyum saplanması, diğer taraftan da, küçük anonim şirketler ile ana şirketlerde, daha kolay yönetme yöntemlerinin uygulanmasına olanak tanınmasıdır. Bkz. TTK m. 359 madde gerekçesi.

³⁰⁸ BankK m. 23’e göre banka yönetim kurulları en az 5 üyeden oluşur. Yine SerPK m. 17 uyarınca, HAAO’ larda yönetim kurulu en az 5 üyeden oluşur.

³⁰⁹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 331., İmregün, a.g.e., s. 195., Fahiman Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, 2. Bası, İstanbul, Alkım Yayınları, 1998., s. 158.

³¹⁰ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 400.

³¹¹ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 397.

³¹² Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 293.

üyeler ile anonim şirket arasındaki ilişki sözleşmesel ilişkiye dayanmakla icap ve kabul iradeleri ile sözleşmesel ilişki kurulmuş olur. Bu sözleşme vekalet akdi olarak nitelendirilir.³¹⁴ Ancak doktrinde, bunun vekalet akdi ile sınırlanamayacağı zira yönetim kurulu üyesinin bazen şirket ile arasında hizmet akdi de bulunmasının mümkün bulunduğu bu yönüyle bu ilişkinin borçlar hukuku ve şirketler hukukuna özgü çifte karakterli bir yapısının olduğu ve duruma göre tespit yapılması gerektiği şeklinde görüşler de mevcuttur.³¹⁵

Organ olarak yönetim kurulu yönetim ve temsil³¹⁶ görevini ifa eder. Yönetim kurulu görevleri kanundan ya da esas sözleşmeden doğar. Aynı zamanda ortaklık sözleşmesi ile de kendisine çeşitli görevler verilebilir.³¹⁷ TTK m. 359/1 uyarınca; yönetim kurulu kuruluşu esnasında esas sözleşme daha sonra ise genel kurul tarafından seçilir.

TTK m. 361 uyarınca üyelik boşalması halinde yönetim kurulu kanuni şartları haiz birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçerek ilk genel kurulun onayına sunar. bu şekilde seçilen üye ilk genel kurul toplantısına kadar görev yapar. Genel kurulun bu üyeyi onaylamaması halinde ise o ana kadar geçici üye diğer üyelerle eşit hak ve yetkilere sahip olup genel kurulda alınan red kararı ileriye dönük sonuç doğurur.³¹⁸

TTK m. 359/3 uyarınca, yönetim kurulu üyesinin tam ehliyetli olması şarttır.^{319 320} Tam ehliyet kavramı TMK’ da tanımlanmamış olmakla birlikte bu kavramın TMK’ daki karşılığı fiil ehliyetidir. Buna göre, TMK m. 10 uyarınca, ayırt etme gücüne sahip kısıtlı olmayan her ergin kişi fiil ehliyetine sahiptir. Kendine yasal danışman atanan kimse ise daha kendi malvarlığını idare edemezken başkasının malvarlığını idare edemeyeceğinden yönetim kurulu üyesi olmamalıdır.³²¹

Yönetim kurulu üyesinin gerçek kişi olması şart değildir. 6102 sayılı Kanun, 6762 sayılı kanundan farkı olarak tüzel kişilerin de yönetim kurulu üyesi, olmalarını mümkün kılmaktadır. Ancak TTK m. 359/2 uyarınca; bir tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi

³¹³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, a.g.e., s. 306., Soykan, a.g.e., s. 18., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 352.

³¹⁴ Soykan, a.g.e., s. 21., Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar, a.g.e., s. 352., İmregün, a.g.e., s. 202., Ayrıntılı görüşler için bkz. Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 453 vd.

³¹⁵ Akdağ Güney, a.g.e., s. 86.

³¹⁶ “Yönetim bir işlev, temsil bir yetkidir; birincisi iç, ikincisi dış ilişki kurumudur.” Tekinalp, Yeni Anonim, a.g.e., s. 123.

³¹⁷ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 331.

³¹⁸ a.g.e., s. 355., Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), s. 423.

³¹⁹ Hükümde tam ehliyetli olma şartı getirildiği için tüzel kişi temsilcisi gerçek kişinin başka şartlara tabi olmayacağı ihtimali gündeme gelse de bu durum kanunun ve esas sözleşmenin dolanılması sonucu doğurur. Bu nedenle yönetim kurulu üyesi olacak gerek tüzel kişi gerek gerçek kişinin kanunun ve esas sözleşmenin aradığı şartları taşıması gerekir. Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 406.

³²⁰ Yarg. 11. HD. 05.12.1986 T., “Ancak tam ehliyetli kişiler YK üyesi olabilirler. Çünkü ETTK 315/2’de YK’na seçilen bir kişinin sonradan ehliyetinin kısıtlanması hali, onun görevinin kendiliğinden sona erme sebebi kabul edildiğine göre, YK’na seçilecek kişinin başlangıçta da kısıtlı olmaması gerekir. Tekil, a.g.e., s. 163., dn. 54.

³²¹ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 410-411.

seçilmesi halinde tüzel kişi adına tüzel kişi tarafından belirlenen bir gerçek kişi üye olarak seçilir.³²² Limited şirketlerde tüzel kişinin şirket müdürü olmasına imkan tanıyan düzenleme ile paralellik sağlaması, yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişinin temsilcisi gerçek kişi yerine tüzel kişinin kendisinin sorumlu tutulmasının getirdiği avantaj ve şirketler topluluğuna ilişkin düzenlemelerle uyum sağlaması ihtiyacı tüzel kişilere yönetim kurulu üyeliği tanınmasına gerekçe olarak gösterilmektedir.³²³ Yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olma zorunluluğu TTK ile birlikte kaldırılmış olmakla birlikte esas sözleşmeye yönetim kurulu üyesinin pay sahibi olması şartı konulduğu takdirde bu şart geçerlidir.³²⁴

TTK m. 362 uyarınca; yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süre ile görev yapmak üzere seçilirler. Burada belirlenen süre yalnızca görev süresine ilişkindir. Bu süreye uyulmak sureti ile yönetim kurulu üyeleri yıllarca görev yapabileceklerdir.³²⁵ Süreye dair bu hüküm emredici olduğundan kısaltılabilir ancak uzatılamaz. Pulaşlı, söz konusu sürenin bir yılın altında olmayacağı görüşündedir.³²⁶ Aksi halde iptal yaptırımı uygulanabilir.³²⁷ üç yılı aşan süreden sonra alınan kararlar ise batıldır.³²⁸ Yönetim kurulu seçiminde görev süresi belirtilmemişse bu süre bir faaliyet yılı olarak anlaşılmalıdır.³²⁹ Yönetim kurulu üyelerinden birinin (yerine yenisinin seçilmesi mümkün değilse) ya da tümünün görev süreleri dolarsa görevleri sona erer,³³⁰ yönetim kurulu organ niteliğini kaybeder.³³¹

³²² TTK m. 359/2 gerekçesinde bu husus açıkça şu ifadelerle dile getirilmiştir.; “Tüzel kişi yönetim kuruluna bizzat gelemeyeceği için toplantıya katılacak olan gerçek kişi onun tarafından belirlenir ve onun adına tescil ve ilân olunur. Toplantılara anılan gerçek kişi katılıp oy kullanır. Kullanılan oy tüzel kişindir. Tescil, tüzel kişinin üyeliğini söz konusu kişinin kişiliğinde somutlaştırıp belirgin konuma getirmekte ve bu yönden kurucu bir etkiye sahip bulunmaktadır. İlan ise bunu üçüncü kişilere bildirir. Ayrıca tescil ve ilân keyfiyeti şirketin web sitesinde de yayımlanır. Belirleme, tüzel kişinin kurula her toplantıda farklı kişileri yollayarak kurulun çalışmasını ve istikrarını bozmasına engel olmak amacıyla yöneliktir. Tüzel kişi adına tescil ve ilân edilecek kişi, tüzel kişi tarafından belirlenir, yoksa genel kurul tarafından seçilmez; esas sözleşmeye bu yolda hüküm konulamaz. Çünkü, seçimle tüzel kişi yönetim kuruluna üye olmuştur. Tüzel kişi, kendi adına toplantılara katılacak kişiyi değiştirmek istiyorsa şirkete başvurarak yeni kişiyi tescil ve ilân ettirmelidir. Gerçek kişiyi belirlemek ve değiştirmek hakkı sadece tüzel kişiye aittir. Ancak şirketin, haklı sebeplerin varlığında tüzel kişiden değiştirme talebinde bulunmaya hakkı vardır.”

³²³ Bkz. 359. Maddenin 2. Fıkrasının gerekçesi.

³²⁴ Yarg. 11. HD. 07.07.2017 T., 2015/15813 E., 2015/8851 K., “...yönetim kuruluna seçileceklerin pay sahibi olmaları zorunluluğunu düzenleyen esas sözleşme hükümleri, Yeni TTK’nın uygulandığı dönemde de geçerlidir. Bu nedenle, 6762 sayılı TTK’nın 312/2’ nci maddesine atıf yapıldığı ve bu maddedeki yönetim kurulu üyesinin pay sahibi olma zorunluluğunun yeni TTK ile kaldırıldığı gerekçesiyle bu kısma yönelik davanın reddine karar verilmesi doğru görülmüş ve bozmayı gerektirmiştir.”, Eriş, C.II, a.g.e., s. 1908,1909

³²⁵ Necla Akdağ Güney, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, 1. b. İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s. 17.

³²⁶ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 672,

³²⁷ Eriş, 3 yıldan uzun süre kararlaştırılması halinde ana sözleşmedeki bu hükmün geçersiz olacağını ve yine alınan genel kurul kararının batıl olacağını belirtmektedir. Eriş, a.g.e., s. 204.

³²⁸ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 448., Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 17.

³²⁹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar, a.g.e., s. 353. Krş., Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 18.

³³⁰ Eriş, a.g.e., s. 205.

³³¹ Soykan, a.g.e., s. 39., Eriş, a.g.e., s. 205., TTK’nın 364, 314, 447 nci maddeleri ve ana sözleşmenin 24,17,22 nci maddeleri hükümlerine göre, genel kurul toplantılarının en az yılda bir kez yapılması gerektiği gibi, yönetim ve denetleme kuruluna seçilen üyelerin görev süreleri de azami üç yılla

Yönetim kurulu üyelerinin toptan değişmesi istenmiyorsa yahut üyelerin görev sürelerinin aynı anda dolmasından kaynaklı sakıncaların önüne geçilmek isteniyorsa bu takdirde üyeleri için farklı görev süreleri belirlenebilir, her yıl üyelerin belli bir oranının değişeceği öngörülebilir.³³²

Yönetim kurulu üyelerinin görevlerinin sona ermesi çeşitli sebeplere dayanabilir. Bunlar; istifa, azil, görev süresinin dolması, yönetim kurulunca atanan üyenin genel kurulca onaylanmaması, ölüm, üyeliğin kısıtlanması, tasfiyesi tamamlanan ortaklığın sicilden silinmesi, tasfiyesiz infisah hallerinden birinin gerçekleşmesi, üyenin iflası, yönetim kurulunun seçimine ilişkin genel kurul kararlarının iptal butlan ya da yokluğunun tespiti ve bu kararın kesinleşmesi şeklinde sıralanabilir.

Yönetim kurulunun gerçek anlamda yokluğu ise, ilgili organda üyelik açılmaları nedeniyle organın üye sayısının kanun, esas sözleşme veya genel kurulun seçim kararında belirlenen sayının altına düşmesi, organın kanun, esas sözleşme veya genel kurul kararında tespit edilen görev süresinin dolması ve organın seçimine ilişkin genel kurul kararının mahkemece iptali veya yokluğunun ya da butlanının tespiti hallerinde söz konusu olacaktır.

Yönetim kurulunun icra organı olması nedeniyle yokluğu ciddi sorunlara yol açacaktır. Konumuz özelinde baktığımızda ise kurulun yokluğu durumunda asli görevli olan kurul gelen kurulu toplantıya çağıramayacak ve bu takdirde TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi gündeme gelecektir.³³³

3.4.2.Türleri

3.4.2.1.Üyelik Açılması Nedeniyle Yönetim Kurulu Üye Sayısının Kanun, Esas Sözleşme veya Genel Kurul Kararında Belirlenen Sayının Altına Düşmesi

Yönetim kurulu üyelerinin biri veya birkaçının görevi herhangi bir nedenle sona erdiği takdirde yönetim kurulunda üye açılması hali oluşmaktadır. Bu durumda yönetim kurulu sayısı kanunda ya da esas sözleşmede³³⁴ belirlenen sayının altına düşmüş olacaktır.

Burada yönetim kurulunun organ niteliğini kaybetmesi bakımından üye sayısının kanunda öngörülen sayının altına düşmesi ile esas sözleşmede veya genel kurul seçim kararında belirlenen sayının altına düşmesi arasında herhangi bir fark olup olmadığı konusunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

TTK m. 359/1 uyarınca yönetim kurulu en az 1 kişiden oluşmak zorundadır. Kanunen bu sayının altına düşen yönetim kurulu olması halinde organ yokluğu oluşmuş

sınırlandırılmıştır. Bu durum karşısında, davalı anonim şirketin organlarının yasanın ve ana sözleşmenin öngördüğü azami görev sürelerinin dolduğu ve şirketin hukuken organsız kaldığı kabul edilmelidir. Yarg. 11. HD. 17.10.1989 T., 1989/6381 E., 1989/5454 K., a.g.e., s. 206-207.

³³² İzmirli, a.g.e., s. 74.

³³³ Bu yetkinin pay sahibine verilmiş olması yönetim kurulunun yetkisinin ortadan kalktığı anlamına gelmediği yönünde bkz. Cenkcı, a.g.m., s. 153.

³³⁴ Esas sözleşme de yönetim kurulu sayısının alt ve üst limitlerinin belirlenmesi akabinde aradaki takdir hakkı genel kurula bırakılabilir. Soykan, a.g.e., s. 85. dn. 44.

olacaktır. İzmirli ve Soykan'a göre, asgari sayının altına düşmesi halinde ne şekilde belirlenmiş olursa olsun organ yokluğu oluşacaktır.³³⁵ İmregün de üye sayısı asgari sayının altına düşen yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma hakkının bulunmadığını belirtmektedir.³³⁶ Kanımızca da ister ana sözleşme ile belirlenen sayının ister kanunda belirlenen sayının altına düşmesi halinde organ yokluğu söz konusu olacağı savunulmaktadır. Zira TTK m. 359/1 uyarınca en az üye sayısı bir olacağından bu sayının altına düşülmesi halinde ortaklık organsız kalacaktır. Yine esas sözleşmede ya da genel kurulca belirlenen sayı beş ise bu organın varlığı için zorunlu bir sayı olup eksilme halinde organ yokluğundan söz edilecektir. Buradaki yokluğun şekli bir eksiklikten ileri geldiğini kabul etmek gerekir. Zira eksilmeler halinde salt çoğunlukla karar alınabilen durumlar da mevcut olabilir. Bu nedenle bu durumu maddi açıdan ele almak doğru olmayacaktır.

Üyelik boşalması halinde bu boşluğun doldurulması ve organ yokluğunun önüne geçilmesi mümkündür. Bu durum TTK m. 363/1'de düzenlenmiş olup buna göre; *"334 üncü madde hükmü saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması hâlinde selefinin süresini tamamlar."*

Bilindiği üzere organların seçiminde münhasır yetkili organ genel kuruldur. Ancak söz konusu hükümle birlikte geçici olarak organ yokluğunun önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Hükümün incelenmesinden evvel boşalan üyeliklerin doldurulmasının zorunlu olup olmadığına değinilmesinde fayda bulunmaktadır.

Doktrinde savunulan bir görüşe göre, yönetim kuruluna yetki veren TTK m. 363/1'deki düzenlemenin emredici olmadığı ve esas sözleşme ile bu yetkinin alınabileceği, ancak bu yetkinin alınmaması halinde hükümün emredici olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmektedir³³⁷.

Kanımızca, söz konusu bu hüküm emredici nitelikte değildir. Zira söz konusu hüküm emredici olsa idi üyelik boşalması gibi bir kavram ortaya çıkmayacak ve TTK m. 410/2'nin uygulanması gündeme gelmeyecekti.

TTK 363/1'in uygulamasına bakıldığında, öncelikle yönetim kurulu üyelerinin usule uygun bir şekilde göreve başlaması ve içlerin biri veya bir kaçının ise üyeliğinin istifa, iflas, ölüm kısıtlanma vb. hallerle son bulması gerekmektedir. İkinci şart ise boşalan üyeliğin seçiminde toplantı ve karar yeter sayılarının³³⁸ sağlanması gerekmektedir. Zira bu

³³⁵ İzmirli, a.g.e., s. 69, 97., Soykan, a.g.e., s. 90.

³³⁶ İmregün, a.g.e., s. 195.

³³⁷ İzmirli, a.g.e., s. 51.

³³⁸ Biz burada karar yetersayısının da sağlanması gerektiğini savunuyoruz. Zira esas sözleşme ile karar yeter sayısı ile toplantı yeter sayısı aynı sayıda ise üyelik boşalması halinde bu sayı sağlanamayacağından yönetim kurulunca boşalan üyeliğin doldurulması da mümkün olmayacaktır. Bu hususta Yarg. 11. HD 19.02.1997 T. 1997(4411 E., 1997/7049 K. Sayılı kararında özetle; esas sözleşmede toplantı ve karar

seçim de bir yönetim kurulu kararıdır. Bu nedenle seçim yapılırken diğer kararlarda olduğu gibi esas sözleşmede belirtilen ya da genel kurulca seçilen üye tam sayısı dikkate alınır.³³⁹ Yönetim kurulundan ayrılan üyelere sonradan nisaplar sağlanamıyorsa boşalan üyelikler kalan üyelere tamamlanamayacaktır.³⁴⁰

Seçilen yönetim kurulu ise madde hükmünden de açıkça anlaşıldığı üzere geçici olarak görev yapacak ve ilk genel kurulun onayına sunulacaktır. Ancak örneğin yönetim kurulu üç kişiden oluşuyorsa ve bir üyelik boşalmış ise iki üye ile yönetim kurulu toplantı yeter sayısı sağlanamadığından yeni bir üyenin seçilmesi mümkün değildir. İşte bu durumda da organ yokluğu meydana gelecektir.^{341 342} Söz konusu üyenin seçilmesi halinde ise genel kurul toplantısında bu üye seçilmez ise yine yönetim kurulu organının yokluğundan söz edilebilecektir. Yönetim kurulu üyeliklerinin birden fazla boşalması halinde Çamoğlu; kurul organ olarak toplanıp karar alma mümkün ise boşlukların yapılacak atamalarla doldurulabileceğini belirtmektedir.³⁴³

3.4.2.2.Yönetim Kurulunun Kanun, Esas Sözleşme veya Genel Kurul Kararıyla Belirlenen Görev Süresinin Dolması

TTK m. 362/1 uyarınca; *“Yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, aynı kişi yeniden seçilebilir.”*

Yönetim kurulu üyelerinin en çok 3 yıl süre ile seçileceğine ilişkin hüküm emredici nitelikte olup aksinin kararlaştırılması mümkün değildir ve 3 yılı aşan sürelerin kısmi butlan olduğu kabul edilmelidir.³⁴⁴ Görev süresinin dolması üyelik sıfatını kendiliğinden sona erdirir.³⁴⁵ Söz konusu süre seçim kararı tescil ve ilan edilmişse bu tarihten genel kurulca seçim yapılmışsa karar tarihinden itibaren başlar.³⁴⁶

yeter sayısının 3 kişi olarak belirlendiği ancak bir üyenin istifa etmesi ile birlikte kalan iki üyenin toplantı ve karar yeter sayısını sağlayamadıklarından boşalan üyeliğin doldurulması için karar alamayacağını ifade etmektedir. Kararın tam metni için bkz. Soykan, a.g.e., s. 105. dn. 87., Söz konusu karar esasen tezimizi de desteklemektedir. Zira esas sözleşmede toplantı ve karar yetersayısına ulaşamaması halinde boşalan üyelik doldurulamayacağından gerçek anlamda bir organ tokluğundan bahsedilecek ve TTK m 410/2 gündeme gelecektir.

³³⁹ İmregün, a.g.e., s. 211.

³⁴⁰ İzmirli, a.g.e., s. 47.. s. 50.

³⁴¹ Eriş, a.g.e., s. 208-209.

³⁴² Yönetim kurulu üyelerinden biri dışında tümü görevlerinden ayrılmışlardır. Bu durumda ortaklıkta tek bir yönetim kurulu üyesi vardır. Bu üyenin TTK’ nun 315’ inci maddesine göre yönetim kurulundaki boşluğu doldurması söz konusu değildir.

³⁴³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s 355.

³⁴⁴ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 365.

³⁴⁵ Ömer Teoman, **“Görev Süresi Sona Eren Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Hukuki Durumu”**, Yargı Dünyası Dergisi, S. 186, Y. 2011, s.13.

³⁴⁶ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 365.

ETTK döneminde en çok tartışılan konulardan biri görev süresinin dolması ile yönetim kurulu üyeliğinin boşalıp boşalmayacağı konusu idi.³⁴⁷ Ancak biz daha çok bu durumun TTK m. 410/2 ile ilişkisini açıklamaya çalışacağız.

Doktrinde görev süresi dolsa dahi yönetim kurulu üyelerinin şirketin varlığını sürdürebilmesi adına bir takım iş ve işlemleri yapmaya devam edeceği ileri sürülmektedir.³⁴⁸ Ancak kanımızca kanunda böyle bir düzenleme olmaması karşısında görev süresinin dolması halinde ortada mevcut bir yönetim kurulu kalmadığı ve bu yönüyle TTK m. 410/2 uyarınca genel kurulun toplantıya çağırılması için pay sahibinin mahkemeye başvuru hakkının mevcut olduğu düşünülmektedir.³⁴⁹ Kırca da sürenin sona ermesi ile üyeliğin de kendiliğinden sona erdiğini ve organ yokluğunun gerçekleştiğini kabul etmektedir.³⁵⁰ Ayrıca esas sözleşme ile öngörülen süre dolduğunda görev süresinin devam ettiğini kabul etmek esas sözleşmeyi hazırlayan kurucu iradelerine de aykırılık teşkil edecektir.³⁵¹ Yargıtay'ın son dönem kararlarında süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulunun şirketin varlığını devam ettirmek için gerekli ve zorunlu işleri yapma yükümlülüğü bulunduğuna ancak bunun organ yokluğunu değiştirmeyeceğine hükmetmiştir.³⁵²

Yine kanuni düzenlemelerde yönetim kurulunun seçimi genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasında sayılmıştır. Bu takdirde görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin görevinin sona ermediğini kabul etmek pay sahiplerinin iradesine de aykırılık teşkil edecektir.³⁵³ Ayrıca görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin yenileri seçilene kadar görevlerinin devam etmesi şirket genel kurulunun seçmediği, görev vermediği veya vermek istemediği kişilere dolaylı olarak bu yetkiyi vermek olacaktır. Yine böyle bir durumu kabul etmek eski üyelere yeni üyelerin seçilmesini oldukça geciktirme imkanı tanıyacak, şirket işlerini de yeterince ciddiye almamaları sonucunu doğuracaktır.³⁵⁴

³⁴⁷ Konu hakkındaki doktrinel tartışmalar için bkz. Soykan, a.g.e., s. 120 vd.

³⁴⁸ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 365., Eriş, C.II, a.g.e., s. 1924., Karş. İçin bkz. Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 471., Arslanlı, a.g.e., s. 487. Bir diğer görüş ise yeni yönetim kurulu seçilene dek mevcut yönetim kurulu üyelerinin görevlerinin aynen devam edeceğini savunmaktadır. Üçışık/Çelik, a.g.e. s. 394.

³⁴⁹ Akdağ, görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin belli başlı görevleri yeni yönetim kurulu seçilene kadar yapabileceğini kabul etmenin yönetim kurulu üyelerine belli bir görev süresi tayin etmenin bir anlamı kalmadığını, görev süresinin sona ermesinin de azil ve istifa gibi kendiliğinden sona erme hallerinden kabul edilmesi gerektiğini, her üç halde de şirketin organsız kalması gibi bir durum olmadığını ve bu durumda TTK m. 410/2 uyarınca pay sahibine çağrı yetkisinin tanındığını, bu dönemdeki ivedi işler için ise kayyım tayin edilebileceğini belirtmektedir. Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 36-37.

³⁵⁰ Yargıtay içtihatları ve çeşitli görüşler için bkz. Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 470 vd.

³⁵¹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s.365.

³⁵² Karaege a.g.m., s. 107. dn. 197.

³⁵³ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 365

³⁵⁴ İzmirli, a.g.e., s. 79.

Sonuç olarak görev süresi sona erdiğinde şirketin yönetim organından yoksun olduğu kabul edilmelidir.³⁵⁵ Yargıtay bu durumda organ boşluğunun kabul edilmesi gerektiği ve şirkete kayyım tayini yapılması gerektiği görüşündedir.³⁵⁶ Ancak yine Yargıtay kendi içerisinde çelişkili kararlar vererek bir kısım kararlarında da görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine ilişkin yasalarımızda bir hüküm bulunmadığını, bu nedenle yeni üyeler seçilene kadar süresi biten yönetim kurulu üyelerinin zorunlu olarak görevlerinin devam edeceğine hükmetmiştir.³⁵⁷³⁵⁸ Bu durum mevcut olduğunda ilk olarak TTK m. 410/1 gündeme gelecek ve görev süresi dolan yönetim kurulu üyeleri genel kurulu toplantıya çağırabilecektir.³⁵⁹ Ancak yönetim kurulu üyeleri bu duruma yanaşmadığı takdirde TTK m. 410/2 gündeme gelecektir.³⁶⁰ Bu durumda pay sahibi gündeme yönetim kurulu seçim maddesini de ekleyerek gündem taslağı ile birlikte mahkemeye başvuracaktır. Çamoğlu, gündeme madde konulmasa dahi yönetim kurulu üyelerinin seçiminin yapılabileceğini bunun gündeme bağlılık ilkesinin istisnaları arasında yer alabileceği kanaatindedir.³⁶¹

3.4.2.3.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Yokluğunun veya Butlanın Tespiti yahut İptal Edilmesi

³⁵⁵ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 366.

³⁵⁶ Yarg. 11. HD. 20.09.2011 T., 2011/12668 E., 2012/10598 K., "...davalı anonim şirketin yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin dolduğu, şirketin organsız kaldığı dikkate alınıp, genel kurul tarafından yeni yönetim kurulu üyeleri ve denetim organı belirleninceye kadar şirkete yönetim kayyımı atanmasına karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile davanın reddi yönünde hüküm kurulması doğru görülmemiş ve kararın davacılar yararına bozulması gerekmiştir." Eriş, C.II, a.g.e., s. 1920,1921

³⁵⁷ Yarg. 11. HD. 18.03.2004 T., 2004/1589 E., 2004/6352 K., a.g.e., s. 1922.

³⁵⁸ Teoman, görev süresinin dolması ile birlikte yönetim kurulu üyelerinin görevlerinin kendiliğinden sona ereceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamasını haklı bir şekilde eleştirmektedir. Zira kanunda başka organ ya da kişilerin de genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin düzenlenmiş olması karşısında şirketin organsız kalmasının önüne geçmek gayesi ile bu şekilde kanuna kendiliğinden sona erme ile ilgili bir hüküm eklenmemesi hatalı kabul edilmelidir. Ancak Yargıtay'ın bu kabulü karşısında görevi sona eren kötü niyetli yönetim kurulu üyeleri görevlerinin kendiliğinden sona ermediğini düşünerek uzun yıllar şirketi yönetip, temsil etmeye devam edebilecekler ve anonim şirket tüzel kişiliğini bağlayıcı bir biçimde işlem yapıp onu borç altına sokabileceklerdir. a.g.m., s. 16.

³⁵⁹ Teoman, TTK m.410/1 düzenlemesinin eksik olarak düzenlendiğini, zira bu hükmün görev süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin yalnızca yeni yönetim kurulu üyelerini seçmek maksadı ile genel kurulu toplantıya çağırabileceği şeklinde düzenlenmemiş olması nedeniyle yönetim kurulunun her türlü gündem maddesini ekleyerek ya da yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilmesine dair gündem maddesini gündeme eklemeyerek genel kurulu toplantıya çağırabilmesinin de mümkün kılındığını, bu durumun da kendi içerisinde yönetim kurulu üyelerinin yetki sınırının aşılması riskini gündeme getireceğini ifade etmektedir. a.g.m., s. 17.

³⁶⁰ Akdağ, görev süresinin dolması halinde yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırma yetkisinin devam ettiğine ilişkin getirilen düzenlemenin uygulamada sorun yaratacağı kanaatindedir. Zira TTK m. 410/2 düzenlemesi ile yönetim kurulunun mevcut olmaması, toplantı nisabının sağlanamaması veya toplanamaması halinde pay sahibine çağrı yetkisi verilmişken görev süresi dolan yönetim kuruluna çağrı yetkisi tanınmasının bir mantığı yoktur. Böyle bir durumda çağrı yetkisinin pay sahibi tarafından ve yönetim kurulu tarafından aynı anda kullanılması halinde pay sahiplerinin hangi çağrıya uyacağı hususu belirsizdir. Yine görev süresi dolan yönetim kurulunun çağrı yetkisini kullanmaması halinde sorumlu tutulup tutulmayacağı da sorun teşkil edebilir. Ancak Akdağ, kanunun lafzından bunun bir yükümlülük olmadığı kanaatindedir. Akdağ, Yönetim Kurulu, a.g.e., s. 18.

³⁶¹ Poroy-Tekinalp-Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku, a.g.e., s. 366.

TTK m. 450/1 uyarınca; “Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır.”

Söz konusu hükümde genel kurul kararlarının iptal yahut butlanından bahsedilmekte olup bu duruma yönetim kurulunun seçimine ilişkin genel kurul kararları da dahildir. Bu bağlamda yönetim kurulunun seçimine ilişkin genel kurul kararlarının yokluğunun veya butlanın tespiti yahut iptal edilmesi halinde yönetim kurulunun mevcut olmaması durumu meydana gelecektir ki bu durumda TTK m. 530’daki organ yokluğu ile karşı karşıya kalındığından TTK m. 410/2 uygulama alanı bulacaktır. Yönetim kurulu üyelerinin seçimine dair genel kurul kararının iptali veya hükümsüzlüğünün tespiti aynı zamanda daha önceki yönetim kurulu üyelerinin göreve dönmelerini sağlamıyorsa³⁶² ortaklığın yönetim kurulunun bulunduğundan söz edilemez.³⁶³ Karar iptal edilmiş veya kararın butlanı yahut yokluğu tespit edilmişse yönetim kurulunun görevi sona erer. Ancak kanun hükmünden de açıkça anlaşıldığı üzere bu kararlar kesinleşmeden organ yokluğundan söz etmek mümkün değildir.

Bu durumun daha iyi anlaşılması adına yönetim kurulunun seçimine ilişkin kararların hangi hallerde yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olacağını incelemekte yarar vardır.

3.4.2.3.1.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Yokluğu

TTK’ da yokluk müeyyidesinin hangi hallerde ve neye göre söz konusu olacağına dair hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Bu yönüyle yokluk müeyyidesi ile ilgili olarak genel hükümler ve doktrine bakılması gerekir. Kararların yokluğu denince, söz konusu kararı oluşturan unsurların bir veya birden fazla unsurunun olmaması nedeniyle hiçbir şekilde mevcut olmaması akla gelmektedir. İçerik ahlaka, adaba, kanuna, esas sözleşmeye aykırı olmasa dahi şeklen sakat olduğundan kararlar yoklukla malul olacaktır, ya da şekli geçerliliğe rağmen mevcudiyet kazanamayacaktır. Genel kurul kararlarının yokluk yaptırımı kararın meydana gelişini düzenleyen usuli kuralların ihlali halinde karşımıza çıkar. Kararı meydana getiren kurallar ise, genel kurulun yetkili organ veya kişilerce toplantıya çağırması ile genel kurul toplantı tutanağının imzalanması arasında geçen süreci düzenleyen kurallardır.³⁶⁴

³⁶² Yönetim kurulu üyelerinin azli ve yenilerinin seçimine dair genel kurul kararının iptali yokluğu ya da butlanı tespit edildiğinde mahkeme kararı kesinleştiği takdirde kararla azledilen eski yönetim kurulu üyeleri göreve geri döneceğinden organ yokluğu söz konusu olmaz. Ancak gerekçesi itibariyle yanlış olan bir karar mevcut olup buna göre; Yarg. 11. HD. 22.04.1994 T., 1994/6241 E., 1994/3359 K., sayılı kararında yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin seçimine ilişkin genel kurul kararının iptal kararı Yargıtay’ca bozulmuş ise dava konusu yapılan genel kurul kararındaki yönetim kurulu üyeleri ile denetçiler önceki sıfatlarını yeniden kazanacaklarından ortaklığa kayyım atanmasına gerek olmadığı belirtilmiştir. Ancak burada bozma ile birlikte kesinleşmiş bir ilamdan söz edilemeyeceğinden hükmün gerekçesi bu yönüyle hatalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Soykan a.g.e., s. 150, dn. 162.

³⁶³ a.g.e., s. 149-150

³⁶⁴ Kırca (Şehirli Çelik-Manavgat), Hükümsüzlük, a.g.e., s. 5.

Genel kurul kararının yokluğu halinde yönetim kurulu hiç oluşmamıştır. Örneğin, yönetim kurulunun asgari ya da azami sayı altında veya üstünde belirlenmesi halinde bu karar şeklen hatalı olduğundan yoklukla malul olacaktır. Şimdi örnekleme yolu ile kanunen hangi hallerde alınan kararların yoklukla malul olduğunu açıklamaya çalışacağız.

Anonim ortaklık genel kurul toplantıları fiziken yahut elektronik ortamda bir araya gelmek sureti ile yapılır. Bu hükme aykırı olarak bir toplantı yapılması halinde yönetim kurulu seçimine ilişkin bir karar alınmışsa bu karar da yoklukla malul olacaktır.³⁶⁵

Genel kurul çağrı üzerine toplanır, eğer çağrı usule uygun yapılmamışsa söz konusu genel kurulda alınan yönetim kurulu üyelerine dair karar da yok hükmündedir.³⁶⁶ Usule uygun bir çağrıdan söz edilebilmesi için, çağrı bütün pay sahiplerine çağrıya yetkili organ ve kişilerce yapılmalıdır³⁶⁷.

Yok hükmündeki bir karara dayanılarak yapılmış bir genel kurulda alınan kararlar da yok hükmündedir.³⁶⁸

Genel kurulun TTK m. 414/1 uyarınca çağırılmamış olması da kararın yoklukla malul olma nedenlerindendir. Ancak ana sözleşmede birden fazla ilan yapılacağı hüküm altına alınsa da bir kez ilan yapılması sonucu kararların yoklukla malul olması söz konusu olamaz. Zira kanunun aradığı asgari ilan şartı sağlanmıştır.³⁶⁹ Ortaklığın unvanı net olarak anlaşılmıyorsa bu toplantılarda alınacak kararlar³⁷⁰, toplantı ve karar yetersayılarına uyulmaksızın alınan kararlar³⁷¹, üye sıfatını taşımayan kişilerin aldığı yönetim kurulu kararları³⁷², alınmadığı halde alınmış gibi gösterilen kararlar³⁷³ ve şirket genel kurulunca eşitlik kuralına aykırı alınan kararlar³⁷⁴ yoklukla maluldür.

Kararın yoklukla malul olması halinde bu durumda hukuki yararı bulunan herkes süreye bağlı olmaksızın itiraz şeklinde ya da dava yolu ile ileri sürebilir. Dava kapsamında husumet şirket tüzel kişiliğine yöneltilmelidir.³⁷⁵ Yargıtay'ın bir kararında hükümsüzlüğün tespiti istemi yerine iptal isteminde bulunması halinde mahkemenin isteme uygun olarak GK kararının iptaline karar verilmesi gerektiği görüşü Pulaşlı tarafından eleştirilerek, yokluğa ilişkin davanın bir tespit davası olduğu, yokluğun tespitinin mahkemece resen dikkate alınıp herkesçe ileri sürülebildiği, ancak iptali kabil kararların ilgililerce dava yolu

³⁶⁵ Yargıtaya göre; TTK nun 368 inci maddesine aykırı biçimde genel kurulun toplantıya çağırılması halinde, bu genel kurul yoklukla malul değildir. Bu işlem olsa olsa kararın iptali için bir neden olabilir. Yarg. 11. HD. 14.11.1989 T., 1989/7864 E., 1989/6249 K., Eriş, a.g.e., s. 397.

³⁶⁶ İmregün, a.g.e., s. 152., 214.

³⁶⁷ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), Hükümsüzlük, a.g.e., s. 7.

³⁶⁸ Narbay, a.g.m., s. 174.

³⁶⁹ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 101.

³⁷⁰ a.g.e., s. 103.

³⁷¹ Kırca (Şehirali Çelik-Manavgat), a.g.e., s. 512.

³⁷² a.g.e., s. 512

³⁷³ Yarg. HGK, 02.04.2014 T., 2013/11-1048 E., 2014/430 K., (www.kazanci.com), Yarg. 11. HD. 12.04.1983 T., 1983/1163 E., 2006/1914 K., Eriş, a.g.e., s. 461.

³⁷⁴ Yarg. HD. 28.06.2011 T., 2011/8722 E., 2011/7836 K., Eriş, C.II, a.g.e., s.2331.

³⁷⁵ Yarg. 11. HD. 05.10.2016 T., 2005/8946 E., 2006/9802 K., (www.kazanci.com)

ile ileri sürülebildiği bu yönüyle verilen kararın hukuki açıdan mümkün olmadığı belirtilmektedir.³⁷⁶

3.4.2.3.2.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının Butlanı

Butlan ile ilgili ETTK döneminde bir düzenleme mevcut değildi. Mülga BK m. 19-20 da yer alan bu yaptırım TTK m. 1 ve mülga 1926 tarihli TMK m. 5 atfı ile şirketler hukukunda uygulama alanı buluyordu. Ancak TTK m. 447 ile birlikte butlan yaptırımı da hüküm altına alınmıştır.

TTK m. 447/1 uyarınca; *“Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran ,Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.”*

Maddede sayılan kararların örnek mahiyetinde olduğu³⁷⁷, ayrıca TTK’ nın 1’inci maddesinin *“4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun ayrılmaz bir parçası”* olduğunu belirten hükmü ile, TBK m. 646’nın *“Bu kanun 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci kitabı olup onun tamamlayıcısıdır.”* Diyen hükmü karşısında TBK m. 27; *“Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkansız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür.”* hükmünün burada da genel hüküm olarak uygulama alanı bulduğu kuşkusuzdur.³⁷⁸

Batıl olan kararlar şeklen ve fiilen mevcut olmakla birlikte konu veya içeriği itibariyle amaçlanan hüküm ve sonuçları daha baştan itibaren kimseye karşı meydana getiremez, yani kesin olarak hükümsüzdür. Yıllar sonra dahi ileri sürülerek baştan itibaren hükümsüz hale gelebilecek olması nedeniyle söz konusu durumun hukuk güvenliği ile bağdaşmayacağı söylenebilir³⁷⁹.

TTK m. 414 uyarınca toplantı tarihinden iki hafta önce yapılması gereken çağrıya ilişkin hüküm emredici bir hüküm olup bu süresinin kısaltılmasını öngören ana sözleşme hükmü batıldır. Ancak usule aykırı çağrıya rağmen toplanıp karar alan genel kurulun aldığı kararlar yalnızca pay sahiplerinin çıkarlarını koruduğundan nisbi emredici hüküm olup iptal edilebilir nitelikte kararlardır.³⁸⁰ Bu durum butlanın ikincilliği ile açıklanabilir.

3.4.2.3.2.1.Emredici Hükümlere Aykırılık

Emredici hükümlere aykırılık mutlak ve nisbi olarak ikiye ayrılmaktadır. Mutlak butlan halleri kamu düzenini ilgilendiren haller olmakla nisbi butlan ise ilgililerin haklarını ihlal etmektedir. TTK’ da düzenlenen haller ise çoğunlukla nisbi butlan halleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre;

³⁷⁶ Pulaşlı, Anonim Şirket, a.g.m., s. 342.

³⁷⁷ Bkz. TTK m. 447. Gerekçesi..

³⁷⁸ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 157.

³⁷⁹ Pulaşlı, Anonim Şirket, a.g.m., s. 345.

³⁸⁰ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 161.

TTK m. 447/1 uyarınca; “Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.” Bu hükmün mefhumu muhalifinden anlaşılan, yukarıda madde metninde sayılan hakları kaldırmayan ve sınırlamayan ve somut bir olayda bir defa ihlal edilen kararların batıl değil iptal edilebilir olduğudur.³⁸¹

Pay sahibinin denetleme hakkını sınırlandıran genel kurul kararları batıldır. Ancak bunun bir defaya mahsus olması halinde alınan bu kararlar iptal edilebilir nitelikte kararlardır. Mutlak emredici hükümlere aykırılık hallerinin kamu düzeni ve çıkarına ilişkin olduğu yukarıda açıklanmıştı. Bu doğrultuda anonim şirketin unsurlarına, temel niteliklerine veya ortaklık alacaklılarının çıkarlarının ve sermayenin korunmasına ilişkin hükümler kesin emredici niteliktedir.

3.4.2.3.2.2.Genel Kurul Kararlarının Unsurlarına İlişkin Emredici Hükümler

Genel kurulun fiziken toplanmaksızın pay sahiplerine gönderilen yazılı oylarla karar alınması hali mutlak olarak batıl kararlardandır.³⁸²

3.4.2.3.2.3.Genel Kurul Kararlarının Temel Niteliklerine ve Yapısına İlişkin Emredici Hükümler

Pay sahiplerinin yalnızca taahhüt ettikleri sermaye oranında sınırlı sorumlu olmaları, yönetim kurulunu seçen organın değiştirilmesi, payın itibar, değerinin 1 kuruştan aşağı olacak şekilde kararlaştırılması, pay ve pay senetlerinin oy hakkında ayrı olarak devrine dair konulacak hükümler mutlak olarak batıldır.

3.4.2.3.2.4.Ortaklık Sermayesinin ve Alacaklılarının Çıkarlarının Korunmasına İlişkin Emredici Hükümler

Sermaye artırılması dolayısı ile söz konusu olan itibari değerden aşağı bedelle pay senedi çıkarılamamasına dair TTK m. 347 hükmü, TTK m. 510 dışında sermaye için faiz ödenemeyeceğine ve kar payının ancak safi kardan ve bu amaç için ayrılan yedek akçelerden dağıtılabileceğine ilişkin TTK m. 509 hükmü, sermayenin azaltılması sırasında alacaklıların davetine ilişkin TTK m. 474 hükmü sermaye ve alacaklıların korunmasına ilişkin hükümlere verilecek örnekler arasındadır.³⁸³

3.4.2.3.2.5.Ahlaka Aykırılık

Ahlaka aykırılık halleri de, konu bakımından, amaç ve konudan anlaşılan genel karakter bakımından, kararın meydana gelişi bakımından ayrıştırılmış bulunmaktadır. Buna göre; muayyen bir işin görülmesi için rüşvet verilmesine ilişkin karar konu bakımından,

³⁸¹ a.g.e., s. 160.

³⁸² Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 167-168.

³⁸³ Moroğlu, Hükümsüzlük a.g.e., s. 170-171.

yönetim kuruluna afaki huzur hakkı ödenmesine dair kararlar amaç ve konudan anlaşılan genel karakter bakımından, para karşılığı oy satın almak kararın meydana gelişi bakımından ahlaka aykırılık hallerine örnek olarak verilebilecektir.³⁸⁴

3.4.2.3.2.6.İmkansızlık

Konusu bakımından imkansız olan genel kurul kararları batıldır. Örneğin yönetim kuruluna ölü bir kimsenin seçilmesi konu bakımından imkansızlık haline örnek verilebilir.³⁸⁵

3.4.2.3.2.7.Kamu Düzenine Aykırılık

İçeriği itibariyle kamu düzenine aykırı olan kararlar mutlak olarak batıldır.

3.4.2.3.2.8.Kişilik Haklarına Aykırılık

Ortakların ticari faaliyetlerini sözleşme yapma özgürlüklerini aşırı ölçüde sınırlandıran genel kurul kararları kişilik haklarına aykırılık hallerine örnek olarak gösterilebilir.³⁸⁶

3.4.2.3.2.9.Kesin Hükme Aykırılık

Kesin olarak verilen hükme aykırı olarak alınan kararlar da batıldır. Örneğin; iptal edilmekle kesinleşen bir genel kurul kararından sonra bu kesin hükme aykırı alınan karar da batıldır.

3.4.2.3.3.Yönetim Kurulunun Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararlarının İptal Edilebilirliği

İptal edilebilirlik TTK m. 445-451 maddeleri arasında düzenlenmiştir. TTK m. 445 uyarınca; “...*kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine karar tarihinden itibaren üç ay içindeiptal davası...*” açılabilir.³⁸⁷

Hükümden de anlaşıldığı üzere kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kuralına aykırı bir genel kurul kararı süresinde açılan bir dava neticesinde lehe olacak şekilde kesin olarak karara bağlandığı takdirde o karar geçmişe dönük olarak ortadan kalkar.³⁸⁸ Ancak

³⁸⁴ a.g.e., s. 172 vd.

³⁸⁵ a.g.e., s. 179.

³⁸⁶ Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 182.

³⁸⁷ TTK m. 445’te sayılan genel iptal sebeplerinin yanı sıra kanunda düzenlenmiş bazı özel iptal sebepleri ise şu şekilde sıralanabilir; TTK m. 431/1 uyarınca kurumsal oy temsilcilerinin bildirim yükümünü yerine getirmemeleri, TTK m. 431/2 uyarınca; bir pay sahibinin talebine rağmen toplantı başkanının kurumsal temsilcinin bildirimlerini açıklamaması, TTK m. 407/2 uyarınca; genel kurul toplantısına murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin katılmaması.

³⁸⁸ Genel kurul kararlarının iptali geçmişe etkilidir. Ancak iyiniyetli üçüncü kişilerin hakları saklıdır. Yarg. 11. HD. 06.03.1984 T., 1984/502 E., 1984/1267 K., Eriş, a.g.e., s. 463.

süresi içinde açılmayan yahut süresi içinde açılmakla reddolunan dava hakkında iptal edilebilirlik yaptırımının uygulanması mümkün değildir.

Yönetim kurulunun seçimine ilişkin karar iptal edilebilir bir karar olduğu takdirde iptal kararının kesinleşmesi ile birlikte organ yokluğu meydana gelecektir.³⁸⁹ Ancak iptal edilebilir olan bu karara karşı kanunda düzenlenen 3 aylık hak düşürücü süre içerisinde dava açılmaması halinde organ yokluğundan söz edilemeyecek ve TTK m. 410/2 uygulama alanı bulmayacaktır.

İptal edilebilir kararlar için birkaç örnek vermek gerekirse;

Çağrının iki haftalık sürede yapılmasına dair hüküm nisbi emredici olduğundan yokluk yaptırımına değil kararın iptal edilebilirliğine neden olur.³⁹⁰ Toplantı yeri ve zamanı net olarak anlaşılamıyorsa karar iptal edilebilirlik yaptırımına tabidir. Toplantı gündemi çağrı metnine eklenmese dahi gündem pay sahiplerinin çıkarlarını koruyucu ve nispi emredici olduğundan iptal yaptırımına tabidir.³⁹¹

Nisaplar sağlanmaksızın alınan kararlar Yargıtay'ın genel görüşüne aksi olacak şekilde iptal edilebilir olarak öngörülmektedir.³⁹² Ancak söz konusu halde nisabın sağlanmasının genel kurul kararının kurucu unsuru olduğu bu nedenle bu eksikliğin varlığı halinde alınan kararın da yoklukla malul olduğu da aksi görüş olarak belirtilmektedir.³⁹³

Yine toplantıya çağrının usule uygun yapılmaması, gündemin gereği gibi ilan edilmemesi, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerin toplantıya katılıp oy kullanması, pay veya intifa hakkı sahiplerine toplantıya katılıp oy kullanmalarına izin verilmemesi örnekler arasında sayılabilir.³⁹⁴ Esas sözleşmede yönetim kurulu

³⁸⁹ Yönetim kurulunun seçimine ilişkin genel kurul kararı iptal edilirse, yönetim kurulunun seçiminden önceki durum avdet eder. Süresi biten yönetim kurulu üyeleri için yeniden seçim yapılmış ve buna ilişkin genel kurul kararı iptal edilmişse, süresi biten yönetim kurulu üyeleri yeniden göreve devam edemezler. Bu durumda organ boşluğu oluşur. Yarg. 11. HD. 08.11.1982 T., 1982/3858 E., 1982/4511 K., a.g.e., s. 267.

³⁹⁰ Yarg. 11. HD. 14.04.2003 T., 2003/11407 E., 2003/3591 K., “Çağrıda usulsüzlük mücerret olarak genel kurul kararlarının iptali için yeterli değildir. Çağrıda usulsüzlükten ziyade bazen yasaya aykırı işlemler söz konusu olmaktadır. Genel kurul toplantı ve karar yetersayısını etkilemek için sayıca önemli çoğunluktaki ortaklara tebligat yapılmazsa, bu hal genel kurul kararlarının geçersizliğine neden olur.” Eriş, C.II, a.g.e., s.2160.

³⁹¹ Moroğlu, Hükümsüzlük, s. 106.

³⁹² a.g.e., s. 130-131.

³⁹³ Pulaşlı, Şerh, a.g.e., s. 293.

³⁹⁴ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Moroğlu, Hükümsüzlük, a.g.e., s. 285 vd., Söz konusu hallerin sınırlı sayıda olup olmadığı doktrinde farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Pulaşlı, Tekinalp' in aksine kanunda başkaca hükümlerde de iptal sebeplerinin mevcut olduğunu dolayısı ile sınırlı sayıda olma ilkesinin burada geçerli olmadığını savunmaktadır. Pulaşlı, Anonim Şirket, s. 337., İptal için yalnızca çağrı merasimine uyulmaması yeterli değildir. Aynı zamanda iptal talebinde bulunanın ayrıca alınan kararların kanuna, esas sözleşmeye veya iyiniyete aykırı olduğunu da ispat etmesi gerekir. Üçışık/Çelik, a.g.e., s. 260.

üyelerinin sayısı ve nitelikleri için bir hüküm öngörülmesi halinde bu hükme aykırı alınan karar esas sözleşmeye aykırılık nedeni ile iptal edilebilir. Yargıtay genel kurulca esas sözleşmede belirtilen sayıda üye seçilmemesi durumunda seçim kararının batıl olacağı görüşündedir.³⁹⁵ Ancak biz esas sözleşmeye aykırılığın yaptırımını kanunda iptal edilebilirlik olarak açıkça belirtildiğinden bu görüşe katılamıyoruz.³⁹⁶

Gündemde olmayan konuların görüşülüp karara bağlanmış olması halinde bu konulara ilişkin genel kurul kararının iptali gerekir.³⁹⁷ Bu kararların iptalini usule uygun çağrıya rağmen toplantıya katılmayan ortaklar dahi talep edebilir.³⁹⁸ Gündemin ortaklara gönderilmemiş olması halinde genel kurul kararlarının geçerliliği etkilenmez bu eksiklik ancak genel kurul kararlarının iptal nedeni olur.³⁹⁹ Çağrı yapılmaksızın alınan genel kurul kararları yokluk değil ancak iptal yaptırımına tabi olur.⁴⁰⁰

3.5.Yönetim Kurulunun Varlığına Rağmen TTK m. 409'da Öngörülen Olağan Genel Kurulunun Kanunda Belirtilen Zamanda Yapılmamış Olması

TTK m. 409 c.1 uyarınca; “Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır.”

Hükümden de anlaşıldığı üzere olağan genel kurul toplantısının yapılmasının ön şartı öncelikle toplantı yapılacak döneme ait faaliyet döneminin sona ermiş olmasıdır. Sona eren bu faaliyet döneminden itibaren de kanunen üç ay içerisinde olağan toplantının yapılmış olması gerekir.

Peki kanunda düzenlenen toplantının faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içerisinde yapılmasına dair hüküm yerinde midir?

³⁹⁵ Yargıtay 11. HD. 30.05.2002 T., 2002/2581 E., 2002/5385 K., sayılı kararında; “...davaya konu 1999 yılına ilişkin 15.06.2000 tarihli genel kurul toplantısında 8. Madde görüşülerek değiştirilen şirket ana sözleşmesinin 9. Maddesinin önceki hali ile yönetim kurulu üyelerinin seçiminde nama yazılı kurucu pay sahiplerine tanınan hak ortadan kaldırılmış bulunmakla TTK'nın 369. Maddesi uyarınca genel kurulun bu kararı imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla onaylanmadıkça infaz edilebilirlik kazanamayacağı gözetilmeden, henüz infaz kabiliyeti oluşmayan ana sözleşme değişikliğince öngörülen yeni düzenleme doğrultusunda aynı genel kurulda 5 nolu gündem maddesi görüşülerek kurucu paydaşlık ve asgari beş kişilik kurul olma zorunluluğuna aykırı olarak üç kişilik yeni yönetim kurulu oluşturulmasına ilişkin verilen kararın batıl olduğu dikkate alınmaksızın, 5 ve 8 nolu genel kurul kararlarına da geçerlilik tanınması doğru görülmemiş, bu yöne ilişkin temyiz itirazlarının kabulü gerekmiştir...” biçimindeki ifadelerle butlan sonucu benimsenmiştir. (www.kazanci.com)

³⁹⁶ Şükrü Yıldız, **Makalelerim 1988-2007**, 1. b., İstanbul., Yetkin Yayınları., 2008., s. 161.

³⁹⁷ Yarg. 11. HD. 02.06.1977 T., 1977/2873 E., 1977/2890 K., Eriş, a.g.e., s. 401.

³⁹⁸ Yarg. 11. HD. 05.06.1985 T., 1985/2580 E., 1985/3558 K., a.g.e., s. 386.

³⁹⁹ Yarg. 11. HD. 19.04.1994 T., 1994/1820 E., 1994/2657 K., a.g.e., s. 404.

⁴⁰⁰ Yarg. 11. HD. 17.10.1994 T., “Davacılar, çağrı yapılmaksızın 24.10.1989 tarihli GK'da alınan kararların yoklukla malul olduğunun tespitine karar verilmesini istemişlerdir. Dava 07.09.1990 tarihinde açılmakla üç aylık sürenin geçtiği anlaşılmıştır. Ancak GK kararının yok olması halinde, bu durum tartışma konusu olabilir. Davalı ortaklık GK'unca alınan 24.10.1989 tarihli kararlar yok sayılamaz. GK'a bazı pay sahipleri gelmiş ve yasal çoğunluğa uygun karar alınmıştır. Ancak GK, çağrısında eksiklik görülmekle beraber, bu hal yokluk nedeni değil sadece iptal nedeni olabilir.” Tekil, a.g.e., s. 322.

Bu sorunun cevabını vermek için TTK m. 64'te düzenlenen defter tutma yükümlülüğü hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Buna göre; *“Her tacir, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, bu Kanuna göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulur. İşletme faaliyetlerinin oluşumu ve gelişmesi defterlerden izlenebilmelidir.”*

İşte yukarıda belirtilen defterleri tutmak ve ortakların incelemesine hazır bulundurmak görevi anonim şirkette yönetim kuruluna yüklenmiş olup bu hüküm yönetim kurulu üyelerinin ibrası ve faaliyet raporlarının müzakeresi gündem maddeleri ile bir arada değerlendirilmelidir.

ETTK m. 70 son cümle uyarınca; *“Yevmiye defteri yeni senenin en geç Ocak ayı sonuna kadar notere ibraz edilip son kaydın altına noterce (Görölmüştür) sözü yazılarak mühür ve imza ile tasdik ettirilmek şarttır.”*

Hükümden de anlaşıldığı üzere eski kanunda yevmiye defterinin kapanış onayının en geç ocak ayı sonuna kadar yapılması gerekmektedir. Buradan çıkarılan sonuç, ocak ayı sonunda tüm kapanışlar verildiğinden şirketin bir yıl öncesine ilişkin işlemleri tamamlanmış ve artık sıra genel kurul toplantısı yapılarak yönetim kurulunun iş ve işlemlerinin denetlenmesine gelmiştir. Bu yönüyle ETTK m. 364/1 2. cümle uyarınca; *“Adi toplantı her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde ve en az yılda bir defa olur.”* Hükümü getirilmiştir. Her iki hüküm birlikte değerlendirildiğinde, ocak ayı sonunda yevmiye defterinin kapanışı yapılmış ve geçen yıla dair iş ve işlemler bitirilmiş olduğundan bu tarihten itibaren 3 ay içerisinde genel kurulun olağan toplantısının yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bizce de bu hüküm yerindedir.

TTK 409/1 ETTK m. 364'ün tekrarından ibarettir. Ancak TTK m. 64/4 kapsamında ETTK 70'te yer alan düzenlemeden farklı bir düzenlemeye gidilmiş ve yevmiye defteri kapanış onayı ocak ayı sonundan haziran ayı sonuna çekilmiştir.

TTK m. 64/4 c. 4 uyarınca; *“yevmiye defterinin kapanış onayı, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar...yaptırılır.”* Bu durumda haziranın sonuna dek kapanışı yapılmayan defterlerin her daim değiştirilme ya da tahrir edilme riski ile karşı karşıya bulunduğu söylenebilir.

Söz konusu durumda henüz kapanışı yapılmayan bir defter bulunurken olağan genel kurulun yapılmasının ne kadar sağlıklı olacağı ise tartışılması gereken bir husustur. Kanımızca her ne kadar TTK m. 409 uyarınca; olağan genel kurul toplantısının faaliyet döneminin bitiminden itibaren üç ay içinde yapılması gerektiği belirtilmişse de hem bu üç aylık süreden sonra yapılacak toplantıların geçersiz olacağına dair bir hüküm bulunmaması ve hükmün emredici bir hüküm olmaması hem de bu üç aylık sürede yevmiye defterinin kapanış onayının yapılmamış olması nedeniyle yapılacak genel kurul sağlıklı olacaktır. Bu yönüyle kanunda verilen bu üç aylık sürede genel kurulun yönetim kurulu tarafından

toplantıya çağırılmaması nedeniyle mahkemeye başvurmak yerine izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar beklemesi ve kapanışlar bittikten sonra mahkemeye müracaat etmesi uygun olacaktır.

3.5.1. Genel Olarak

TTK m. 409 uyarınca; olağan toplantının her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılması gerekir. TTK m. 410/1 uyarınca; söz konusu olağan toplantıya davet yönetim kurulu tarafından yapılmalıdır. Ancak söz konusu süre içerisinde genel kurul olağan toplantıya davet edilmediğinde irade ve karar organı olan genel kurul görevini yerine getiremeyecek, sürekli olarak toplanamayan genel kurul nedeniyle şirketin feshi dahi talep edilebilecektir. Bu yönüyle gerek organ yokluğunun gerekse şirketin münfesi hâle gelmesinin önüne geçmek amacıyla TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya davet yetkisi tanınmış bulunmaktadır.

3.5.2. TTK m. 409'da Öngörülen Olağan Genel Kurulunun Kanunda Belirtilen Zamanda Yapılmamış Olması Halinde Pay Sahibinin Çağrıya Yetkili Olup Olmadığı

Pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırması için ön şartın faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde genel kurulun toplantıya çağırılmamış olması gereklidir. Ancak söz konusu şartın gerçekleşmiş olması pay sahibinin bu hakkı kullanması için tek başına yeterli görülmemelidir.

Zira TTK m. 410/2'de pay sahibinin bu yetkisini kullanması için bir takım şartların bulunması da öngörülmüş olup buna göre; faaliyet dönemi sonundan itibaren üç aylık süre geçtikten sonra eğer ki yönetim kurulu devamlı olarak toplanamıyorsa, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmuyorsa veya mevcut değilse o takdirde pay sahibinin TTK m. 410/2'deki yetkisini kullanma ve mahkemeye müracaat etme hakkı doğar.

Aksi durumda yalnızca olağan toplantı için öngörülen sürenin geçmesi gerekçesi ile genel kurulun toplantıya çağırılması için alınacak yetki uyarınca mahkemeye müracaat edilmesi mümkün olmayacaktır.

Bu bağlamda pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi İsviçre Hukuku, Alman Hukuku ve Türk Hukuku'ndaki durumu itibariyle karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır.

3.5.2.1. Mukayeseli Hukukta

3.5.2.1.1. Alman ve İsviçre Hukukunda

Alman ve İsviçre Hukukunda pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi kanuni olarak düzenlenmemiştir. Ancak esas sözleşme ile böyle bir yetki getirilip getirilemeyeceği hususunda bir kısım açıklamalar yapılması gerekmektedir.⁴⁰¹

⁴⁰¹ Karaege, a.g.m., s. 85.

Alman Hukukunda da Türk hukukunda olduğu gibi genel kurulu toplantıya çağırarak asıl yetkili organ yönetim kuruludur. Ayrıca ticaret siciline tescil edilmiş yönetim kurulu üyeleri de genel kurulu toplantıya davet etmekle yetkilidir.(POK 121/2) Bunun yanı sıra gözetim kurulu (POK 11/3), mahkemece yetki tanınan azlık (POK 122/3) ve tasfiye memurları (POK 268/2) da çağrı için yetkili sayılmıştır.

POK 121/2’de ise esas sözleşme ile çağrı için genel kurulu davet yetkisi tanınabileceği kabul edilmektedir. Bu yönüyle pay sahiplerine de çağrı yetkisi tanınması mümkündür.⁴⁰²

İsviçre Hukukunda da Alman ve Türk Hukukunda olduğu gibi çağrı için asli yetkili organ yönetim kuruludur. Gerekli hallerde denetim kurulu ve tasfiye aşamasında tasfiye memurları da çağrı ile yetkilidir. (İsv. BK. m. 699/1) Azlık da çağrıya yetkili kişiler arasında sayılmıştır. (İsv. BK. m. 699/3)

Pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi kanunda düzenlenmemiş olmakla bu husus tartışmalıdır. Bir görüş⁴⁰³, pay sahipleri yararına olacağından bahisle bireysel bir hak olarak bu hakkın pay sahibine tanınabileceğini belirtmektedir. Diğer bir görüş ise⁴⁰⁴, İsv. BK. m. 716 a/1 bent 6 hükmünde genel kurul toplantılarını hazırlama görevinin yönetim kuruluna verilmiş olması nedeniyle pay sahibinin çağrı yetkisi olmadığını savunmaktadır.

3.5.2.1.2.Türk Hukukunda

TTK m. 410/2 uyarınca; “*yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir.*”

Bu hüküm genel kurulun mahkeme kararı ile genel kurulu toplantıya çağırma yetkisini düzenlemektedir. Söz konusu hüküm ETTK döneminde mevcut olmamakla birlikte Adalet Komisyonu aşamasında eklenen hüküm ile TTK m. 410/2 uyarınca hukuki zemine oturtulmuş bulunmaktadır. Bu hükmün getiriliş amacı bazı olağandışı hallerde genel kurulun toplantıya çağırılabilmesi, bu yönüyle organ eksikliğinin önüne geçilmesi ve şirketin feshine ve kitlenmesine gidilmeksizin işlerliği kazandırmak olarak açıklanabilecektir.

Uygulamada yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, nisabın gerçekleşmemesi yahut gerçekleşmesine imkan bulunmaması halleri mevcut olabilmektedir. İşte bu hallerin varlığı halinde ve tabi ki pay

⁴⁰² Karaege, a.g.m., s. 85.’ den Uwe Hüffer. **Beck’sche Kurz Kommentare. Aktiengesetz.** 10. Auf. München. 2012. s. 672;

⁴⁰³ Karaege, a.g.m., s. 85. Brigitte Tanner, **Kommentar zu Art. 698-706 b OR. Die Generalversammlung. in: Zürcher Kommentar, Teilband V** 5b., Zurich, 2003. (Anılış: Zürcher Komm.-OR/TANNER). Art. 699, No. 19

⁴⁰⁴ a.g.m., s. 85.’ den Zürcher Komm.-OR/TANNER, Art. 699, No. 44

sahibi olmak ve faaliyet döneminin bitiminden itibaren üç ay içerisinde olağan toplantının yapılamamış olması şartlarının bir arada gerçekleşmesi halinde pay sahibi tek başına genel kurulu toplantıya çağırarak üzere mahkemeye müracaat etme hakkını elde etmiş olacaktır.

3.6. Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Davet Edebilmesi İçin Yapması Gerekenler

3.6.1. Genel Olarak

TTK m. 410/2 uyarınca; *“yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir.”* Yine GKY m. 9/2 uyarınca; *“Yönetim kurulunun mevcut olmaması veya devamlı olarak toplanamaması yahut toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması halinde Kanunun 410 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, mahkemeden izin alan pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir.”* Her iki kanun düzenlemesinden de görüldüğü üzere pay sahibi hükümde anılan şartların gerçekleşmesi halinde mahkemeye müracaat hakkını haizdir. Bir başka anlatımla, pay sahibi bu hakkını mahkemenin vereceği izin kararı ile kullanabilir.⁴⁰⁵ İzin kararı kötüye kullanımların engellenmesi maksadı ile getirilmiştir.⁴⁰⁶ İşin niteliği gereği mahkeme kararı kesindir.

3.6.2. Genel Kurulun Toplantıya Yönetim Kurulunca Çağırılmaması

TTK m. 410/1 uyarınca olağan ve olağan üstü toplantılara çağrı yönetim kurulu tarafından yapılmaktadır. Ancak yönetim kurulu çeşitli sebeplerle bir şekilde genel kurulu toplantıya davet etmemekte yahut edememektedir. Bu sorunun çözümü maksadı ile TTK m. 410/2 ile tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi tanınmıştır.

3.6.2.1. Olağan Toplantı Çağrısı Yapılmaması

TTK m. 409/1 c. 2 uyarınca, olağan toplantılar her faaliyet döneminin sonundan itibaren üç ay içinde yapılır. Söz konusu toplantılarda çağrı için yetkili organ yönetim kuruludur. Ancak yönetim kurulu kanunda öngörülen toplantı süresi geçmiş olmasına rağmen genel kurulu toplantıya çağırmamaktadır. Bu durum ya yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen keyfi olarak genel kurulu süresi içinde toplantıya çağırmaması ya yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen gerekli nisapları sağlayamaması, bir araya gelememesi ya da yönetim kurulunun mevcut olmaması halinde gündeme gelecektir. Böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde olağan genel kurulun yapılabilmesini sağlamak ve organ yokluğunun önüne geçebilmek adına tek bir pay sahibinin olağan genel kurulu toplantıya davet için mahkemeye müracaat etmesi gündeme gelecektir.

3.6.2.2. Olağanüstü Toplantı Çağrısı Yapılmaması

TTK m. 409/3 uyarınca; gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağırılır. Olağanüstü toplantı ivedi ve lüzumlu hallerde yapılır. Bu nedenle olağan üstü

⁴⁰⁵ Kendigelen, a.g.e., s. 311.

⁴⁰⁶ Bkz. 410/2 Gerekçesi.

toplantının gündem konusu olağan gündem maddeleri dışında gecikmeksizin bir karar alınmasını gerektiren gündem maddeleridir. İşte böyle bir olağanüstü durum ortaya çıkmasına rağmen çağrıya asli yetkili yönetim kurulu yukarıda anılan sebeplerle genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırmadığı takdirde herhangi bir süreye tabi olunmaksızın pay sahibi tarafından genel kurulun olağan üstü toplantıya davet için mahkemeye müracaat etmesi gündeme gelecektir.

3.6.3.Mahkemeye Başvuru

TTK m. 413/1-2 uyarınca, gündem yönetim kurulu tarafından belirlenir ve gündemde bulunmayan konular kural olarak görüşülüp karara bağlanamaz. Bu hükümle ilk kez gündemin toplantıya çağrı yapan tarafından belirleneceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Gündem önceden bellidir; gündem ilan ve davet mektuplarında mutlaka gösterilmelidir.⁴⁰⁷

Açıklanan nedenlerle, pay sahibi mahkemeye bir dilekçe ile başvuracak, söz konusu dilekçenin ekine de gündemi mutlaka ekleyecektir. Eğer pay sahibi genel kurulu olağan toplantıya davet yetkisinin kendisine tanınmasını istiyorsa bu takdirde, olağan genel kurul gündem maddelerinden oluşan gündem metnini hazırlayacak, eğer pay sahibinin mahkemeye müracaatı olağanüstü toplantıya davet yetkisinin tanınması doğrultusunda ise söz konusu gündem metninin konusunu olağanüstü hal oluşturacağından bu hususa ilişkin gündem metni hazırlanacaktır.

Söz konusu dilekçede HMK m. 119 uyarınca, mahkemenin adı, pay sahibi kendisi davayı takip edecekse kimlik ve adres bilgilerin, vekil ile takip edilecek bir dava ise vekile ilişkin adı, soyadı ve adresleri, iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numarası altında açık özetleri, iddia edilen her bir vakıanın hangi delillerle ispat edileceği, açık bir şekilde talep sonucu, pay sahibinin, varsa kanuni temsilcisinin veya vekilinin imzası yer almalıdır.

Pay sahibinin başvuru dilekçesinde mutlaka pay sahibi olduğunu, genel kurul toplantısının kanunda öngörülen zaman geçmesine rağmen yapılmamış olduğunu, yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen olağan genel kurulu toplantıya davet etmediğini/yetersayıya ulaşamadığını/toplanamadığını ya da yönetim kurulunun mevcut olmadığını gerekçeleri ile belirtmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak pay sahibinin mahkemeye müracaatı esnasında kanuni şartların var olduğunu ispatlaması, gerekçelerini belirtmesi ve gündemi de dilekçesine eklemesi gerekmektedir.

3.6.3.1.Davacı Sıfatı

TTK m. 410/2 uyarınca; *“yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında,*

⁴⁰⁷ Bahtiyar, a.g.e., s. 156

mahkemenin izniyle, tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkemenin kararı kesindir.”

Hükümden de anlaşıldığı üzere şartların oluşması halinde bu davayı açma hakkına sahip olan ve davacı sıfatını haiz bulunan kişi pay sahibi olduğunu kanıtlayan kimsedir. Pay sahibinin tek bir paya sahip olması bu davayı açma hakkını haiz olması için yeterlidir. Söz konusu kişi senede bağlanmamış olan çıplak pay sahibi, HYP sahibi veya NYP sahibi olabilecektir. Bir paya birden çok kişi malik ise aralarında birlikte mülkiyet (TMK m. 688 vd.) ilişkisi söz konusu olur.⁴⁰⁸ Bu durumda TTK m. 477 uyarınca payların bölünmezliği gündeme gelir ve bu hak ortak bir temsilci aracılığı ile kullanılır. Ancak Cenkci, TTK m. 410/2 kapsamında tanınan yetkinin paylı mülkiyette her bir paydaşın tek başına yapabileceği zorunlu ya da ivedi yönetim işleri (TMK m. 689/1 b. 1-2), elbirliği mülkiyetinde ise ortakların topluluğuna giren hakları koruma yetkisi (TMK m. 702/4) kapsamında kabul edilerek her bir paydaşa mahkemeye başvuru hakkı tanınması gerektiğini savunmaktadır.⁴⁰⁹

Pay sahibinin bu yetkisi uyarınca kendisine genel kurulu toplantıya çağırarak üzere yetki verilmesini mahkemeden talep etmesi gerekir.

3.6.3.2.Davalı Sıfatı

Söz konusu durum kanunda düzenlenmemiş olmakla birlikte davanın anonim şirkete karşı açılması gerekir. Zira bu şekilde anonim şirkete yapılacak dava dilekçesine dair tebligata ilişkin varsa itirazlarını sunmak üzere şirkete de bir hak tanınmış olmaktadır. Uygulamada ve Yargıtay kararlarında da bu davanın anonim şirkete karşı yöneltildiği görülmektedir.⁴¹⁰ Ancak doktrinde bu davanın çekişmesiz olması gerektiği, zira çekilmeli olması halinde davanın anonim şirkete karşı açılacağı bu durumda da ortada yasal koşulları tam bir yönetim kurulu bulunmayacağı bu durumda ise mahkemenin gerekli tedbirleri alması gerekeceği belirtilmektedir.⁴¹¹

3.6.3.3.Görevli ve Yetkili Mahkeme

TTK m. 4/1-a uyarınca; TTK’da düzenlenen işler ticari dava niteliğindedir. Ticari davalarda görevli mahkeme ise TTK m. 5/1 uyarınca Asliye Ticaret Mahkemesidir.

Pay sahibi tarafından genel kurulun toplantıya çağırılma yetkisini içerir bu dava, ticari nitelikte olup görevli mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesidir.

Yetkili mahkeme de şirket merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir.⁴¹² Eğer o bölgede bir ticaret mahkemesi bulunmuyorsa o takdirde davaya ticaret mahkemesi sıfatı ile asliye hukuk mahkemesi bakacaktır.

⁴⁰⁸ İmregün, a.g.e., s. 281.

⁴⁰⁹ Cenkci, a.g.m., s. 155.

⁴¹⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/14685 E., 2015/203 K., a.g.m., s. 141-142. Dn. 43.

⁴¹¹ Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 376-377.

⁴¹² Aynı yönde bkz., Cenkci, a.g.m., s. 162, Kaya, a.g.m., s. 418.

3.6.3.4.Yargılama Usulü ve Yargılama Giderleri

Kanunda söz konusu dava hakkında yargılama usulü ve yargılama giderlerine ilişkin bir hüküm bulunmadığından bu hususlar tartışmaya ve sorun yaşanmasına açıktır. Bu yargılamanın duruşmalı mı yapılacağı yoksa dosya üzerinden mi yapılacağı hangi yargılama usulüne tabi olacağı belirsizdir. Yargılamanın somut olayın özelliklerine göre duruşmalı yahut duruşmasız yapılacağına mahkemenin takdir hakkına bırakıldığı gerekçede ifade edilmiştir. Kanımızca çoğunlukla mahkeme dosya üzerinden TTK m. 1521⁴¹³ uyarınca, basit yargılama usulüne göre⁴¹⁴ dosyayı inceleyecek ve gerekli şartların mevcut olması halinde de bu yetkiyi pay sahibine verecektir.⁴¹⁵ Yargılama giderleri ile ilgili de HMK m. 120 uyarınca; *“Davacı, yargılama harçları ile her yıl Adalet Bakanlığınca çıkarılacak gider avansı tarifesinde belirlenecek olan tutarı, dava açarken mahkeme veznesine yatırmak zorundadır. Avansın yeterli olmadığının dava sırasında anlaşılması hâlinde, mahkemece, bu eksikliğin tamamlanması için davacıya iki haftalık kesin süre verilir.”* Hükümden de açıkça anlaşıldığı üzere yargılama harç ve giderleri dava başında davacı tarafından yatırılması zorunlu giderlerdir.

3.6.3.5.Dava Açma Süresi

TTK m. 409 c.1 uyarınca; *“Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır. Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren üç ay içinde yapılır.”*

Daha evvel dava açma şartlarından biri olarak sayılan TTK hükmü dava açma süresinin belirlenmesi açısından da büyük önem arz etmektedir.

⁴¹³ MADDE 1521- (1) Ticaret şirketlerinde, ortakların veya pay sahiplerinin şirketle veya birbirleriyle şirket ortaklığından veya pay sahipliğinden kaynaklanan davalarda veya şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri, müdürleri, tasfiye memurları ya da denetçilerine karşı açılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır.

⁴¹⁴ Davanın yargılama usulüne ilişkin doktrinde görüş ayrılığı bulunmaktadır. Cenkci, davanın basit yargılama usulüne göre çözülmesi gerektiğini zira burada azlık ve yönetim kurulu arasındaki gibi bir uyumsuzluk bulunmadığından yönetim kuruluna karşı yöneltilecek de bir talep olmadığını savunmaktadır. Cenkci, a.g.m., s. 160., Aksi yönde bkz., Kaya, a.g.m., s. 419, Moroğlu, a.g.e., s. 227. Uygulamada ise davaların çekişmeli olarak görüldüğü ve taraf teşkilinin sağlandığı görülmektedir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/14685 E., 2015/203 K., *“Davacı vekili, davalı şirketin ihtara rağmen yapılamayan 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yıllarına ilişkin genel kurul toplantısının acilen yapılması için belirtilen gündemle müvekkiline toplantıya çağrı yetkisi verilerek şirketin olağanüstü genel kurul yapmasına izin ve yetki verilmesini talep ve dava etmiştir...Davalı şirket, davacı iddialarının doğru olduğunu, talebin yerinde olduğunu belirtmiştir. Mahkemece yapılan yargılama sonunda iddia, savunma ve tüm dosya kapsamına göre, dava konusu şirketin 2008 yılından itibaren genel kurul toplantılarının yapılmadığı, bu durumun şirketin işleyişini ve geleceğini olumsuz yönde etkilediği, şirketin yasalara uygun faaliyetinin devamının sağlanması için ortaklar kurulu toplantısının yapılması gerektiği, davalı....'ye bu davada husumet yöneltilemeyeceği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, 6102 Sayılı TTK'nın 410 maddesine göre davalı şirketle ilgili olarak kararda belirtilen gündem maddelerinin görüşülebilmesi için davacıya olağanüstü toplantıya çağrı yapması için yetki verilmesine, davacının diğer gündem maddeleri ile ilgili taleplerinin reddine, davalı..... hakkında açılan davanın husumet yokluğundan reddine karar verilmiştir.”* Cenkci, a.g.m., s. 141-142. dn. 43.

⁴¹⁵ Moroğlu, Mahkemenin vereceği bu kararın taraf oluşturarak ve zorunluluk olmadıkça duruşma yapmadan verileceğinin madde metninde belirtilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Moroğlu, a.g.e., s. 227.

Olağan toplantıya davet yetkisi talebi ile açılan davada hükümde öngörülen üç aylık süre dolmadan söz konusu davanın açılması davanın usulden reddine sebep olabilecektir. Bu yönüyle 3 aylık sürenin geçmesinden sonra ve diğer şartların da bulunması halinde bu davanın açılması mümkündür.

Olağanüstü toplantı ise gerektiği takdirde yapılabileceğinden bu durumda pay sahibi mahkemeye müracaat ederken herhangi bir süre ile bağlı olmaksızın davayı açabilecektir.

3.6.3.6.Dava Şartı

Yukarıda da ayrıntılı olarak açıklandığı üzere söz konusu davanın açılması için öncelikle pay sahipliği sıfatına haiz olunması gerekir. Söz konusu sıfatı haiz kimselerden her biri bir tek paya sahip olduğu takdirde ve olağan toplantılarda TTK m. 409 uyarınca öngörülen üç aylık süre geçtikten sonra, olağanüstü toplantılarda herhangi bir süre aranmaksızın, eğer ki yönetim kurulu devamlı olarak toplanamıyor, toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmuyor veya mevcut olmuyorsa davanın ön şartları sağlanmış demektir.

Bu ön şartların sağlanması halinde yapılan başvuru mahkemece incelemeye alınacaktır.

3.6.3.7.Mahkeme Kararı

TTK 410/2 son cümle uyarınca “*mahkemenin kararı kesindir.*”⁴¹⁶ Kararın gerekçesinde de mahkeme kararının niteliği gereği kesin olduğu açıkça belirtilmiştir. Bu yönüyle söz konusu karara karşı başkaca bir yargı yoluna başvurulamayacak kesin olan bu karar ile pay sahibi doğrudan çağrı için yetkilendirilmiş olacaktır. Burada kararın derhal uygulanması hedeflenmiştir. Zira itiraz hakkı tanınsa idi yargılamaların uzun sürdüğü ülkemizde ortaklığın organsızlığa mahkum edilmesi gündeme gelecekti.

3.6.3.8.Kararın Etkisi

Mahkeme kararı davaya taraf olan genel kurul ve diğer tüm pay sahiplerine, intifa ve rehin hakkı sahipleri ile pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyelerine karşı hüküm ifade eder. Mahkeme davanın şartları oluşmadığından davanın reddine karar verirse bu yalnızca o pay sahibini etkiler. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmesi halinde ise kesin olarak verilen bu ilama istinaden pay sahibine çeşitli sıkıntılar nedeniyle toplanmayan ya

⁴¹⁶ Yarg. 11. HD. 15.12.2014 T., 2014/12405 E., 2014/19708 K., “*Dava, olağanüstü genel kurul toplantısının yapılmasının tedbiren engellenmesine karar verilmesi istemine ilişkindir.6102 Sayılı TTK’nun 410/2. maddesi gereğince ortağın genel kurulu toplantıya çağrı izni talebi üzerine verilen karar kesin bulunduğundan ve tedbir istemine ilişkin karar bakımından temyizi mümkün olmadığından davacı vekilinin temyiz isteminin reddine karar vermek gerekmiştir.*”(www.kazanci.com), Yarg. 11. HD. 01.07.2014 T., 2014/8014 E., 2014/12619 K., “*Dava, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 410/2. maddesine dayalı olarak davalı anonim şirketin genel kurulunun toplantıya çağrılmasına izin istemine dair olup, anılan Yasa hükmü gereğince; mahkemece verilen karar kesin niteliktedir.*” (www.kazanci.com),

da toplanamayan genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi ve hakkı verilmiş olur. Pay sahibi elindeki ilam ile söz konusu hakları kullanmaya başlar.

Kesin olarak mahkeme kararı ile yetkilendirilen pay sahibinin bu aşamadan sonra gerek genel kurul hazırlıkları gerek pay sahiplerine yapılacak çağrılarda bir çok sıkıntı yaşayacağı kuşkusuzdur. Kendigelen, bu sıkıntıların yaşanmaması adına mahkemece atanacak kayyım aracılığı ile bu işlemlerin yapılmasının daha isabetli olacağı kanaatinde dir.⁴¹⁷

3.6.4. Mahkemenin Kararından Sonra Pay Sahibinin Gündemi Belirleme ve Çağrı Yetkisi

TTK m. 413/1 uyarınca; “*Gündem genel kurulu toplantıya çağıran tarafından belirlenir.*” (GKY 13/6) Bu bağlamda pay sahibi gündemi hazırlayacaktır. Zaten çağrı için gündem taslağı mahkemeye verilir.⁴¹⁸ Mahkeme bu taslakta değişiklik yapabilir. Çağrıya yetkili olanların gündem hazırlamasına kimse müdahale edemez.⁴¹⁹

Gündemin içeriğı hususunda ise pay sahibinin her türlü yetkiyle donatılıp donatılmadığı doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Bir görüş⁴²⁰, gündem belirleme konusunda pay sahibinin sınırlı yetkiye sahip olduğu ve gündemin ancak genel kurulun toplanmasını gerektiren objektif nedenler olabileceğini savunurken, diğer bir görüş⁴²¹, pay sahibinin gündemi serbestçe belirleyebileceğini, bir diğer görüş ise⁴²², kanun metninde sınırlayıcı bir ifade bulunmadığından gündemin serbestçe belirlenebileceğini ancak geçmiş hesap dönemine ait finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporunun ancak yönetim kurulu tarafından hazırlanabileceğinden bunlara bağlı olan yönetim kurulu faaliyet raporunun müzakeresi, bilanço ve kar zarar hesaplarının okunması ile kar dağıtım konularının bu şekilde toplanacak genel kurulda görüşülemeyeceğini savunmaktadır. Tekinalp, pay sahibinin çağrı yetkisine istinaden hazırlayacağı gündemin yalnızca yönetim kurulu seçimine ilişkin olacağını, bu yetkinin yapılmamış genel kurullar, esas sözleşme değişiklikleri, olağanüstü çağrılar için kullanılamayacağını ifade etmektedir.⁴²³ Kanımızca, pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi kapsamında hazırlayacağı gündem maddeleri yönetim kurulunun mevcut olmadığı durumlar için ayrı, yönetim kurulunun toplanamaması, toplanmasına rağmen karar alamaması veya toplantı nisabının sağlanmasına imkan bulunmaması durumları için ayrı maddeler içerecektir. Aşağıda kanaatimizi içerir açıklamalara yer verilecektir.

3.6.4.1. Pay Sahibinin Çağrı Yetkisi Kapsamındaki Toplantı Türleri

3.6.4.1.1. Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı

⁴¹⁷ Kendigelen, a.g.e., s. 311.

⁴¹⁸ Tekinalp, Tek Kişi Ortaklık, a.g.e., s. 171.

⁴¹⁹ Tekinalp, a.g.e., s. 306.

⁴²⁰ Cenkci a.g.m., s. 141., Karaege. a.g.m. s. 90.,

⁴²¹ Moroğlu, 2016, a.g.e., s. 227.

⁴²² Kaya, a.g.m., s. 427-429.

⁴²³ Tekinalp, a.g.e., s. 304-305.

Pay sahibinin çağrı yetkisi kapsamında hangi toplantıyı yapacağı da hazırlamış olduğu gündem içeriğine göre belirlenecektir. Buna göre; TTK m. 409/1 uyarınca; gündemde yer alması gereken hususlar gündemde yer alıyorsa o vakit bu toplantı olağan genel kurul toplantısı olacaktır. Ancak TTK m. 409/1 dışında başkaca sebepler de yer alıyorsa o vakit bu toplantı olağanüstü toplantı⁴²⁴ olacaktır.

3.6.4.1.2. Elektronik Genel Kurul Toplantısı

TTK ile getirilen düzenleme kapsamında yapılacak elektronik genel kurul toplantıları için de pay sahibinin çağrı yetkisi gündeme gelir.

3.6.4.2. Pay Sahibi Tarafından Gerçekleştirilecek Çağrı Usulü ve Toplantıya Çağrı Yetkisinin Kullanım Hakkı

Toplantıya çağrı usulü TTK m. 414'te düzenlenmiş olup buna göre; *“Genel kurul toplantıya, esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.”*

Hükümden de anlaşıldığı üzere pay sahibinin gündemi ve toplantı yeri ve zamanını pay sahiplerine de bildirmesi gerekir. Hükümde pay defterine yazılı pay sahipleri ile önceden şirkete pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla bildirecektir.⁴²⁵ Bu minvalde pay sahibinin elinde pay defteri ve diğer belgelerin bulunması gerekmektedir. Ancak bilindiği üzere şirket idaresi ve temsili ile bunun gerçekleşmesi için gereken tüm bilgi, belge ve defterler yönetim kurulunun elindedir. Bu durumda tek bir pay sahibinin ne şekilde diğer pay sahiplerine ulaşacağı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir durumda ikili bir ayrıma gidilmelidir.

İlk durumda yönetim kurulu mevcut ve fakat toplanamıyor yahut karar alamıyor ya da nisabın sağlanma olanağı yok ise o takdirde mahkemeye başvuran pay sahibi diğer pay sahiplerinin bilgilerine ulaşmak için mahkeme ilamına dayanarak yönetim kuruluna başvurarak ilgili bilgilerin verilmesini talep etmesi gerekir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin işi çıkmaza sokmalarını önlemek adına bizce mahkeme kararında pay sahibi tarafından yapılan başvuru üzerine yönetim kurulu üyelerinin ilgili bilgi ve belgeleri pay sahibine vermekle yükümlü oldukları, aksi takdirde haklarında ilgili her türlü hukuki yola

⁴²⁴ Yılmaz'a göre; pay sahibinin başvurusu olağan toplantıya ilişkin olacaktır. Zira olağanüstü koşulların varlığı dikkate alındığında yönetim kurulunun olağan genel kurulu toplantıya çağırma ve toplantıyı gerçekleştirme görevini yerine getirmemiş olması yüksek bir olasılıktır. Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 378.

⁴²⁵ Yarg. 11. HD. 19.10.2006 T., 2006/7319 E., 2006/10601 K., *“Hamile yazılı pay sahibi adresini şirkete bildirmiş ise çağrının tebligat suretiyle yapılması ve ayrıca sahip oldukları pay senetlerini şirkete tevdi etmeleri gerekir.”* Eriş, C.II, a.g.e., s.2158.

başvurulmasının mümkün bulunduğu şeklinde, gerekirse yaptırımı da belirlenmiş bir hüküm kurulması isabetli olacaktır.

İkinci durumda ise pay sahibi yönetim kurulunun mevcut olmaması nedeniyle mahkemeye başvurmuş ise o takdirde bu bilgi ve belgelere ulaşım genel kurula davet kapsamında her türlü yetki ile donatıldığına dair hüküm kurulması isabetli olacaktır.

Toplantıya çağrı yetkisinin kullanım hakkı ile ilgili ise kanunda herhangi bir düzenleme öngörülmemiş olmakla, Yılmaz, mahkemece bu durumun somut olaya göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁴²⁶ Bizce de hangi şarta istinaden mahkemeye başvurulmuş ve hangi gündem maddesi kapsamında toplantı yapılmak isteniyor ise mahkemece bu durumlar kendi içerisinde değerlendirilerek pay sahibi yeterli yetkilerle donatılmalıdır.

3.6.4.3. Pay Sahibi Tarafından Hazırın Cetvelinin Hazırlanması

TTK m. 417/1 uyarınca; *yönetim kurulu Sermaye Piyasası Kanununun 10/A maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek kayden izlenen payların sahiplerine ilişkin listeyi, Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlayacağı “pay sahipleri çizelgesi”ne göre düzenler.*

(2) *Yönetim kurulu, kayden izlenmeyen paylar ile ilgili olarak genel kurula katılabilecekler listesini düzenlerken, senede bağlanmamış bulunan veya nama yazılı olan paylar ile ilmühaber sahipleri için pay defteri kayıtlarını, hamiline yazılı pay senedi sahipleri bakımından da giriş kartı alanları dikkate alır.*

(3) *Bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarına göre düzenlenecek genel kurula katılabilecekler listesi, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Listede özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibarî değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş olan tutar veya çıkarılmış sermaye toplantıya aslen ve temsil yoluya katılacakların imza yerleri gösterilir.”*

Hükümden de anlaşılacağı üzere hazır bulunanlar listesi yönetim kurulu tarafından hazırlanmaktadır. Peki genel kurulu toplantıya davet eden yönetim kurulu olmadığına göre tek bir pay sahibi bu listeyi nasıl hazırlayacaktır? Kanun hükmünde kayden izlenen paylar için MKK’dan sağlanacak pay sahipleri çizelgesine göre bu listenin hazırlandığı belirtilmektedir. Ancak pay sahibinin MKK’ya ne şekilde ulaşabileceği belirsizdir. Yine kayden izlenmeyen paylar bakımından senede bağlanmamış paylar, nama yazılı olan paylar ve ilmühaberler için pay defteri kayıtlarına bakılacağı hüküm altına alınmış olup pay sahibinin pay defterine ulaşmasının mümkün olmaması halinde söz konusu listenin hazırlanması imkanı da ortadan kalkacaktır. Yine hamile yazılı pay sahiplerinde ise giriş kartı alanlar dikkate alınmakta olup hamile yazılı pay sahiplerinin ne şekilde bu kartları pay sahibine ulaştıracağı da muammadır.

⁴²⁶ Ulusoy/Yılmaz, a.g.e., s. 377.

Hükmün 3. fıkrasında ise düzenlenecek listenin yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanacağı belirtilmiştir. Ancak tek bir pay sahibinin mahkemeye müracaatının gerekçesi ortada gerekli işlemleri yapmayan ve kararları almayan yahut mevcut bulunmayan bir yönetim kurulu olduğuna göre söz konusu belgenin imzalanması işleminin kim tarafından yapılacağı da belirsizdir. Kanımızca, mahkeme tarafından çağrı ile yetkilendirilen pay sahibinin genel kurul yapılacak yerde bu listeyi hazır bulundurması gerektiğinden bu listenin de kendisi tarafından imzalanması yetkisi ile donatıldığının kabulü gerekir. Aksi takdirde hükmün amacının gerçekleştirilmesi imkansız hale gelir.

3.6.4.4. Pay Sahibi Tarafından Yapılacak Çağrı Üzerine Yapılacak Genel Kurul Toplantısında Bakanlık Temsilcisinin Hazır Bulunması

Mahkeme izni ile pay sahibi tarafından yapılacak çağrı ile toplanacak söz konusu genel kurul toplantılarına bakanlık temsilcisinin katılıp katılmayacağı hususuna da değinmekte fayda görüyoruz. Buna göre; TTK m. 407/3 uyarınca benimsenen düzen, TTK m. 333'te belirtilen ve bakanlık izniyle kurulabilen anonim şirketler bakımından bakanlık temsilcisinin hazır bulunmasıdır. Ayrıca GK Yönetmeliği m. 32/1 uyarınca;

- Sermayenin artırılması veya azaltılması, kayıtlı sermaye sistemine geçilmesi ve kayıtlı sermaye sisteminden çıkılması, kayıtlı sermaye tavanının arttırılması veya faaliyet konusunun değiştirilmesine ilişkin esas sözleşme değişikliği ile birleşme, bölünme veya tür değişikliği konuları bulunan genel kurul toplantılarında,

- Genel kurula elektronik ortamda katılım sistemini uygulayan şirketlerin genel kurul toplantılarında,

- Yurt dışında yapılacak bütün genel kurul toplantılarında,

- Yurt dışında yapılacak imtiyazlı pay sahipleri özel kurul toplantılarında, bakanlık temsilcisi bulunması zorunludur.

Bu minvalde pay sahibinin genel kurul toplantılarına bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olan şirketlerden biri için çağrı yetkisini kullanması ya da yönetmelik uyarınca bakanlık temsilcisinin katılması zorunlu olacak şekilde gündem maddelerinin mevcut olması halinde mahkemece pay sahibine bakanlık temsilcisini davet için de gerekli işlemleri yapmak üzere yetki verilmesi isabetli olacaktır.

3.6.4.5. Pay Sahibinin Gündeminde Bulunabilecek Gündem Maddeleri

Pay sahibinin gündeminde bulunabilecek gündem maddeleri TTK m. 410/2'de yer alan şartlara göre değişiklik gösterecektir. Bu durumda ikili bir ayrıma gidilmesi gerekir. Eğer TTK m. 410/2'de yer alan yönetim kurulunun mevcut olmaması hali söz konusu ise ayrı bir gündem, yönetim kurulu üyelerinin toplanamaması yahut karar alamaması halinde ise ayrı bir gündem içeriği olabilecektir. Bunları kısaca izah etmeye çalışacağız.

3.6.4.5.1. Yönetim Kurulunun Mevcut Olmaması Halinde

TTK m. 410/1' de yer alan tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya davet etme yetkisi için şartlardan biri yönetim kurulunun mevcut olmaması halidir. Öyle ki hükmün gerekçesinde de belirtildiği üzere bu yetkinin hükme eklenmesinin amacı anonim şirketin zorunlu organlarından biri olan yönetim kurulunun çeşitli sebeplerle ortadan kalkmış olması nedeniyle organ yokluğunun gündeme gelmesinden kaynaklı TTK m. 530' da düzenlenen şirket feshi riskini bertaraf etmektir. Bu durumda pay sahibi şirketin ayakta durabilmesi maksadı ile mahkemeye başvurarak yönetim kurulu üye seçimi için yapılması zorunlu olan genel kurulu halihazırda davete yetkili organ bulunmadığından kendisine bu organın yaratılabilmesi adına genel kurulu toplantıya davet yetki verilmesini talep etmesi gerekir. Kanımızca, organ yokluğunun önüne geçilmesi maksadı ile yapılmak istenen bu toplantı için olağan genel kurul toplantısı için öngörülen 6 aylık sürenin geçmesi şartı bulunmaksızın istenen her an bu toplantının yapılması maksadı ile mahkemeye müracaat edilebilmelidir.

Böyle bir durumda diğer gündem maddeleri hakkında genel kurul toplantısı yapılması mümkün değildir. Zira TTK m. 407/2 uyarınca, Murahhas üyelerle en az bir yönetim kurulu üyesinin genel kurul toplantısında hazır bulunmaları şarttır. Organ yokluğu halinde ise genel kurula katılacak murahhas üye ile bir yönetim kurulu üyesi bulunmadığından normal şartlarda genel kurul toplantısı yapılması imkansız olup pay sahibine bu şartın varlığı halinde yönetim kurulu seçimine dair genel kurul toplantısı yapılması adına vereceği yetki şirketi ayakta tutmaya yönelik istisnai bir yetkidir.

3.6.4.5.1.1.Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi

TTK m.408/2-b hükmü uyarınca, yönetim kurulu üyelerinin seçiminde temel kural genel kurul tarafından seçilmedir. Başka bir deyişle yönetim kurulu üyelerinin seçimi, genel kurula ait devredilmesi mümkün olmayan bir yetkidir. TTK m. 359/1 hükmüne göre de yönetim kurulu üyeliği sıfatının kazanılma usullerinden biri genel kurul tarafından seçilmedir.

Bu durumda organ yokluğu halinde pay sahibinin mahkemeden alacağı yetki üzerine yapılan davet ile toplanan genel kurulun tek gündemi yönetim kurulu üyelerinin seçimi olacaktır. Genel kurul, pay sahipleri tarafından teklif edilen veya bizzat pay sahiplerinin aday olmasıyla oluşan listeden istediği kimseleri yönetim kurulu üyeliğine seçebileceği gibi yedek üyelerini de seçebilir. Bu durumda yedek olarak seçilen yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulunda bir üyeliğin boşalması durumunda tekrar genel kurul tarafından onaylanmasına ihtiyaç olmaksızın yönetim kurulu üyesi sıfatını kazanacaktır. Söz konusu toplantı olağan genel kurul toplantısı mahiyetinde olup TTK m. 418 uyarınca seçim için sermayenin en az dörtte birine sahip pay sahiplerinin genel kurulda hazır bulunması ve toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğunun olumlu oyu gerekmektedir.

3.6.4.5.2.Yönetim Kurulunun Devamlı Olarak Toplanamaması Yahut Toplantı Nisabının Oluşmasına İmkân Bulunmaması Halinde

TTK m. 410/2' de yer alan tek bir pay sahibine genel kurulu toplantıya davet etme yetkisi için aranan diğer şartlar da yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması

yahut toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmamasıdır. Söz konusu durumda bir yönetim kurulu mevcuttur ancak ya devamlı olarak toplanamıyordur, ya toplansa bile karar alamıyordur yahut karar alabilecek nisabın oluşmasına imkan yoktur. Böyle bir durumda da şirketin yıllarca genel kurul toplantılarının yapılmaması dolayısı ile özellikle pay sahipliği haklarının kullanılmasının imkansızlaşması, yönetim kurulu üyelerinin keyfi şekilde şirket yönetimine hakim olması gibi olumsuzlukları bertaraf etmek adına tek bir pay sahibi genel kurul toplantıya davet etmek ve toplantı yapılmasını sağlamak maksadı ile mahkemeye başvuru yapılabilir. Ancak söz konusu başvuru için anılan iki şartın yanında bir de genel kurul toplantısının öngörülen faaliyet döneminin bitiminden itibaren altı ay içerisinde yapılmamış olması şarttır. Zira söz konusu süre dolmadan yönetim kurulunun genel kurul toplantıya çağırıp çağırmayacağı, böyle bir hazırlık içerisinde bulunup bulunmadığı belirsizdir. Dolayısı ile yönetim kuruluna tanınan bu süre dolduktan sonra bu yetki pay sahibi tarafından kullanılabilir. Yukarıda başvuru dilekçesi ekinde gündem metninin de bulunması gerektiğini ifade etmiştik. Bu doğrultuda anılan şartların gerçekleşmesi halinde hangi gündem maddeleri ile mahkemeye başvuru yapılabileceğini açıklamaya çalışacağız.

3.6.4.5.2.1. Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi

Esas sözleşmenin değiştirilmesi hususu TTK m. 452 ve devamındaki maddelerde düzenlenmiştir. İlke olarak, esas sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hallerde, mütesep ve vazgeçilmez haklara hâle gelmemek şartı ile kanunda öngörülmüş bulunan şartlara uyularak esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirmek mümkündür. Esas sözleşme değişiklikleri özel ve genel olarak ikiye ayrılmakla sermayenin artırılması yahut azaltılmasına dair esas sözleşme değişiklikleri özel diğerleri ise genel olarak ifade edilebilir.

Özel nisabın aranmadığı hallerde TTK 421/1'e göre kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınacaktır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantının yapılabileceği ve ikinci toplantı için toplantı nisabının, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesi şeklinde olduğu aynı maddede ifade edilmiştir. Burada ikinci toplantı için daha düşük bir nisabın arandığını görüyoruz. Yine fıkranın son cümlesinde fıkra öngörülen nisapları düşüren veya nispî çoğunluğu öngören esas sözleşme hükümlerinin geçersiz olduğu da ayrıca ifade edilmiştir.

TTK m. 421/2 ise esas sözleşme değişikliği yapılabilmesi için oybirliği aranan iki durumu düzenlemiş olup buna göre; bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ile şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar sermayenin tümünü oluşturan pay sahipleri yahut temsilcilerinin oybirliği ile alınır.

TTK m. 421/3. esas sözleşme değişikliği yapılabilmesi için yüzde yetmiş beş oy aranan iki durumu düzenlemiş olup buna göre; şirketin işletme konusunun tamamen

değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması hususlarında yapılacak esas sözleşme değişiklikleri için en az sermayenin yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahipleri yahut temsilcilerinin olumlu oyu gerekir.

Ancak ikinci ve üçüncü fıkralarda bahsi geçen kararların alınmasına dair öngörülen nisapların ilk toplantıda sağlanamaması halinde TTK m. 421/4 uyarınca izleyen toplantılarda da aynı nisap aranır.

TTK m. 421/5' e göre de pay senetleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerde yapılacak genel kurul toplantılarında, esas sözleşmelerinde aksine hüküm yoksa, Sermayenin artırılması ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin esas sözleşme değişiklikleri ile birleşmeye, bölünmeye ve tür değiştirmeye ilişkin kararlar için TTK m. 18' deki nisaplar uygulanacaktır.

Yukarıda belirtilen nisapların sağlanması koşuluyla yapılacak esas sözleşme değişiklikleri için toplanması gereken genel kurulu toplantıya davet için tek bir pay sahibi mahkemeye müracaat ederek bu yetkiyi alabilecektir.

3.6.4.5.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimi, Süreleri, Ücretleri ile Huzur Hakkı, İkramiye ve Prim Gibi Haklarının Belirlenmesi, İbraları Hakkında Karar Verilmesi ve Görevden Alınmaları

TTK m. 359/1 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin seçimi ve TTK m. 363/1 uyarınca boşalan yönetim kurulu üyeliğine geçici olarak yönetim kurulu tarafından seçilen üyenin onaylanması genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasındadır.

Yine yönetim kurulu üyelerinin mali hakları konusunda alınacak kararlar da TTK m. 394 uyarınca genel kurul tarafından belirlenir.

TTK m. 362/1 uyarınca yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle görev yapar. Ancak söz konusu sürenin belirlenmesi de genel kurul tarafından yapılmaktadır.

TTK m. 424/1 uyarınca bilançonun onaylanmasına dair genel kurul kararı aksine bir açıklık bulunmadıkça yönetim kurulu üyelerinin de ibrası sonucunu doğurduğundan ibra yetkisi de genel kurula aittir. TTK m. 413/3 uyarınca; *“yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçimi yılsonu finansal tabloların müzakeresi ile ilgili sayılır.”* Bu bağlamda TTK m. 364/1 uyarınca yönetim kurulu üyeleri gündemde madde bulunması yahut gündemde madde bulunmaması halinde dahi haklı sebeplerin varlığı halinde genel kurul kararı ile her zaman görevden alınabilir.

Söz konusu gündem maddesi tamamen pay sahipleri tarafından uygun görülen kişilerin yönetici olarak seçilmesi, seçilen yöneticilerin özlük haklarının belirlenmesi, şirketin yönetiminin iş ve işlemlerinin denetlenmesi, yöneticilerin kendilerine çeki düzen vermesinin sağlanması ve keyfî şekilde ellerindeki yetkiyi kötüye kullanmalarının önüne geçilmesi bakımından getirilmiş olup özellikle şirketin iyi yönetilmediği ve pay sahiplerinin haklarını kullanmak üzere yapılması gereken genel kurulların toplanmaması halinde böyle bir durumda asli yetkili olan yönetim kurulu toplanamıyor yahut nisabın

sağlanmasına imkan bulunmuyor ise yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçilmesine dair gündem maddesi ile tek bir pay sahibinin TTK m. 410/2 kapsamında mahkemeden davet yetkisi alması mümkündür. Ancak kanımızca yılsonu finansal tabloların müzakeresi ve yönetim kurulunun ibrasının yapılabilmesi için bu gündem maddesi ile mahkemeye başvuru halinde mahkeme tarafından verilecek hükümde somut durumun koşullarına göre yönetim kuruluna TTK m. 437/1 ve TTK m. 375/1 uyarınca, finansal tablolar, konsolide finansal tablolar, yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, denetleme raporları ve yönetim kurulunun kâr dağıtım önerisinin, pay sahibinin daveti üzerine toplanacak genel kurulun toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulması hususunda yükümlülük yüklenir. Yönetim kurulu üyeleri bu yükümlülüklerine uymamaları halinde TTK m. 553 uyarınca verdikleri zararlardan sorumlu olacaklardır.

3.6.4.5.2.3. Kanunda Öngörülen İstisnalar Dışında Denetçinin Seçimi ile Görevden Alınması ile Özel Denetçi Atanması

TTK anonim şirketlerin denetiminde esas denetçi⁴²⁷ ve özel denetçi olmak üzere iki ayrı nitelikte denetçi türü öngörmüştür. Buna göre esas denetçi için 3568 sayılı kanun uyarınca mesleki unvan taşıyacak kişilerden (yeminli mali müşavir/serbest muhasebeci mali müşavir) olma şartı aranacak diğer türde ise herhangi bir unvan aranmayacaktır.

Denetçi seçimi TTK m. 399/1 uyarınca, şirket tablolarını ve raporlarını denetlemek üzere kural olarak genel kurul tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu seçim her faaliyet dönemi ve her halde görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden yapılmalıdır. Bu durumun iki istisnası bulunmakta olup bunlar TTK m. 399/4-6-9 uyarınca denetçinin yönetim kurulu veya şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından atanmasıdır. Bu iki istisna dışında denetçilerin seçimi ve azli genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasındadır. TTK m. 399/2 uyarınca, denetçinin denetleme görevi ancak yerine TTK m. 399/4'te öngörülen şekilde başka bir denetçi atanmışsa geri alınabilir.

TTK m. 398/1 uyarınca, şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi; envanterin, muhasebenin ve "Türkiye Denetim" Standartlarının öngördüğü ölçüde iç denetimin, bu bölüm hükümleri anlamında 378 inci madde uyarınca verilen raporların ve 397' nci maddenin birinci fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimidir. Bu denetim, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kanuna ve esas sözleşmenin finansal tablolara ilişkin hükümlerine uyulup uyulmadığının incelenmesini de kapsar.

TTK 438/1 uyarınca, her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için

⁴²⁷ Esas denetçiden kasıt bağımsız denetim kurusudur.

gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir. Genel kurul istemi onaylarsa, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasını isteyebilir. Özel denetim kapsamında yönetim kurulu, şirketin defterlerinin, yazışmaları dâhil yazılarının, kasa, kıymetli evrak ve mallar başta olmak üzere, varlıklarının incelenmesine izin verir.

Yukarıdaki her iki denetim de şirketin iş ve işlemleri ile yönetim kurulunun tuttuğu evrakların denetimini yapar. Bu durumda şirketin gidişatından endişe eden, şirket ile ilgili yeterli haklarını kullanamayan her bir pay sahibinin denetime dair gündem maddesi ile mahkemeye müracaat etme yetkisi bulunduğu kabulü gerekmektedir.

3.6.4.5.2.4. Finansal Tablolara, Yönetim Kurulunun Yıllık Raporuna, Yıllık Kâr Üzerinde Tasarrufa, Kâr Payları İle Kazanç Paylarının Belirlenmesine, Yedek Akçenin Sermayeye Veya Dağıtılacak Kâra Katılması Dâhil, Kullanılmasına Dair Kararların Alınması

TTK m. 514/1 uyarınca; “Yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar.” Finansal tablo ve faaliyet raporunun onaylanması görevi genel kurula aittir. Bu şekilde yönetim kurulu periyodik olarak pay sahiplerine hesap vermektedir.

Yıllık kar üzerinde ne şekilde tasarruf edileceğine de genel kurul karar verir. Kar payı, kazanç payı ve yedek akçenin kullanılması, sermayeye veya kara katılmasına ilişkin kararları da genel kurul verir.

Genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri kapsamında olan bu gündem maddesi de pay sahipliği haklarını içerdiğinden tek bir pay sahibi bu gündem maddesi kapsamında genel kurulu toplantıya davet yetkisi için mahkemeye müracaat edebilir. Ancak bu gündem maddesinin görüşülebilmesi için finansal tablolar ve yıllık rapor yönetim kurulu tarafından hazırlandığından bu raporların hazırlanması ve süresinde şirket merkezinde hazır edilmesi için mahkeme tarafından verilecek kararda yönetim kuruluna yükümlülük yüklenir. Yönetim kurulu üyeleri bu yükümlülüklerine uymamaları halinde TTK m. 553 uyarınca verdikleri zararlardan sorumlu olacaklardır.

3.6.4.5.2.5. Kanun’da Öngörülen İstisnalar Dışında Şirketin Feshi

Genel kurul TTK m. 408/2-e bendi uyarınca kanunda öngörülen istisnalar dışında genel olarak TTK m.529/1 uyarınca, sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona

ermesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle, esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle, 421 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarına uygun olarak alınan genel kurul kararıyla, iflasına karar verilmesiyle, kanunlarda öngörülen diğer hâllerde sona erer.

Fesih kararı önemi gereği TTK m. 421/3-4 uyarınca; şirket sermayesinin yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin yahut bunların temsilcilerinin olumlu oyları ile alınır.

Bunun yanı sıra kanuni şartların gerçekleşmesi halinde (TTK m. 530 organ yokluğu, TTK m. 531 haklı sebeplerin varlığı) mahkemeye müracaat edilerek şirketin feshine karar verilmesi talep edilebilir. Bu durumda ise fesih kararı mahkeme tarafından verilmektedir.

Bu durumda fesih konusunda TTK m. 529/1-d kapsamında genel kurul tarafından şirketin feshine karar verilmesi mümkün olduğundan pay sahibinin şirketin feshi için genel kurulu toplantıya davet yetkisini mahkemeden talep etmesi mümkündür. Ancak böyle bir durumda TTK m. 532/1 uyarınca sona ermeye dair genel kurul kararını ticaret siciline tescil ve ilan yetkisi yönetim kurulunda bulunduğundan somut olayın özelliklerine göre mahkemece ya mahkemeye müracaat eden pay sahibine ya da yönetim kuruluna tescil ve ilan yükümlülüğü getirilebilir.

3.6.4.5.2.6. Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı

Adalet Komisyonu Raporu m. 408' de, TTK m. 408/2-f' de ve TTK m. 538/1' de önemli miktarda şirket varlığının toptan satışının genel kurulun devredilemez yetki ve görevleri arasında olduğu açıkça belirtilmiştir. Ayrıca yine TTK m. 538/1' de bu kararın TTK m. 421/3-4 fıkraları uyarınca şirket sermayesinin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oyları ile alınabileceği belirtilmiştir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanıp yürürlüğe giren Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik m. 22/12 de "Genel kurul toplantısında, önemli miktarda şirket aktiflerinin toptan satışı kararının, şirket sermayesinin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oylarıyla alınacağı, ilk toplantıda bu nisabın bulunmaması halinde, yapılacak ikinci toplantıda da aynı nisapların aranacağı belirtilmiş ve TTK m. 538/2 hükmündeki yetersayılar, TTK m.408/2-f hükmünü de kapsayacak şekilde genişletilmiş ve her iki durum için de aynı yetersayılar öngörülmüştür.

Kanımızca yine pay sahibinin haklarını içerir genel kurul tarafından alınabilecek bu karar için de bir türlü genel kurul toplantıya çağırılmıyor ya da çağırılmıyorsa tek bir pay sahibinin mahkemeye müracaat ederek davet yetkisi alması mümkündür.

3.6.4.5.2.7. Tasfiyeden Dönme

Tasfiyeden dönme, tasfiye haline giren bir şirket genel kurulunun, alacağı bir kararla, şirketi tasfiye gayesi güden bir şirket olmaktan çıkartabilip, tekrar kar elde etme amacı güden ve varlığını devam ettiren bir şirket haline döndürmesidir.

TTK m. 548/1 uyarınca; “*Şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile alınması gerekir. Esas sözleşme ile bu nisap ağırlaştırılabilir ve başkaca önlemler öngörülebilir. Tasfiyeden dönülmesine ilişkin genel kurul kararını tasfiye memuru tescil ve ilan ettirir.*”

Bu hüküm, eğer bir şirket sürenin dolması (TK m. 339/2-1, TTK m. 529/1-a) yahut genel kurulun vermiş olduğu bir kararla tasfiye haline girmişse (TTK m. 529/1-d) bu durumda tasfiyeden ne şekilde dönüleceğini düzenlemektedir. Bu iki sebep ile şirketin tasfiye haline girmesi durumunda tasfiyeden dönmek için öncelikle malvarlığının pay sahipleri arasında dağıtılmaya başlanmamış olması gerekmektedir.⁴²⁸ Bu süreye kadar ise tasfiyeden dönme kararı alabilmek için genel kurul toplanmalı ve en az sermayenin yüzde altmışının dönmeye dair gündem maddesi için olumlu oy vermesi gerekmektedir. Söz konusu genel kurul toplantısının yapılabilmesi için de pay sahiplerinin usule uygun bir şekilde davet edilmesi gerekir. Bizim de katıldığımız görüşe göre; söz konusu çağrının tek bir pay sahibi tarafından da yapılacağının kabulü gerekir. Zira TTK m. 410/2’nin getiriliş amacı şirketin feshinin önüne geçmek olduğuna göre, tasfiye haline girip fesih olacak bir şirketin feshinin engellenmesi amacıyla yapılması gereken genel kurul için pay sahipleri tek bir pay sahibi tarafından da toplantıya çağırılabilmelidir.⁴²⁹ TTK m. 548 hükmü uyarınca tasfiyeden dönmeye dair genel kurul kararı tasfiye memuru tarafından ticaret sicil müdürlüğüne tescil ve ilan ettirilir. Kanımızca, tescil ve ilanı yapacak kişi pay sahibi ya da tasfiye memuru olabilecektir ancak bu görevlendirme davet yetkisine dair mahkeme ilamında da açıkça hüküm altına alınmalıdır.

TTK m. 536 uyarınca genel kurulun tasfiye memuru atama ve TTK m. 537/1 uyarınca; esas sözleşme veya genel kurul kararı ile tayin edilmiş olan tasfiye memurlarını azletme, TTK m. 502 uyarınca; intifa senetleri çıkarılmasına karar verme ve menkul niteliği taşıyan her çeşit tahviller, finansman bonoları alma ve değiştirme hakkını haiz menkul değerleri çıkarma ve TTK m. 151 uyarınca; şirketin birleşmesi, TTK m. 173 uyarınca; bölünmesi, ve TTK m. 189 uyarınca; tür değiştirmesi gibi kanunda yetki verilmiş

⁴²⁸ Hükmün gerekçesinde; “*Pay sahipleri arasında yapılan cüz’i ve anlamsız bir pay bedeli veya tasfiye payı iadesi bile tasfiyeden dönmeyi imkânsızlaştırır. İfa edilmiş edimlerin geriye verilmesi de geriye dönüşü mümkün kılamaz. Buna rağmen alınan bir tasfiyeden dönme kararı bâtıldır. Bu takdirde, tasfiye paylarını alan pay sahiplerinin aldıklarını iade etmeleri veya etmemeleri bir şey değiştirmez.*” Şeklinde belirtmektedir. Aksi görüşte olan Yıldız ise, tescili sağlanmış bir dönme kararının, dağıtılan malvarlığının şirkete geri iadesi ve malvarlığının korunması ilkesine uyulmasına rağmen, kararın batıl olduğunu kabul etmenin hukuk güvenliği ile bağdaşmayacağını, bu nedenle geri ödeme yapılması halinde alınan dönme kararı hakkında butlan kararı verilemeyeceğini ifade etmektedir. Şükrü Yıldız, “Anonim Ortaklıkta Tasfiyeden Dönme”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 30., Y. 2016., s.139.

⁴²⁹ Tasfiye memuru tarafından yapılması gereken çağrının yapılmadığı gerekçesi ile tek bir pay sahibinin tasfiyeden dönmeye dair gündem maddesi talepli davet yetkisi alması mümkündür. Yıldız, a.g.m., s. 142.

her türlü kararda genel kurul gündemini oluşturan kararlardan olup kanunen yasaklanmadığı ve mahkemece hukuki yarar görülmeven ve gerekçelendirilmeyen gündem maddeleri hariç yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen bir türlü genel kurul yapılamaması nedeniyle şirketin ve pay sahiplerinin zarar gördüğünü ispat eden pay sahibine mahkeme tarafından ilgili başvuruya konu gündem maddeleri kapsamında yapılacak genel kurulu toplantıya davet yetkisi verilebilir. Önemli olan gündemin konusuna göre yapılması gereken her türlü iş ve işlem için gerek pay sahibi gerekse diğer ilgililere görev ve yetki verilmesi aynı zamanda da yükümlülük yüklenmesidir.

3.6.4.6. Pay Sahibine Tanınan Çağrı Yetkisinin TTK m. 418 Uyarınca Yapılacak İkinci Toplantıyı Kapsaması

TTK m. 418 uyarınca; *“Genel kurullar, bu kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır. İlk toplantıda anılan nisaba ulaşamadığı takdirde, ikinci toplantının yapılabilmesi için nisap aranmaz. Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.”*

Hükümden de anlaşıldığı üzere genel kurul çağrısı yapıldıktan sonra toplantının yapılabilmesi için sermayenin en az dörtte birine sahip pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunması gerekir. Söz konusu nisap sağlanamadığı vakit ise ilk toplantının yapılması hukuki sonuç doğurmayacağından ikinci toplantının yapılması şarttır. Yapılacak bu ikinci toplantıda ise herhangi bir katılım oranı aranmaksızın toplantının yapılması mümkündür.

Bu durumda mahkemeden aldığı yetki ile pay sahibi tarafından genel kurul toplantıya davet edildiğinde ilk toplantıda kanuni nisap sağlanmazsa pay sahibinin mahkemeden aldığı yetki ikinci toplantıyı da kapsayacak mıdır?

Pay sahibinin çağrı yetkisinin yalnızca ilk toplantıyla mı sınırlı olduğu yoksa ikinci toplantı için de aynı yetkinin kullanılıp kullanılamayacağı doktrinde tartışmalara neden olmuştur. Nitekim Cenkci, nisaplara ilişkin TTK m. 418 ve TTK m. 421’in toplantıya çağırının kimliğinden bağımsız olarak düzenlendiğini ve TTK m. 410/2. Maddenin amacı kapsamında her iki toplantı için de pay sahibinin davet yetkisi bulunduğu görüşünde iken⁴³⁰, Moroğlu, TTK m. 410/2’ de bu yönde bir açıklık bulunmadığından yetkinin TTK m. 418 uyarınca yapılacak ikinci toplantıda geçerli olmadığı görüşündedir⁴³¹. Kanımızca, hükmün getiriliş amacının anonim şirketin iş ve işlemlerinin devamlılığının sağlanması, feshinin önüne geçilmesi ve genel kurul yapılmasının önünün açılması olduğu dikkate alındığında, pay sahibinin mahkeme izni ile kullanmış olduğu çağrı yetkisinin her iki toplantı için de geçerli olduğu kabul edilmelidir. Zira aksi durumda pay sahibinin çağrısı üzerine toplanan genel kurulda yeterli nisaba ulaşamadığında bu toplantı yapılamayacak, hedeflenen kararlar alınamayacak ve şirketin iş ve işleyişi için elzem olan genel kurul toplantısından beklenen menfaat sağlanamayacaktır. Bu menfaatin

⁴³⁰ Cenkci, a.g.m., s. 140.

⁴³¹ Moroğlu, 2016, a.g.e., s. 227.

sağlanmasının tek ihtimali ise ikinci toplantının yapılmasıdır. Zira ikinci toplantıda pay sahipleri nisapsız olarak toplanıp karar alabilmektedir. Böylelikle istenen kararlar alınabilecek, işleyiş açısından bir kilitlenme söz konusu olmayacak ve organ yokluğu ile şirketin fesih riskinin de önüne geçilmiş olacaktır.

3.6.4.7. Pay Sahibine Tanınan Çağrı Yetkisinin TTK m. 420 Uyarınca Ertelenen Toplantıları Kapsamı

TTK m. 420 uyarınca; *“Finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular, sermayenin onda birine, halka açık şirketlerde yirmide birine sahip pay sahiplerinin istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararıyla bir ay sonraya bırakılır. Erteleme, 414 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı olduğu şekilde pay sahiplerine ilanla bildirilir ve internet sitesinde yayımlanır. İzleyen toplantı için genel kurul, kanunda öngörülen usule uyularak toplantıya çağrılır. Azlığın istemiyle bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin tekrar geri bırakılmasının istenebilmesi, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şarttır.”*

Söz konusu TTK hükmü ile pay sahiplerine hiçbir gerekçe göstermeksizin toplantının ertelenmesini talep hakkı tanımış olmakla böyle bir durumda bu toplantı da TTK m. 418 gibi ikinci toplantı olarak nitelendirilecektir. TTK m. 418 hükmünden farklı olarak bu erteleme sadece finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular hakkında istenecek ve yapılacak toplantının gündem maddesini sadece bu konular oluşturacaktır. Ayrıca bir diğer fark ise söz konusu ikinci toplantının da finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması şartı ile yeniden ertelenebilmesinin mümkün olmasıdır.

Bu durumda mahkemeden aldığı yetki ile pay sahibi tarafından genel kurul toplantıya davet edildiğinde ilk toplantıda ya da şartları sağlandığında yapılacak diğer ertelemelerden sonraki toplantılarda erteleme talep edildiğinde pay sahibinin mahkemeden aldığı yetki ertelenen toplantıları da kapsayacak mıdır?

Bu husus hakkında ne yasal mevzuat kapsamında ne de doktrinde herhangi bir izahat bulunmamaktadır. Kanımızca, burada ikili bir ayrım yapılması gerekir. Yönetim kurulunun mevcut olmaması nedeniyle davet yetkisi için mahkemeye başvuran pay sahibine verilecek çağrı yetkisinin kapsamındaki gündem maddesi yalnızca yeni yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi olacağından bu gündem maddesi nedeniyle TTK m. 420 kapsamında bir erteleme talep edilmesi de söz konusu olmayacaktır. Bu yönüyle yönetim kurulunun mevcut olmaması durumunda pay sahibine tanınan yetki yalnızca ilk toplantıda kullanılacaktır. İlk toplantıda toplantı nisabı sağlanamadığında ise TTK m. 418 uyarınca ikinci toplantı için çağrı hakkı gündeme gelecektir. Ancak yönetim kurulunun mevcut olmasına rağmen toplanamaması ya da toplanmasına rağmen karar alamaması hallerinde finansal tablolara dair gündem maddesi kapsamında mahkemeye çağrı yetkisi alınması hususunda başvurulması ve mahkemece bu yetkinin pay sahibine tanınması durumunda söz

konusu gündem maddesinin görüşüldüğü toplantıda azlık tarafından toplantının ertelenmesi talep edildiğinde başkan tarafından erteleme kararı alınması ve toplantının bitirilmesi zorunlu olduğundan ertelenen toplantı için de kanunen aynı usul ve esaslara göre çağrı yapılması gerektiğinden söz konusu gündem maddesinin görüşüleceği diğer toplantılarda da pay sahibi yetkili olur. Zira pay sahibinin amacı zaten bir türlü yapılamayan genel kurulu yapmak olduğundan ilk toplantının yapılması maksadı ile alınan yetkinin gerekçeleri de devam ettiği müddetçe pay sahibinin diğer toplantılar için de aynı yetkiyi haiz olmaması TTK m. 410/2 ile hedeflenen amacın gerçekleşmesini imkansız kılar. Bu yönüyle ertelenen toplantılar için de mahkemeden ilk toplantı için alınan yetkinin geçerli olduğunun kabulü gerekir.

3.6.5.Çağrının Pay Sahibi ile Yönetim Kurulu Tarafından Aynı Anda Yapılması

Yukarıda TTK m. 410/2 uyarınca tek bir pay sahibinin genel kurulu ne şekilde toplantıya çağırabileceğini açıklamıştık. Bu kapsamda mahkemeden yetki alarak gündemi belirleyip genel kurulu toplantıya davet eden pay sahibi ile aynı anda yönetim kurulu da genel kurulu toplantıya davet ederse bu durumda ne yapılacağı hususunda da kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır.

Her şeyden önce belirtmek gerekir ki bu durumun mevcut olması için öncelikle yönetim kurulunun mevcut olması, yönetim kurulunun toplanmış ve yeterli nisaplarla karar almış olması gerekir. Ancak TTK m. 410/2 mahkemeye başvurudan önce yönetim kuruluna başvurmaya dair bir düzenleme içermediğinden yönetim kurulu da bu esnada bir gündem hazırlamış ve genel kurulu toplantıya davet etmiş olabilir. Kaldı ki bu durumun önünde herhangi bir yasal engel de bulunmamaktadır. Bu durumda bir ayırım yapmak gerekirse;

Çağrıda bildirilen gündemler farklı ise, her iki çağrı da hukuka uygundur.⁴³² Ancak peş peşe genel kurul toplantısı yapılması masraflı olacağından pay sahibinin izin başvurusu üzerine mahkemenin yönetim kurulunun pay sahibi tarafından bildirilen sebeplerle genel kurulu toplantıya çağırmayacağı konusunda ikna edici delillere dayanması ve hatta yönetim kurulunun çağrı yapmasını önleyici tedbirler alması gerekir.⁴³³

⁴³² Davacı vekili, müvekkilinin davalı S. İnş Taah. Tur. Gıda A.Ş'nin yönetim kurulu başkanı olduğunu, yönetim kurulu üyeleri arasındaki ihtilaf nedeniyle şirketin genel kurul toplantısına çağrı yapılamaması üzerine müvekkilinin mahkemeden genel kurulu toplantıya çağırarak yetki aldığını, ancak bundan haberi olan yönetim kurulu üyelerinin müvekkiline haber vermeksizin toplanıp genel kurul toplantısı için karar aldıklarını, genel kurul çağrısının usulsüz olduğunu, genel kurulda alınan kararların TTK'nın 445. maddesi hükümlerine aykırı bulunduğunu ileri sürerek öncelikle genel kurul kararının hükümsüzlüğünün tespitine, olmadığı taktirde iptaline karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2015/3013 E., 2015/8295 K., 15.06.2015 T., sayılı kararında; önüne gelen dosyada çağrının usulsüzlüğü ve bunun hukuki sonuçlarına ilişkin bir bozma kararı vermiş ve fakat pay sahibine yetki verilmesi halinde yönetim kurulunun da çağrıya ilişkin karar alamayacağı hususunda herhangi bir bozma kararı vermemiştir. Bu yönüyle Yargıtay' ın da pay sahibinin çağrı yetkisinin yönetim kurulu çağrı yetkisini ortadan kaldırmadığı görüşünde olduğu ortaya çıkmaktadır.

⁴³³ Cenkci, a.g.m., s. 150.

Yönetim kurulu çağrısı tek pay sahibi çağrısının gündemini içeriyorsa, bu sorun tek pay sahibinin çağrı yetkisinin istisnai niteliği göz önünde bulundurularak çözümlenmelidir. Bu durumda pay sahibi yetkisinin yönetim kurulu gündemi ile kesiştiği ölçüde düşeceği kabul edilmeli ve yönetim kurulu çağrısına itibar edilmelidir.

3.6.6.Birden Fazla Pay Sahibinin Aynı Anda İzin Başvurusunda Bulunması

Birden fazla pay sahibinin aynı anda izin başvurusunda bulunmasının önünde hukuki bir engel bulunmamaktadır. Ancak başvuruda bulunurken aynı ya da farklı gündem maddelerine dayanılması haline göre yapılması gereken uygulama değişkenlik göstermektedir. Buna göre;

Her bir pay sahibi farklı gündem maddeleri ile mahkemeye izin başvurusunda bulunmuşsa, usul ekonomisi ilkesi uyarınca aralarında bağlantı bulunduğu gerekçesi ile başvurular birleştirilmelidir.⁴³⁴ Gerçekten de çok pay sahipli şirketler göz önüne alındığında farklı gündemlerle birbirinden farklı on kişi mahkemeye başvurursa ve on karar alınsa on kez genel kurul çağrısı ile karşı karşıya kalınması sorunu gündeme gelecektir. Bu uygulama ile ise mahkemece tek bir karar verilip tek bir çağrı yapılması sağlanacaktır.

İlk başvuru ile sonraki başvurular aynı gündemi içeriyorsa, sonraki başvurular derdestlik ya da hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddedilmelidir.⁴³⁵

3.6.7.Pay Sahibi Tarafından Yapılacak Çağrı Üzerine Toplantının Açılması Ve Yürütülmesi

TTK m. 419 uyarınca; “Esas sözleşmede aksine herhangi bir düzenleme yoksa, toplantıyı, genel kurul tarafından seçilen, pay sahibi sıfatını taşıması şart olmayan bir başkan yönetir. Başkan tutanak yazmanı ile gerek görürse oy toplama memurunu belirleyerek başkanlığı oluşturur. Gereğinde başkan yardımcısı da seçilebilir. Anonim şirket yönetim kurulu, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından, asgari unsurları belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlar ve genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyar. Bu iç yönerge tescil ve ilan edilir.”

TTK m. 422 uyarınca; “Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir. “Yönetim kurulu, tutanağın noterce onaylanmış bir suretini derhâl ticaret sicili müdürlüğüne vermek ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür; tutanak ayrıca hemen şirketin internet sitesine konulur.”

⁴³⁴ a.g.m., s. 156.

⁴³⁵ Cenkci, a.g.m., s. 156.

Her hükümden de anlaşıldığı üzere, pay sahibi tarafından çağırılan genel kurul toplandığı vakit toplanan bu genel kurul tarafından bir toplantı başkanı seçilecek ve başkanın pay sahibi olması da gerekmeyecektir. Başkanlığı seçilen bu başkan oluşturacak ve toplantıyı yönetecektir. Toplantı esnasında başkan tarafından seçilen tutanak yazmanı tarafından genel kurulda alınan tüm kararlar ve tutanakta bulunması gereken zorunlu unsurlar yer alacaktır. Tutanağın tanziminden sonra bu tutanağın toplantı başkanlığı tarafından, eğer toplantıya bakanlık temsilcisi katılmış ise hem başkanlık hem de bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması tutanağın geçerliliği açısından zorunludur.

Söz konusu tutanağın kanuna göre yönetim kurulu tarafından derhal noterden onaylatılıp ticaret sicil memurluğuna verilmesi ve şirketin internet sitesine koyulması zorunludur. Bu görevin pay sahibi tarafından yapıp yapılamayacağı hususunda TTK m. 410/2' de ne yazık ki herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak kanımızca, mahkeme tarafından yetkilendirilen pay sahibinin bu yetkiyle de donatılmış olduğunun kabulü gerekir.

SONUÇ

Tez çalışmamızda genel olarak anonim şirket genel kurulunun işleyişi hususunda açıklamalara ve tartışmalara yer verilmiş olmakla asıl ele aldığımız konu 6100 sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte Adalet Komisyonu aşamasında yeni bir hüküm olarak karşımıza çıkan ve TTK m. 410/2' de düzenlenen tek bir pay sahibinin anonim şirket genel kurulunu toplantıya çağırma yetkisidir. Söz konusu hüküm yeni bir düzenleme olduğundan ve genel bir düzenleme içerdiğinden hükmün ne şekilde uygulanacağı noktasında bir kısım noksanlıklar ve bu hususta doktrinde de tartışılan ve çözüme kavuşmayı bekleyen birçok husus bulunmaktadır. Bu konuyu ele almamızın amacı da yeni bir düzenleme olarak karşımıza çıkan söz konusu hükmün gerek doktrinde gerek uygulamada yaşanan aksaklıklarını tespit etmek ve söz konusu hususlara açıklamalar getirerek çözüm önerisi getirmektir.

Bilindiği üzere anonim şirket, gerek tek kişi ile kurulabilmesi, gerek küçük ölçekli sermaye gruplarının bir araya gelerek büyük yatırımların teşvik edilmesi gerek ortakların sorumluluğunun yalnızca ortaklığa taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olması dolayısı ile ulusal ve uluslararası düzeyde en çok tercih edilen şirket tipidir

Anonim şirket tüzel kişiliği haiz bir sermaye şirketi olup, TMK m. 50 uyarınca iradesini organları aracılığı ile açıklamakta, içe ve dışa dönük faaliyetlerini organları aracılığı ile gerçekleştirmektedir. 6100 sayılı TTK uyarınca anonim şirketin iki zorunlu organı bulunmakta olup bu organlar, yönetim kurulu ve genel kuruldur. Genel kurul ve

yönetim kurulu gerek devredilemez gerekse devredilebilir görev ve yetkileri ile şirketin devamlılığı açısından esasen işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Herhangi bir organın yokluğu şirketin münfesi hale gelmesine neden olmaktadır. Bu yönüyle Adalet Komisyonu aşamasında eklenen bu hüküm ile yönetimdeki aksamalar giderilebilecek ve yöneticiler daha özenli davranmak durumunda kalacak, ortaklığın faaliyetleri aksamadan yürütülebilecek ve şirketin fesih riski de bertaraf edilebilecektir.

Anonim şirketin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için öncelikle organlarından olan genel kurul tarafından bir kısım kararların alınmasına ve bu kararların da yönetim kurulu tarafından uygulanmasına ihtiyaç vardır. Ancak genel kurulun karar alabilmesi için de genel kurulu meydana getiren pay sahiplerinin usule uygun bir şekilde davet edilerek toplanması gerekmektedir.

TTK m. 408/1 uyarınca; genel kurul ancak kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülen hallerde karar alır. TTK m. 408/2' de ise yalnızca genel kurul tarafından alınabilecek ve şirket için oldukça önemli olan kararlar mevcuttur. Söz konusu kararların alınabilmesi ve şirkette herhangi bir kilitlenme olmaksızın faaliyetin sürdürülebilmesi söz konusu kanun hükümlerinin yerine getirilmesine bağlıdır.

Genel kurul toplantıları TTK m. 409 uyarınca; yapılaş dönemine göre olağan ve olağanüstü olarak, davet şekline göre çağrılı ve çağrısız olarak, icra ediliş yerine göre de fiziki ve elektronik olarak yapılmaktadır.

Genel kurul toplantılarının yapılması için her şeyden önce usule uygun bir çağrı yapılması gerekir ki bu hususta asli yetkili olan TTK m. 410/1 uyarınca yönetim kuruludur. Yönetim kurulunun TTK m. 414 uyarınca toplantı tarihinden en az iki hafta önce davet mektuplarını ve toplantının konusunu oluşturan gündemi hazırlaması ve esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketlerin internet sitelerinde ve TTSG' de ilan yaptırması, yine pay defterlerinde yazılı pay sahipleri ile pay sahipliğın ispatlayıcı belgeleri önceden şirkete veren pay sahiplerine de çağrı iadeli taahhütlü mektupla genel kurula çağrının yapılması gerekir.

Özellikle yönetimin belli bir azınlık elinde toplanması halinde şirkette bir güç boşluğu meydana gelmekte ve bu güç boşluğundan faydalanan yönetim kurulu da kanunda belirlenen sorumlulukları var olmakla birlikte toplantı yapmaktan kaçınmaktadır. TTK m. 409/1 uyarınca; olağan genel kurulun her faaliyet dönemi bitiminden itibaren üç ay içinde yapılması gerekir. Yine TTK m. 362 uyarınca yönetim kurulu üyeleri en çok üç yıl süre ile görev yapmak için seçilir. Bu durumda üç yıl boyunca toplantı yapılmamış olması halinde anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin görev süresi sona erdiğinden TTK m. 530 anlamında organ yokluğu meydana gelir. Organ yokluğu ise şirketin feshine sebep olmaktadır. Yine uygulamada özellikle grupla arası çekişme ve uyuşmazlık dolayısıyla yönetim kurulunun toplanamaması, üye eksikliğinden veya bazı azlık haklarının kötüye kullanılması sonucu toplantı nisabının gerçekleşmemesi, yönetim kurulunun toptan istifası veya kaza nedeniyle mevcut olmaması durumlarında ortakların haklarının ve şirketin devamı açısından genel kurulun toplanması gerekir. İşte bu nedenle Adalet

Komisyonu aşamasında TTK m. 410 hükmüne 2. bir fıkra eklenerek organ yokluğunun önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

Pay sahibinin bu yetkiyi kullanabilmesi için bir kısım şartların gerçekleşmesi gerekir. Öncelikle yetkiyi kullanan kişi mutlaka pay sahibi olmalıdır. Burada pay sahipliğinin nasıl kazanıldığı yahut payın türünün hiçbir önemi yoktur. Yalnızca tek bir paya sahip olmak hakkın kullanımı için yeterlidir. Pay üzerinde intifa hakkı bulunması durumunda aksi kararlaştırılmadığı takdirde oy hakkı intifa hakkı sahibinde bulunduğu çağrı yetkisi de intifa hakkı sahibi tarafından kullanılabilir. Pay üzerinde rehin hakkı bulunması halinde kural olarak oy hakkı pay sahibinde olduğundan çağrı yetkisi de pay sahibine aittir. Ancak aksi kararlaştırılarak oy hakkı da rehin hakkı sahibine verildiğinde çağrı yetkisi rehin hakkı sahibi tarafından da kullanılabilir.

Yetki için ikinci şart, yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması olup toplanamama hali doktrinde, üyelerin bir araya gelememesi, bir araya gelmesine rağmen karar alamıyor olması ya da her defasında red kararı alması şeklinde ifade edilmektedir. Devamlı olarak toplanamama hali TTK m. 530 gerekçesinde uzun süredir toplanamama olarak ifade edilmekle böyle bir durumda şirket yönetilemez ve temsil edilemez bir hal alacaktır. Böyle bir durumda azlığın çağrı yetkisini kullanması da ortada karar alabilecek bir organ bulunmadığından mümkün değildir. Dolayısı ile pay sahibine böyle bir durumda çağrı için yetki tanınması isabetli olmuştur.

Yetki için üçüncü şart toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması olup bu durum yönetim kurulunun gerçek anlamda eksikliğinin bir görünümü olarak görülmelidir. Böyle bir durum, ölüm, istifa, iflas, ehliyetizlik ve kanuni şartların kaybı şeklinde gerçekleşebilir.

Yetki için dördüncü şart yönetim kurulunun mevcut olmaması hali olup bu haller madde gerekçesinde kaza yahut toptan istifa gibi haller olarak belirtilmiştir. Bunun yanı sıra görev süresi dolan bir yönetim kurulunun da mevcudiyetinden bahsedilmesi mümkün değildir. Yine üyelik açılması nedeniyle üye sayısının kanun ya da esas sözleşmede öngörülenin altına düşmesi ve seçimine dair genel kurul kararlarının yokluk, butlan ya da iptal edilebilirlik yaptırımına tabi tutulması halinde de yönetim kurulunun mevcut olmadığının kabulü gerekir.

Son şart olarak da olağan genel kurul toplantısına dair çağrı yetkisinin alınması için öncelikle TTK m. 409'da öngörülen faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde toplantının yapılmamış olması gerekir. Ancak kanımızca genel kurulda olağan gündem maddelerine bakıldığında, yönetim kurulunun hesap vermesi ve ibra edilmesi tutulan defter ve belgelerin usule uygun tutulması ile yakından ilişkili olduğundan ve 3 aylık sürede TTK m. 64/4 uyarınca yevmiye defterin kapanış onayı için gerekli olan faaliyet dönemi sonundan itibaren başlayan 6 aylık süre dolmadığından pay sahibi bu yetkisini öngörülen altı aylık süre geçtikten sonra kullanmalıdır.

Pay sahibinin bu yetkiyi kullanmak için TTK m. 410/2'de öngörüldüğü üzere mahkemeye müracaat etmesi gerekmektedir. TTK m. 413/1 uyarınca gündem toplantıya

davet yetkisini kullanan tarafından hazırlanacağına göre pay sahibi gündem taslağını ve gerekli şartların oluştuğuna dair dilekçesini mahkemeye sunacaktır. Azlığın mahkemeye başvurusu neticesinde mahkeme işin esasını inceleyerek gerek görürse bir kayyım atarken söz konusu davada bizce mahkeme TTK m. 410/2’de bulunan şekil şartlarını inceleyecek ve bu şartların varlığı halinde pay sahibine çağrı yetkisini verecektir.

Tek bir pay sahibinin genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine dair TTK m. 410/2 hükmü genel bir düzenleme içermekle hükmün uygulanış biçimi doktrin ve yargı kararları ile şekillenecektir. Halihazırda doktrinde söz konusu hüküm çok sınırlı sayıda yazar tarafından ele alınmış ve sadece belli noktalara yönelik görüş bildirilmekle genel manada hükmün uygulanış şekline dair tam bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Kanımızca, TTK m. 410/2’ nin uygulanış yöntemi belirlenirken öncelikle ikili bir ayrıma gidilerek yönetim kurulunun mevcut olmaması hali ayrı, yönetim kurulunun toplanamaması ve toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması hali ayrı bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Eğer şirkette yönetim kurulu mevcut değilse organ yokluğu nedeniyle şirketin fesih riski bulunduğundan ivedilikle bu riskin bertaraf edilmesi gerekir. Bu nedenle tek bir pay sahibi mahkemeye müracaat ederek yönetim kurulu seçimi gündem maddesi için yapılacak genel kurulu toplantıya davet yetkisi talep etmelidir. Yapılacak toplantıda tek bir gündem maddesi bulunduğundan yönetim kurulu üyelerinin seçimine dair genel kurul için mahkemece pay sahibi yönetim kurulu tarafından yapılması gereken her türlü işlemi yapmaya da yetkili kılınmalı ve hükümde bu durum açıkça gösterilmelidir. Yönetim kurulunun toplanamaması ve toplantı nisabının oluşmasına imkan bulunmaması hallerinde ise şirket işlerinin aksaması, yönetimin işleri özensiz yapması, genel kurula hesap vermeksizin şirketi kendi tekellerinde yönetmeleri kısaca güç boşluğu meydana geldiğinden şirketin iş ve işlemlerinin denetlenmesi, devamlılığının sağlanması ve pay sahipliği haklarının kullanılması maksadı ile tek bir pay sahibi mahkemeye başvurarak genel kurulu toplantıya davet yetkisi alabilmelidir. Ancak bu durumda mahkemece pay sahibine davet yetkisi verildikten sonra kanunen yönetim kurulu tarafından yapılması gereken işlemler için yönetim kurulu üyelerini yetkilendirerek bu kararı şirkete de ayrıca tebliğ edecektir.

Her iki durumda da pay sahibinin ilk toplantıda nisabın sağlanmaması halinde ikinci toplantı için de aynı yetki ile donatılmış olduğunun kabulü gerekir. Aksi takdirde hükmün getiriliş amacına aykırılık oluşur. Ayrıca bu hüküm yalnızca toplantıya çağrıya yetkili diğer kişiler gibi gerekli koşulların sağlanması halinde, tek bir pay sahibinin de genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi bulunduğunu düzenlediğinden, gerek toplantı türleri, gerek çağrı usulleri gerek toplantının yapılması ve ertelenmesi gerek toplantı nisaplarına göre diğer işlemlerin yapılabilmesi bakımından getirilen hükümler genel ve ortak hükümler olarak değerlendirilmelidir. Bir başka anlatımla mahkemece davet yetkisi alan pay sahibinin yönetim kurulunun mevcut olmaması halinde toplantının başından sonuna dek her türlü işlemi yapma hususunda yetkili bulunduğu kabulü gerekir. Yönetim kurulunun toplanamaması veya nisabın oluşmasına imkan bulunmaması hallerinde ise somut olayın koşulları mahkemece değerlendirilerek gerekirse şirketin de görüşü alınarak davet için pay sahibi kanuni işlemlerin yapılması için de yönetim kurulunun

yetkilendirilmesi ve yönetim kurulunun hükme aykırılığının da hüküm de yaptırım olarak gösterilmesi gerekir.

Mevcut uygulamaya bakıldığında, henüz hükmün uygulamada çok fazla yer etmediği, hükmün uygulanmasına ilişkin kanunda genel çerçevenin çizilmiş olması nedeniyle bazı aksaklıklar yaşanmasının kaçınılmaz olduğu, ancak yine de özellikle yönetim kurulunun işlevselliğini yitirdiği ve pay sahiplerinin haklarının ihlaline yol açıldığı durumlarda, en önemlisi de organ yokluğu nedeniyle şirketin feshinin kaçınılmaz olduğu hallerde bu hükmün uygulanması, gerek pay sahiplerinin korunması açısından gerekse ticaret hayatının güvenliği açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- AKDAĞ GÜNEY, Necla. **Türk Hukukunda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu**. 1. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2008.
- AKDAĞ GÜNEY, Necla. **Anonim Şirket Yönetim Kurulu**. 1. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2012.
- ANSAY, Tuğrul. **Anonim Şirketler Hukuku Nereye Gidiyor?**. 1. Bası. Ankara. Sözkese Matbaacılık. 2005.
- ARI, Zekeriya. **Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü** (Tasarım.1527) ve Sanal Genel Kurul. C.13, Y. 2009. S.3-4. s.177 vd. (Çevrimiçi) <http://hukukdergi.erzincan.edu.tr/tag/yrd-doc-dr-zekeriya-ari/> (Erişim Tarihi: 13.04.2017).
- ARSLAN, İbrahim. **Şirketler Hukuku Bilgisi**. Gözden Geçirilmiş 9. b. Konya. Mimoza Yayınları. 2004.
- ARSLANLI, Halil. **Hususi Şirketler**. 2. b. İstanbul. Fakülteler Matbaası. 1955.
- ARSLANLI, Halil. **Anonim Şirketlerde Pay ve Pay Sahipliği**. (Çevrimiçi) www.journals.istanbul.edu.tr/ihfm/article/download/.../1023004062 (Erişim Tarihi: 13.04.2017).
- ATİK, Bekir. **Anonim Şirketlerde Genel Kurul Toplantısı**. 1. b. Ankara. Yetkin Yayıncılık. 2013.
- AYDIN, Alihan. **Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi**, İÜHFM, C. LXXI, Y. 2013, S. 2, s. 24 vd.
- AYDIN, Fazıl. **En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**. 2. b. Ankara. Bilge Yayınevi. 2013.
- BAHTİYAR, Mehmet. **Ortaklıklar Hukuku**. Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 11. b. İstanbul. Beta Yayınları. 2016.
- BAHTİYAR, Mehmet, HAMAMCIOĞLU, Esra. **Yeni TTK'ya göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**. 1. b. İstanbul. Beta Yayıncılık, 2014.

- BAHTİYAR, Mehmet, HAMAMCIOĞLU, Esra. “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Genel Kurulunun Fiziken Yapılması”. **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**. 1. b. İstanbul. Yeditepe Üniversitesi Yayınları. 2012. s. 333 vd.
- BİÇER, Levent, HAMAMCIOĞLU, Esra. **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı ve Uygulama Alanı**. Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C.1. S.1.Y.2013. s. 33 vd.
- BİLGE, Mehmet Emin. Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet aracılığıyla Katılımı. **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan**. der. Hüseyin Ülgen, Arslan Kaya ve Gül Okutan Nilsson. İstanbul. 2003. s. 219 vd.
- BİLGİLİ, Fatih. DEMİRKAPI, Ertan. **Şirketler Hukuku Dersleri**. 3. b. Bursa. Dora Yayınları. 2012.
- BİLGİLİ, Fatih. DEMİRKAPI, Ertan. **Şirketler Hukuku Dersleri**. 4. b. Bursa. Dora Yayınları. 2015.
- BİLGİLİ, Fatih. “İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı”, **Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan**. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 2004. s. 565 vd.
- CAN, Mustafa Erdem. “Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemi Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri”. **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**. der. Erol Ulusoy. Ankara. Bilge Yayınevi. 2014. s. 75 vd.
- CENKÇİ, Esra. “Anonim Ortaklıkta Tek Pay Sahibinin Yeni Gücü: Genel Kurulu Toplantıya Çağırabilmesi”. **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**. C. 33. S. 3. Y. 2017. s. 129 vd.
- ÇAMOĞLU, Ersin. Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Kimler Çağırır? Yargı Dünyası Dergisi. S. 204. Y. 2012.
- ÇEKER, Mustafa. **Ticaret Hukuku, Ticari İşletme Hukuku, Şirketler Hukuku, Kıymetli Evrak Hukuku**. Adana. Karahan Kitabevi. 2010.
- ÇELİKTAŞ, İlyas, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin Nitelikleri Konusunda Karşılaşılabilecek Sorunlar**. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi. C.18, Y. 2012. S.2. s.601 vd. (Çevrimiçi)
<http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/432>
- EMİNOĞLU, Cafer, **Tek Pay Sahipli Anonim Şirketlerde Genel Kurul**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.6, Y.2015, S.1., (Çevrimiçi)

- ERDEM, Ercüment. **Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketler Genel Kurulları İçin Getirdiği Yenilikler**, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C.IX. Y.2014. S. 117-118. s. 29 vd.
- ERGÜNE, Mehmet Serkan. **Anonim Şirket Payı Üzerinde Rehin Hakkı Kurulması**. İÜHF, C. LXXIV. Y.2016. S. 2. s.739 vd.
- ERİŞ, Gönen. **Anonim Şirketler Hukuku**. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 1995.
- ERİŞ, Gönen. **Ticari İşletme ve Şirketler**. 3.b. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 2017.
- EROĞLU, Muzaffer, DEMİR, Aybuke. **Anonim Şirkette Organlar Arası İş Bölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri**. Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C.2. S.2. Y.2014. s. 79 vd.
- İMREGÜN, Oğuz. **Anonim Ortaklıklar**. 4. b. İstanbul. Yasa Yayınları. 1989.
- İZMİRLİ, Yedigörmüş. **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi Ve Hukuki Sonuçları**. 1. b. Ankara. Nobel Yayın Dağıtım. 2001.
- KARAEĞE, Özge. **Anonim Şirketlerde Tek Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağrı Yetkisi**. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. C. XIX, Y. 2015. S. 4, s. 71. vd. (Çevrimiçi). webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/19_4_2.pdf (Erişim Tarihi: 15.03.2017).
- KARAHAN, Sami. **Şirketler Hukuku**. 1. b. Konya. Mimoza Yayınları. 2013.
- KAYA, Mustafa İsmail. **Anonim Şirkette Tek Bir Pay Sahibinin Genel Kurulu Toplantıya Çağırması. Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**. 1. b. Ankara Bankacılık Enstitüsü Yayınları. 2015.
- KAYAR, İsmail. **Şirketler Hukuku**. 4. b. Ankara. Detay Yayıncılık. 2010.
- KENDİGELEN, Abuzer. **Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler, İlk Tespitler**. Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası. İstanbul. On İki Levha Yayınları. 2016.
- KENDİGELEN, Abuzer. **Anonim Ortaklık Payı Üzerinde İntifa Hakkı**. 1. b. İstanbul. Beta Yayınları. 1994.
- KESER BERBER, Leyla, YAYLA, Ümit İhsan. “Elektronik Genel Kurullar Türkiye Uygulaması”. **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**. C.2. S.3. Y.2012. Legal Yayınevi.
- KIRCA, İsmail, ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal ve MANAVGAT, Çağlar. **Anonim Şirketler Hukuku**. 1. b, C. 1-2/2. Ankara. Bankacılık Enstitüsü Yayınları. 2013.

- KUMKALE, Ruknettin. **Anonim Şirketler**. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 2003.
- MOROĞLU, Erdoğan. **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Değerlendirme ve Öneriler**. 8. b. İstanbul. On İki Levha Yayıncılık. 2016.
- MOROĞLU, Erdoğan. **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**. Güncellenmiş ve Genişletilmiş 8. b. İstanbul. Onikilevha Yayınları. 2017.
- NARBAY, Şafak. **Anonim Ortaklıkta Pay Defteri**. 1. b. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 2003.
- NARBAY, Şafak. “TTK Tasarısında Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davete Yetkili ve Görevli Olanlara İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi” **Hukuki Perspektifler Dergisi**. S. 7 Y. 2007. s. 168 vd.
- ÖZER, Işık. “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım”. **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**. C. 25. S. 4. Y. 2009. s. 623 vd.
- POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal ve ÇAMOĞLU, Ersin. **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**. 8. b. İstanbul. Beta Yayınları. 2000.
- POROY, Reha, TEKİNALP, Ünal ve ÇAMOĞLU, Ersin. **Ortaklıklar Hukuku**. 13. b. C.1. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2014.
- PULAŞLI, Hasan. **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**. Güncellenmiş ve Genişletilmiş 4. b. Ankara, Adalet Yayınevi. 2016.
- PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, Değişiklikler ve İkincil Mevzuat Düzenlemeleriyle Güncelleştirilmiş 2. b, C.1-2. Ankara. Adalet Yayınevi. 2014.
- PULAŞLI, Hasan, **Elektronik Ortamda Anonim Şirket Genel Kuruluna İlişkin Düzenlemelerin Evrimi ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Durum**, (Çevrimiçi) www.arslanlibilimarsivi.com (Erişim Tarihi: 01.05.2017).
- PULAŞLI, Hasan, **Anonim Şirketler Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi**. İÜHF. C. LXXI. S. 2. s. 335. (Çevrimiçi) <http://dergipark.gov.tr/iuhfm/archive> (Erişim Tarihi: 01.06.2017).
- SAKA, Zafer. **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**. 1. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2004.
- SERDAR YILMAZ, Selen. **Anonim Şirketlerde Bireysel ve Azınlık Pay Sahibi Hakları. Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**. Güncelleştirilmiş Gözden Geçirilmiş 2. b. Ankara. Bilge Yayınevi. 2016.

- SOYKAN, İsmail Cem. **Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu**. 1. b. İstanbul. On İki Levha Yayıncılık. 2012.
- ŞENER, Oruç Hami. **Teorik ve Uygulamalı, Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**. Gözden geçirilmiş 2. b. Ankara. Seçkin Yayıncılık. 2015.
- TAŞDELEN, Nihat. **Anonim Ortaklıkta Pay Sahipliği Sıfatının Kazanılması**. 1. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2005.
- TEKİL, Fahiman. **Anonim Şirketler Hukuku**. 2. b. İstanbul. Alkım Yayınları. 1998.
- TEKİNALP, Ünal. **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**. Değişiklik ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2015.
- TEKİNALP, Ünal. **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**. Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. b. C.1. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2011.
- TEKİNALP, Ünal. **Tek Kişilik Ortaklık**. 1. b. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2011.
- TEOMAN, Ömer. “Görev Süresi Sona Eren Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Hukuki Durumu” Yargı Dünyası Dergisi. S. 186. Y. 2011. s.11 vd.
- ÜÇİŞİK, Güzin, ÇELİK, Aydın. **Anonim Ortaklıklar Hukuku**. 1. b, C.1. Ankara. Adalet Yayınevi. 2013.
- YAYLA, Ümit. **Anonim Ortaklık Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar**. İstanbul. On İki Levha Yayınları. 2013.
- YILDIZ, Şükrü. **Eşit İşlem İlkesi**. 1.b. İstanbul. Seçkin Yayınları. 2004.
- YILDIZ, Şükrü. **Makalelerim. 1988-2007**. 1. b. İstanbul. Yetkin Yayınları. 2008.
- YILDIZ, Şükrü. “Anonim Ortaklıkta Tasfiyeden Dönme”. **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. S. 30. Y. 2016. s.131 vd.
- YİĞİT, İlhan. **Anonim Ortaklık Genel Kurulunun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**. İstanbul. Vedat Kitapçılık. 2005.